

Eesti Vabariik

**Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava
2005–2007
Lissaboni strateegia rakendamiseks**

TÄITMISE ARUANNE 2007. AASTAL

**Tallinn
Oktoober 2007**

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1. KOKKUVÕTE.....	7
2. MAKROMAJANDUSKESKKOND	12
EESMÄRK 1: STABIILSE MAKROMAJANDUSLIKU KESKKONNA TAGAMINE	12
EESMÄRK 2: FISKAALPOLIITIKA PIKAAJALISE JÄTKUSUUTLIKKUSE TAGAMINE	15
EESMÄRK 3: FISKAALPOLIITIKA SUUNAMINE MAJANDUSKASVU JA TÖÖHÕIVE PARANDAMISELE	17
3. TEADMISTEPÕHINE JA JÄTKUSUUTLIK ETTEVÕTLUSKESKKOND	20
EESMÄRK 4: TEADUS- JA ARENDUSTEgevuse KVALITEEDI NING ETTEVÕTLUSE UUENDUS-, KASVU- JA PIKAAJALISE RAHVUSVAHELISE KONKURENTSIVÕIME TÕSTMINE	22
EESMÄRK 5: ETTEVÕTLUST JA ETTEVÕTLIKKUST SOOSIVA ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE..	28
EESMÄRK 6: KESKKONNAKAITSE JA MAJANDUSKASVU VAHELISE SÜNERGIA TUGEVDAMINE	36
4. TÖÖTURG JA TÖÖHÕIVE	40
EESMÄRK 7: TÖÖJÕU KVALIFIKATSIOONI TÕSTMINE	42
EESMÄRK 8: TÖÖJÕU PAKKUMISE SUURENDAMINE	46
EESMÄRK 9: TÖÖTURU PAINDLIKKUSE JA KORRASTATUSE SUURENDAMINE	51
LISA 1. DETAILNE ÜLEVAADE TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISEST.....	52

SISSEJUHATUS

Koostatud aruanne on 2005. aastal heaks kiidetud Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 elluviimise teine aruanne. Kõik liikmesriigid esitavad tegevuskava elluviimise aruande Euroopa Komisjonile 2007. aasta 15. oktoobriks. Aruanne hõlmab perioodi 2006. aasta oktoobrist käesoleva aasta septembrini ning selle eesmärgiks on anda põhjalik ülevaade tegevuskavas planeeritud tegevuste elluviimisest sellel perioodil, seatud eesmärkide täitmisest ning eesmärkide elluviimiseks planeeritud meetmete maksumusest.

2008. aastaga lõpeb Euroopa Liidu majanduskasvu ja tööhõive strateegia esimene planeerimisperiood (2005-2007) ning 2008. aastal uuendatakse Euroopa Liidu strateegia raamistikku nii eesmärkide kui meetmete osas. 2008. aastal koostavad ka liikmesriigid uued tegevuskavad perioodiks 2008-2011. Seetõttu on Eesti tegevuskava elluviimise aruandes lisaks perioodi 2006-2007 tegevuste ülevaatele ära toodud üldhinnangud kõikide planeeritud tegevuste elluviimisest.

2007. aasta aprillis astus ametisse uus valitsus, mille tegevuse aluseks on koalitsioonipartnerite poolt heaks kiidetud Valitsusliidu programm aastateks 2007-2011. Valitsusliidu programmi elluviimiseks kiitis valitsus heaks Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi, milles on sätestatud konkreetsed tegevused ja tähtajad valitsusliidu programmis sisalduvate eesmärkide elluviimiseks. Kuna järgmisel aastal on Euroopa Liidu planeerimistsükli kohaselt vajalik uue konkurentsivõime tegevuskava koostamine, ei olnud käesoleval aastal otstarbekas koostada valitsusliidu programmist tulenevate muudatuste ja uute algatuste sisseviimiseks uut tegevuskava. Samas on majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava elluviimise aruandes lähtuvalt valitsuse tegevusprogrammist uute algatustena ära toodud need meetmed ja tegevused, mis aitavad kaasa tegevuskavas seatud eesmärkide täitmisele.

Euroopa Ülemkogul seatud eesmärgid ja Euroopa Komisjoni soovitused Eestile

Lisaks tegevuskavas seatud eesmärkide analüüsile on aruande koostamisel arvestatud ka märtsis toimunud Euroopa Ülemkogu lõppjäreldestes seatud uute eesmärkidega ning jaanuaris 2007 koostatud Euroopa Komisjoni analüüsiga Eesti tegevuskava elluviimise kitsaskohtadest.

2007. aasta märtsis toimunud Euroopa Ülemkogu määratles Euroopa Liidu konkurentsivõime 4 võtmevaldkonda, milleks on: teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon; ettevõtluskeskkonna atraktiivsus; tööturg ja töötajate oskuste arendamine; ning energia ja kliimamuutused. Kõik määratletud võtmevaldkonnad vastavad Eesti tegevuskavas seatud eesmärkidele ja planeeritud meetmetele, mistõttu tegevuskava korrigeerimine ei olnud vajalik. Ülemkogu seadis valdkondade siseselt ka konkreetsemaid eesmäärke, mille täitmiseks tehtud plaanid on tegevuskava elluviimise aruandes ära toodud.

Euroopa Komisjon hindas Eesti tegevuskava elluviimist kõrgelt. Eesti oli üks 6-st liikmesriigist, kellele Euroopa Komisjon ei pidanud vajalikuks anda ametlikke soovitusi eesmärkide korrigeerimise ja täiendamise või poliitika elluviimise osas. Komisjon määratles Eesti konkurentsivõime tõstmisele suunatud poliitikate analüüsi tulemusena 7 teemat, mille arendamisele peaks Eesti ennekõike tähelepanu pöörama: teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni arendamiseks suunatud ressursside efektiivne kasutamine; teadustöö

tulemuste kasutamine innovaatiliste kaupade ja teenuste arendamisel; ülikoolide ja ettevõtete koostöö soodustamine; proaktiivse konkurentsipoliitika elluviimine; tööturu paindlikkuse suurendamine; aktiivse tööturupoliitika arendamine; tööjõu oskuste arendamine. Samuti nimetas komisjon kaks Eesti konkurentsivõime võtmevaldkonda, millega Eesti peaks poliitika kujundamise ja elluviimisel arvestama. Nendeks on erasektori teadus- ja arendustegevuse investeeringu ja välisinvesteeringud ning aktiivsete tööturuteenuste arendamine töötajate oskuste arendamiseks.

Kõik komisjoni poolt ära toodud valdkonnad sisaldasid Eesti tegevuskavas, mistõttu ei olnud vajalik tehtud plaanide korrigeerimine. Samas pöörab tegevuskava elluviimise aruanne Eesti valitsuse tegevusele nende valdkondade arendamisel suuremat tähelepanu.

Aruande eesmärgid ja struktuur

Aruanne on keskendunud perioodil sügis 2006 - sügis 2007 saavutatud tulemustele. Kuna 2008. aastal koostatakse uus majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava on meetmete analüüsimisel ära toodud ka üldhinnangud kõikide (ka varasemal perioodil) kavandatud tegevuste elluviimise senisele seisule. Lähtuvalt analüüsi tulemustest on tegevuskavas korrigeeritud elluviidavate tegevuste lõpptähtaegu ning muudetud indikaatorite sihttasemeid. Aruanne koosneb kahest osast.

Esimeses osas analüüsitakse olulisemaid arenguid kõikide eesmärkide täitmisel ning erinevate meetmete ja tegevuste edukust ning elluviimise seisu. **Teine osa** aruandlusest on detailne tabelipõhine ülevaade 2006. ja 2007. aastaks planeeritud tegevustest ja nende täitmisest ning indikaatorite tasemetest võrrelduna sihttasemega. Ülevaade tegevuskava tegevustest on toodud makromajanduskeskkonna, teadmispõhise ja jätkusuutliku ettevõtluskeskkonna ning tööturu ja tööhõive osa lõikes. Tabel annab ülevaate ka meetmetele planeeritud eelarvelistest vahenditest perioodil 2006-2008. Eelarveliste vahendite ülevaade 2006. ja 2007. aastal ning 2008. aasta planeerimisel on toodud meetmepõhiselt.

2006. aasta eelarvelised vahendid on toodud kulupõhiselt (va meetmed 4.1 ja 4.2., mille puhul on lähtutud riigieelarves planeeritud summadest) ning 2007. aasta ja 2008. aasta riigieelarves planeeritud kulude põhisel. Meetmete 2007. ja 2008. aasta ressurside kajastamisel on lähtutud riigieelarve kavadest. Valitsuse poolt on heaks kiidetud ja Riigikogule esitatud 2007. aasta lisaelarve ning 2008. aasta riigieelarve eelnõud, kuid aruandlusperioodi lõpuks ei ole need eelnõud veel Riigikogu poolt heaks kiidetud.

Tegevuskava eesmärkide saavutamiseks on Vabariigi Valitsus heaks kiitnud või Riigikogule menetlemiseks esitanud mitmed valdkondlikud arengukavad, mis seavad täpsemad eesmärgid valdkondliku poliitika kujundamisel. Arengukavades nähakse ette detailsemad rahastamisvahendid ja tegevused. Aruande põhiosas on erinevate meetmete elluviimise ülevaate juures antud lühiülevaade olulisemate heaks kiidetud arengukavade eesmärkidest.

Euroopa Liidu struktuurivahendite planeerimine tegevuskava eesmärkide täitmiseks

Meetmete elluviimiseks planeeritud ressursid sisaldavad ka Euroopa Liidu struktuurivahendeid. Aruandlusperioodi lõpuks oli Euroopa Komisjon Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise rakenduskava põhimõtteliselt heaks kiitnud. Euroopa Liidu Nõukogu määruse 1083/2006 artikkel 9 lõike 3 kohaselt on Euroopa Liidu

struktuurivahendid suunatud toetama Euroopa Liidu konkurentsivõime edendamise ja töökohtade loomise prioriteetide elluviimist (nn Lissaboni strateegia). Selleks on enne 1. mail 2004 Euroopa Liitu kuulunud liikmesriikidel kohustus lähenemiseesmärgi kuludest vähemalt 60% suunata sama määruise lisas esitatud kulutuste (abivaldkondade) kategooriatesse perioodil 2007-2013 – seda kutsutakse “Lissaboni märgistamise” kohustuseks. Sisuliselt on tegemist rahastamise osalise markeerimise või sihtotstarbelise suunamisega Lissaboni strateegia elluviimisega seotud valdkondadesse ja tegevustesse. Euroopa Liiduga 1. mail 2004 või peale seda liitunud riikidel (sh Eesti) on valik ja võimalus enda initsiatiivil ja kokkuleppel Euroopa Komisjoniga samalaadne kohustus endale võtta. Eesti valitsus on seadnud eesmärgiks suunata aastatel 2007-2013 vähemalt 47% Eestile lähenemiseesmärgi all eraldatavatest struktuurivahenditest Euroopa Liidu konkurentsivõime edendamise ja tööhõive suurendamise prioriteetidele vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 lisas IV määratletud valdkondade jaotusele.

Euroopa Liidu määruses toodud soovituslikust sihttasemest veidi madalama eesmärgi seadmine on seotud sellega, et struktuurivahendite planeerimisel seadis Eesti esikohale struktuurivahendite kasutamise kavade kooskõla Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava eesmärkidega. Tegevuskava eesmärgid on objektiivsetel põhjustel nõukogu määruses toodud konkurentsivõime kuluartiklitest veidi erinevad, sest viimased on suunatud peegeldama eelkõige ‘vanade’ liikmesriikide väljakutseid. Eestil ei ole seni olnud piisavalt ressursse investeerimaks infrastruktuuri arendamisse ning see on meie konkurentsivõime tõstmise üheks peamiseks väljakutseks. Samas on Eesti saavutanud Euroopa Liidu struktuurivahendite rakenduskavade ning majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava eesmärkide märkimisväärse kooskõla. Ligikaudu 81% perioodi 2007-2013 struktuurivahenditest aitab otseselt kaasa tegevuskava eesmärkide täitmisele.

Struktuurivahendite planeerimine mõjutab märkimisväärselt ka struktuurivahendite osakaalu meetmete rahastamises aastate lõikes. Aastatel 2005 ja 2006 kasutati suur hulk lõppeva programmeerimisperioodi (Riiklik arengukava 2004-2006) vahendeid. Uue planeerimisperioodi käivitamine 2007. aastal ning rakenduskavade kooskõlastamine Euroopa Komisjoniga kujunes planeeritust aeganõudvamaks, mistõttu korrigeeris valitsus 2007. aasta lisaelarve koostamisel struktuurivahendite kasutamise plaane. Sellest tulenevalt kujunes 2007. aastaks planeeritud vahendite summa väiksemaks ning 2008. aastaks planeeritud vahendite hulk kasvas.

Tegevuskava elluviimise koordineerimine ja konsulteerimise protsess

Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava tulemuslik elluviimine sõltub väga paljude ministriumide ja partnerite panusest. Seetõttu on aruande koostamisel toimunud aktiivne ja laiapõhjaline koostöö erinevate osapoolte vahel. Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava elluviimise koordineerimise ja rakendamise aruandluse koostamise eest vastutab riigisekretäri poolt kokku kutsutud ministriumitevaheline töörühm, mille tööd juhivad Riigikantselei strateegiadirektor. Töörühma kuuluvad Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Riigikantselei, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Välisministeeriumi ning Eesti Panga esindajad.

Vastutus aruande erinevate osade koostamise eest on sarnaselt tegevuskava koostamise protsessiga jagatud ministriumite vahel. Lisaks töörühma liikmetele on kava elluviimise ja aruandluse koostamise protsessi aktiivselt kaasatud ka sotsiaalpartnerite ja huvigruppide esindajad ning eksperdid ülikoolidest ja teadusasutustest.

Aruandluse koostamisse on töörühma liikmed ja partnerid panustanud töörühma kohtumistel, samuti elektrooniliste ja/või kirjalike ettepanekute esitamise kaudu. Aruande ettevalmistamisel tegi Eesti ametnikkond tihedat koostööd Euroopa Komisjoni esindajatega. Juuni lõpul arutati Euroopa Komisjoni ametnike visiidi käigus tegevuskava elluviimise seisu ning peamiste kitsaskohtade üle. Komisjoni analüüs ja tehtud tähelepanud oli väärtuslik sisend aruande lõppversiooni koostamisel.

Enne aruande valitsusele esitamist toimus ministeeriumite ja partnerite esindajate ühisseminar, mille käigus tehti kokkuvõtteid tegevuskava elluviimise seisust ning arutati partnerite poolt tõstatatud küsimusi. Pärast seminari esitati aruande lõplik eelnõu partneritele arvamuse avaldamiseks. Aruandes toodud andmete korrektsuse tagamiseks esitati aruanne enne valitsuses heaks kiitmist ametlikule kooskõlastusringile. Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava elluviimise aruannet täiendati enne Vabariigi Valitsusele heaks kiitmiseks esitamist lähtuvalt seminari tulemustest ning ministeeriumite ja partnerite poolt tehtud ametlikest ettepanekutest ja märkustest.

1. KOKKUVÕTE

Eesti 2006. aasta majanduskasv ulatus 11,2%ni, mis on viimaste aastate kiireim. 2007. aastal on alanud majanduskasvu oodatud aeglustumine – kui I kvartalis oli majanduskasv veel 10,1%, siis II kvartalis langes kasvutempo 7,7%le. Euroopa Liidu majanduskasv ulatus 2006. aastal 3,0%ni ning Eesti SKP inimese kohta tõusis ostujõudu arvestades 62,8%lt (2005) 67,2%ni (2006) Euroopa Liidu keskmisest tasemest. Samas on tööjõu tootlikkuse tase alates 2006. aasta algusest hõive kiire lisandumise tulemusena jäänud maha SKP suhtelisest tasemest, moodustades 63,7% Euroopa Liidu keskmisest. Tootlikkuse kasv on olnud siiski jätkuvalt kiire.

Majanduskasv on alates 2006. aasta teisest poolaastast põhinenud olulisel määral sisenõudlusel. Nii eratarbimise kui investeeringute kasvud ületavad märgatavalt majanduskasvu. Tarbimisbuumi teke ning suurenenud investeerimisaktiivsus tõid kaasa **jooksevkonto** puudujäägi märgatava suurenemise. Kaupade ja teenuste **ekspordi** reaalkasv oli 2006. aastal 10%. Impordi kasvutempo ületab ekspordi oma nii 2006. kui 2007. aastal ning jooksevkonto puudujäägi kauaoodatud vähenemine lükkub 2008. aastasse.

Nii eratarbimist kui investeeringuid on viimastel aastatel oluliselt finantseeritud laenuraha ehk suures osas välismaise säästu abil. See on aidanud ennaktempos tõsta elatustaset, kuid samas toonud kaasa kiire hinnatõusu nii tarbekaupade kui kinnisvaraturul. Kahaneva laenu müügi ning kasvava intressikoormuse tõttu peaks sisenõudluse kasv lähiaastatel pidurduma.

Inflatsioon ulatus 2006. aastal 4,4 protsendini. 2007. aasta esimesel poolel soosis tugev nõudluskeskkond inflatsiooni kiirenemist, mis ületas juulis ka 6% taseme. Viimaste aastate kiireim sissetulekute kasv ning tarbimisbuumi jätkumine tõid kaasa märgatavalt suurenenud nõudluspoolset hinnasurveid. Sellele viitab baasinflatsioon¹, mis on aastaga kahekordistunud, ulatudes juulis 6,3%ni. Tootjahindade tõus seoses kasvavate toormehindadega ning kasvavate tööjõukuludega on omakorda pakkumispoolse inflatsiooni taga. Suuremal määral on tõusnud väliskonkurentsile suletud kaupade ja teenuste hinnad. Kestev tarbimisbuum on võimaldanud suurendada ettevõtjate marginaale läbi mainitud toodete hindade kergitamise ilma, et nõudlus väheneks. Teiselt poolt on see võimaldanud lisada tootlikkust ületava palkade kasvuga kaasnenud ettevõtete kulurvide suurenemise toodete lõpphindadesse, mis on kulude optimeerimise lükanud veidi tahaplaanile. Kaubagruppide lõikes on suurem mõju inflatsioonile olnud eluaseme ja toidu olulisel kallinemisel. Kasvavad eluasemekulutused on tingitud nii administratiivsete (soojus, gaas) kui ka vabalt kujunevate hindade (üür, eluaseme remont) kiirest tõusust. Toidu kallinemise taga on toiduainete maailmaturuhindade tõus ning nõudluspoolsed tegurid. Käesoleva aasta esimesel poolel on naftahinnad olnud mõnevõrra madalamad kui aasta tagasi, mistõttu mootorikütused pole inflatsiooni kergitanud.

Valitsus on jätkuvalt ellu viinud **konservatiivset eelarvepoliitikat**. 2006. aasta valitsussektori eelarve ülejäägiks kujunes 7,7 miljardit krooni ehk 3,7 protsenti SKPst. 2007. aasta esimese poolaasta tulemused lubavad oodata ligikaudu samas suurusjärgus eelarve ülejääki

¹ Baasinflatsioon on tarbijahinnaindeksi agregaatnäitaja, kust on välja jäetud toit, alkohol, tubakas ja energia. Seega võtab baasinflatsioon arvesse eelkõige kodumaised tegurid, mida ei mõjuta ka erinevad aktsiisitõstmised ega ilmastikuoludest mõjutatud toiduainete hinnad. Ei kajastu ka väliskeskkonna poolt mõjutatavad mootorikütuse, gaasi ja soojuse hinnaarendused.

ka käesolevaks aastaks. Arvestades seda, et majandus kasvab üle potentsiaalse taseme on arvestatava ülejäägi saavutamine soovitatav.

2006. aastal olid esmakordselt ülejäägiga kõik valitsussektori tasandid. Valitsussektori eelarve ülejäägist ligi 80% moodustas keskvalitsuse ülejääk, mis ulatus 5,9 miljardi kroonini vaatamata pensionikindlustuse puudujäägile (302,4 miljonit krooni). Keskvalitsuse ülejäägi põhjuseks oli nii kavandatud suurem tulude laekumine kui ka kulude tegemata jätmine. Haigekassa ülejääk ulatus 0,8 miljardi kroonini sotsiaalmaksu oodatust parema laekumise tõttu. Töötukassa 0,4 miljardi kroonise ülejäägi taga on peamiselt madala töötuse ning lühenenud keskmise hüvitise saamise perioodi tõttu vähenenud kulud. 2006. aastal oli kohalike omavalitsuste koondeelarve pärast 1990. aastate algust esmakordselt ülejäägis, mis kujunes kiire maksutulude ja varade müügist teenitud tulu kasvu tingimustes ligi 0,6 miljardi krooni suuruseks. 2006. aasta lõpus võetud lisaelarvega otsustati kanda riigieelarve ülejäägist 2,0 miljardit krooni pensionikindlustuse reservi.

2006. aasta lõpus ulatus Eesti **valitsussektori võlg** 4,0 protsendini SKPst. Valitsussektori ligi 8,3 miljardi krooni suurusest võlgnevusest moodustas kohalike omavalitsuste võlg 55,4 protsenti ning see osakaal on alates 2001. aastast kasvanud. Keskvalitsuse võlg vähenes 2006. aastal 163 miljoni krooni võrra 1,8%ni SKPst eelkõige seetõttu, et eelarveülejäägi tingimustes pole võõrraha kaasamiseks vajadust.

Eesti konkurentsivõime tõstmisel on oluline loodava lisandväärtuse suurendamine ning majanduse struktuuri muutus kõrgema kvalifikatsiooni ja tööviljakusega ning väiksema tööjõuressursimahukusega sektorite osakaalu suurendamise suunas. Seetõttu on valitsus jätkuvalt märkimisväärselt **suurendanud investeringuid konkurentsivõime tõstmise võtmevaldkondades**. Märkimisväärselt on kasvanud kulutused teadus- ja arendustegevusele sh erasektori investeringud (eesmärk 4), hariduse kvaliteedi tõstmisele (eesmärgid 7 ja 8) ning infrastruktuuri arendamisele (eesmärk 5).

Vaatamata asjaolule, et teadus- ja arendustegevuse kogukulutuste maht on Eestis olnud aastatel 2001-2005 Euroopa Liidu liikmesriikidest kiireim on valitsus T&A investeringuid jätkuvalt suurendanud. Statistikaameti esialgsete prognooside kohaselt kasvasid investeringud teadus- ja arendustegevusse 2006. aastal koguni ligikaudu 40%. Kiiresti on kasvanud erasektori T&A investeringud, mis perioodil 2001-2005 on kasvanud nominaalselt keskmiselt 31% aastas ning 2005. aastal ulatuvad juba 0,4%ni SKP-st. T&A kulutuste kasv ettevõtlussektoris on olnud märgatavamalt kiirem kui kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites (riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor). 2008. aastal kasvavad teadus- ja arendustegevuse riigieelarvelised investeringud 44%, mis soodustab märkimisväärselt edasist kiiret T&A kulude kasvu nii avaliku kui erasektoris.

Ennaktempos kasvavad ka hariduskulud. Valitsus on kokku leppinud, et hariduskulud (eesmärgid 7 ja 8) kasvavad järgmistel aastatel kiiremini kui eelarve keskmine kasv. 2008. aasta eelarves on hariduskulude kasvuks planeeritud 25,7% (tegemist on Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala kulutuste kasvuga, milles sisalduvad osaliselt ka teadus- ja arenduskulud ning keele- ja noortevaldkonna kulutused).

Tööviljakuse kasvu soodustamiseks on valitsus teinud edusamme **ettevõtluskeskkonna arendamisel**. Eelnevatel aastatel on rahvusvahelistes konkurentsivõime edetabelites Eesti ettevõtluskeskkonna kitsaskohana välja toodud ettevõtte registreerimiseks kuluv aeg. Täna on valitsus rakendanud ettevõtte elektroonilise registreerimise süsteemi, mis

võimaldab luua ettevõtte ilma arvuti juurest lahkumata kiiremini kui ühe päeva. Samuti on laiendatud võimalusi ettevõtte juhtimiseks interneti vahendusel. Järgnevatel aastatel on kavas laiaulatuslik seadusandluse lihtsustamine majandushaldusõiguse, ehitus- ja planeerimisõiguse, keskkonnaõiguse ja sotsiaalõiguse osas.

2006. aasta arenguid tööturul iseloomustas hüppeline tööjõu nõudluse kasv, mis tõi endaga kaasa nii töötute inimeste arvu vähenemise viiendiku võrra kui ka suure hulga mitteaktiivsete inimeste pöördumise tööturule. Hõivatud inimeste arv suurenes eelmisel aastal ligi 40 000 inimese võrra ehk 6,4%. Kiire majanduskasvu (11,2%) tulemusena suurenes tööhõivemäär (15-64) 67,7%-ni tööealisest elanikkonnast (2005. aasta oli vastav näitaja 64%). 2007. aasta II kvartaliks on hõivemäär tõusnud 69,7%ni.

Samal ajal vähenes 12 000 võrra töötute hulk ja 27 000 võrra mitteaktiivsete inimeste arv. Aasta kokkuvõttes langes tööpuuduse määr 5,9%ni. 2007. aasta II kvartalis on tööpuudus langenud aastases võrdluses 5%ni. Kõrge nõudlus tööjõu järele võimaldas tööhõives osaleda ka seni tahaplaanile jäänud tööealistel inimestel nagu mitte-eestlased ja heitunud inimesed, kes varem olid kaotanud lootuse tööd leida. Mitte-eestlaste, heitunute, pikaajaliste töötute ning teiste riskigruppide konkurentsivõime parandamisele tööturul aitas kaasa tööturuameti tegevus erinevates Eesti piirkondades, kus olulist rolli mängisid ka mitmed Euroopa Liidu sotsiaalfondi projektid.

Vaadates edukamate Euroopa Liidu riikide hõive taset, tuleb tõdeda, et mitteaktiivsuse osas on Eestil vaba tööjõuressurss olemas. See eeldab ühelt poolt aktiivsete tööturumeetmete suuremat pakkumist, mis võimaldaks töötutel ja mitteaktiivsetel omandada nõudlusele vastav kvalifikatsioon. Vastavad meetmed on valitsusel 2007. ja 2008. aastaks ka kavandatud. Lisaks aktiivsete tööturuteenuste arendamisele ja täpsemale suunamisele konkreetsetele sihtrühmade suurendab valitsus aktiivsete tööhõivemeetmete rahastamise mahtu. Aktiivsete tööturumeetmete rahastamine on Euroopa Liidu struktuurivahendite toel teinud suure hüppe kasvades 0,08% SKPst 2004. aastal 0,14% 2006. aastal. Aastateks 2007-2013 on aktiivsete tööturumeetmete rahastamiseks planeeritud kokku 1,9 miljardit krooni. Teiselt poolt on vajalik töövormide ja tööaja paindlikkuse suurendamine noorte õppijate, väikelaste emade ja pensioniealiste rakendamiseks. Seetõttu pöörab valitsus nii käesoleval kui ka järgnevatel aastatel veelgi enam tähelepanu ettevõtete, õppeasutuste ja tööturuameti vaheliste koostöösidemete edendamisele.

2006. aastal ulatus keskmine palk 9 351 kroonini, mis on 15,8% rohkem kui aasta tagasi. Vaatamata suhteliselt kiirele hindade kasvule kiirenes brutopalgade reaalkasv koguni 10,9%ni. Kiire hõivatute arvu kasvu juures pidurdus tööviljakuse kasv 2006. aastal 4,8%ni, mis on kaks korda aeglasem reaalpalkade kasvust. Tegevusaladest avaldasid kogu 2006. aasta jooksul brutopalgade kasvule püsivalt tugevat mõju ehitus, kaubandus ning töötlev tööstus, kus palgakasv ulatus keskeltläbi 20%ni. Nendel kolmel tegevusalal töötab kokku 44% kõigist töötajatest. Ehitussektori kiire kasv mõjutas omakorda ehitusmaterjali-, metalli- ning puidutööstust, kus hinnatõus ja tulude kasv võimaldasid kvalifitseeritud tööjõu hoidmiseks palkasid tõsta. Sama stsenaarium leidis aset ka kaubanduse puhul, kus kõrge tarbimisnõudluse tõttu suurenenud tulud ja hinnad kajastusid ka palkade kiires kasvus.

Tööjõu nappusest ning rahvusvaheliselt avatud tööturgude tingimustes on palkade ühtlustumise protsess paratamatu. Töövõtjate positsioon palgaläbirääkimistel on viimaste tööturu arengute valguses oluliselt paranenud ning võimaldab suuremat palgatõusu läbi suruda. Palkade kiire kasvu on võimalikuks teinud viimase aasta head majandustulemused. 2007. aastal ootame keskmise palga kasvu kiirenemist 20,4%ni ja reaalkasvu kiirenemist

13,5%ni. Kiirele palkade kasvule annavad tõe peaa kõik majanduse tegevusalad, kuna madala tööpuuduse tingimustes tööjõudu endiselt napib ja töötajate hoidmiseks on ettevõtted sunnitud palgataset tõstma.

Kuna reaalsalga kasv edestas 2006. aastal tööviljakuse kasvu peaa kahekordselt ning teeb seda ka 2007. aastal, siis halvendab see ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet ning ei võimalda pikemas perspektiivis jätkata palkade ennakkasvuga tööviljakuse ees. Seetõttu ootame 2008. aastal keskmise palga reaalkasvu aeglustumist 7,3%ni. Tööjõukulude osakaalu tõus SKPs 2006. ja 2007. aastal viitab sellele, et üha kriitilisema tähtsusega on investeringud inimressursi arendamisse, kaasaegsesse tehnoloogiasse ning teadus- ja arendustegevusse, et suurendada tööjõukulu ühiku kohta toodetavat lisandväärtust.

Kokkuvõtvalt on majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava täitmine olnud edukas. 2006. aastal saavutati mitmete eesmärkide (sh tootlikkus, tööhõive ja hariduse eesmärgid) täitmisel prognoositust paremaid tulemusi. Seetõttu seati järgnevatiks aastateks ambitsioonikamad eesmärgid. Ka 2007. aastal ei ole seatud olulisemate eesmärkide täitmisel probleeme tekkinud. Tegevuskava võtmeesmärkide (teadus- ja arendustegevuse investeringud ja kvaliteet ning tööturu olukorra parandamine) saavutamine 2008. aastal on väga tõenäoline. Täidetud on enamus olulisi eeldusi nende saavutamiseks ning planeeritud meetmed on edukalt ellu viidud. Samuti kasvab planeeritud tempos tootlikkus. Tootlikkuse kasvu toetavate olulisemate meetmete elluviimine toimub üldjoontes planeeritud ajakava kohaselt. Planeeritust aeglasemalt on toimunud tööturu paindlikkuse suurendamisega seotud tegevuste elluviimine. Mitmete tegevuste reaalse käivitamine on teatud määral ajaliselt edasi lükkunud Euroopa Liidu struktuurivahendite programmeerimisperioodi planeeritust pikema kestuse tõttu.

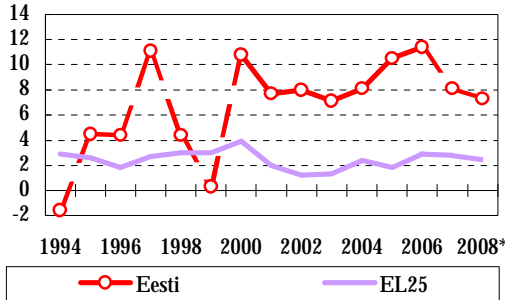
Kevadel ametisse astunud valitsus on planeerinud täiendavaid meetmeid majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas seatud eesmärkide täitmiseks, ennekõike maksustamise, infoühiskonna, avalike teenuste, infrastruktuuri arendamise ja konkurentsipoliitika meetmete osas. Samuti on valitsus viinud aktiivselt ellu varem kavandatud tegevusi sh pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse tõstmisele suunatud tegevused, halduskoormuse vähendamise ja seadusandluse lihtsustamise algatused ning tööturu arendamine. Suuri muudatusi tegevuskavas seatud eesmärkides uue valitsusse ametisseastumine kaasa ei toonud.

Suurimateks väljakutseteks järgnevatel aastatel on jätkuvalt: teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi tõstmine; innovatsioonivaldkonna arendamine ning erasektori arendustegevuse soodustamine; tööjõu oskuste ja kvalifikatsiooni suurendamine ning tööturu arendamine.

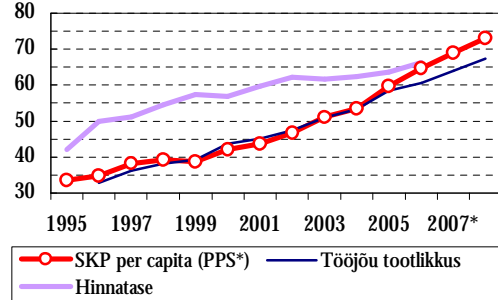
Joonis 1

Eesti majandusarengu põhinäitajad võrreldes EL liikmesriikidega (protsenti)

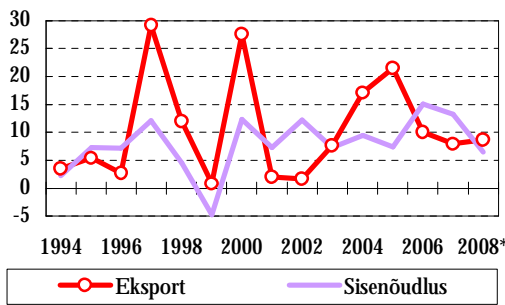
A. Majanduskasv

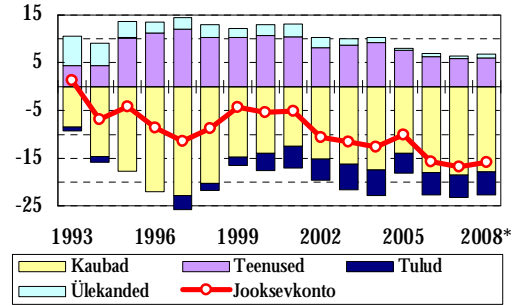
B. Reaalne konvergens ELiga (EL25=100)

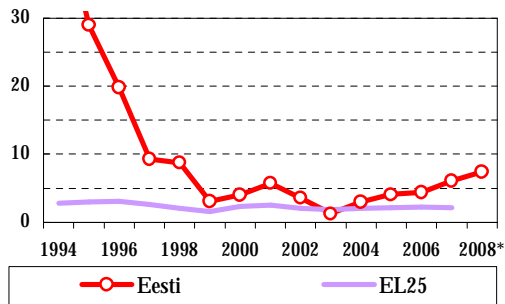
C. Sisenõudluse ja ekspordi reaalkasv

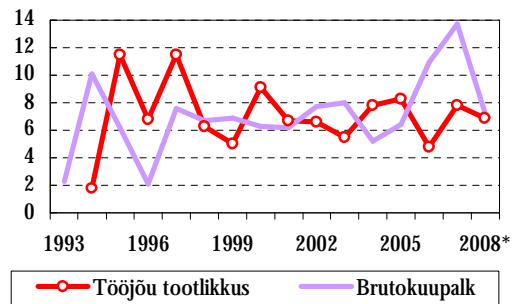
D. Jooksevkonto struktuur (% SKPst)

E. Inflatsioon

F. Tööjõu tootlikkuse ja palga reaalkasv

Tööjõu tootlikkus – SKP hõivatu kohta; PPS (purchasing power standard) – ostujõupariteet.

Allikad: Eesti Statistikaamet, Eurostat, Rahandusministerium, European Commission Spring 2007 Economic Forecasts

2. MAKROMAJANDUSKESKKOND

EESMÄRK 1: Stabiilse makromajandusliku keskkonna tagamine

Vabariigi Valitsuse makromajanduspoliitika peamine eesmärk on makromajandusliku stabiilsuse ning sise- ja välistasakaalu tagamine. Riskid Eesti majanduskeskkonnas on viimastel aastatel seotud peamiselt kiire laenukasvu ja suure jooksevkonto puudujäägiga. Lisaks ilmnesid ülekuumenemise märgid kinnisvarasektoris ning võimalik konkurentsivõime vähenemine tootlikkuse kasvu ületava kiire palgakasvu tõttu.

Majanduskasvu ja tööhõive 2005.–2007. aasta tegevuskavas ettenähtud tegevustest on valdav enamik edukalt ellu viidud. Keerulisem on olnud inflatsiooni ning väliskaubanduse tasakaalu ohjamine.

Arvestades Eesti eripära ehk valuutakomitee süsteemi kasutamist, on peamine vahend majanduse mõjutamiseks ja tasakaalulist majandusarengut ohustavate riskide ohjamiseks eelarvepoliitika. Eesti on nii ka käitunud – sisenõudlust on piiranud valitsussektori ülejääk, mis on olnud vastavalt soovitudele plaanitust tunduvalt suurem.

- Eesti valitsussektori eelarve on olnud ülejäägiga alates 2002. aastast. 2006. aasta valitsussektori ülejääk ulatus rekordilise 3,7%ni SKPst. Käesoleva aasta riigieelarve koostati esmakordselt nii, et valitsussektori eelarve oleks juba planeeritud ülejäägiga. Oodatust tugevamate maksulaekumiste tõttu kujuneb eelarve ülejäägiks planeeritud 0,8% asemel 2,4% SKPst. Käesoleva aasta maikuus kinnitas valitsus Riigi eelarvestrateegia (RES) aastateks 2008–2011, mille järgi on valitsussektori eelarve esmakordselt planeeritud kogu perioodi jooksul ülejäägiga (vähemalt 0,5% SKPst). 2008. aasta riigieelarve koostas aga valitsus RESis plaanitust rangema eelarvepoliitikaga – valitsussektori eelarve ülejäägiks planeeritakse 1,3% SKPst, nagu lubati 2006. aasta Uuendatud Konvergenstsi-programmis. Eesti on üks vähestest Euroopa Liidu liikmesriikidest, kes täidab Stabiilsuse ja kasvu pakti nõuet saavutada tasakaalulähedane või ülejäägiga eelarvepositsioon.
- Kohalike omavalitsuste tulubaas on kiiresti suurenenud. Kohalike omavalitsuste finantspositsiooni tugevdamiseks on viimastel aastatel suurendatud neile ülekantavat osa füüsilise isiku tulumaksust. 2005. aastal suurendati seda osa 11,4%lt 11,6%le, 2006. aastal 11,8%le ja 2007. aastal 11,9%le. Perioodil 2005–2007 on suurendatud KOVide tasandusfondi kogusummat kokku 480 miljonit krooni võrra, sh 2007. aastal 298 miljoni võrra. Eelpool nimetatud meetmete ja tugeva maksulaekumise tulemusena suurenes kohalike omavalitsuste tulude maht 2005. aasta 8,3%lt 8,7%ni SKPst 2006. aastal.

Liigse nõudluse ohjeldamisele suunati aastatel 2004–2006 terve rida meetmeid, mis koos intressimäärade tõusuga on hakanud ka reaalsel mõju avaldama laenumahtude kasvutempole – sihtasutuse KredEx eluasemelaenu tagatise saajate ringi on piiratud ning maksimaalse laenu tagatise ülempiiri vähendatud; tulumaksust mahaarvestatavate eluasemelaenu intresside, koolituskulude ning kingituste, annetuste ja ametiühingu sisseastumis- ja liikmemaksude maksimummäär on vähendatud 50% võrra; Eesti Pank on viinud eluasemelaenu riskikaalu kapitaliadekvaatsuse arvutuses 50%lt 100%le ja tõstnud kommertspankade kohustusliku reservi määra 15%le.

Lisaks konkreetsetele meetmetele aitavad sisenõudluse piiramisele kaasa ka üldine säästmise soodustamine (nt pensionireformi rakendamise näol), mis on samuti seatud Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogrammis prioriteediks.

Muuhulgas ka sellise majanduspoliitika rakendamise tõttu on kinnisvaraturg viimasel ajal jahenenud ning kinnisvara hinnatõus peatunud. Laenuitingimuste paranemise võimaluste ammendumise tõttu peaks on aeglustunud ka laenukasv.

Probleemiks on hakanud aga kerkima inflatsioon. Arvestades Eesti 12 kuu keskmise harmoneeritud tarbijahinnaindeksi (THHI) suveprognoosi ning Euroopa Komisjoni kevadprognoosis avaldatud kolme madalaima inflatsioonimääraga Euroopa Liidu liikmesriigi põhjal arvatud hinnastabiilsuse kriteeriumi referentsväärtust, on meie väljavaated inflatsioonikriteeriumi täitmiseks halvenenud ning euro kasutuselevõtt lähiaastatel seega raskendatud. Seetõttu otsustati tõsta aktsiise seniplaanitust kiiremini (aktsiisitõusudest täpsemalt vt Eesmärk 3), et need ei tooks kaasa täiendavat inflatsioonisurvet tulevastel aastatel, mil kriteeriumi täitmine tõenäolisem. Vaatamata sellele, et Eesti lühiajalised väljavaated euroalaga liitumise osas ei ole optimistlikud, on euro kasutuselevõtt valitsuse üks peamistest prioriteetidest. Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm näeb ette, et valitsussektori eelarve hoitakse ülejäägiga ning aktsiisi- ja ressursimaksupoliitikat kujundatakse eesmärgiga minna kroonilt eurole üle võimalikult kiiresti. Kuna aga pikemaajalised inflatsiooniprognosid pole piisavalt usaldusväärsed, pole valitsus seadnud euro kasutuselevõtuks konkreetset ajalist tähtaega. Inflatsioon iseenesest ei ole probleem, kuna Eesti hinnatase on vaid 2/3 EL keskmisest hinnatasemest, siis on loomulik, et reaalse konvergensti toimudes tõuseb koos elatustasemega ka meie suhteline hinnatase ehk meie inflatsioon on kõrgem kui ELis või euroalal keskmiselt.

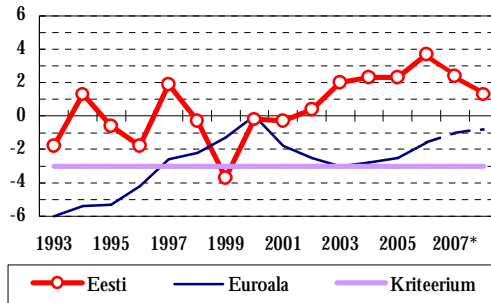
Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm näeb ette, et säästmise soodustamiseks muudetakse 2007. aasta jooksul tulumaksu seadust selliselt, et ka eraisikute väärtipaberinvesteeringutelt teenitud kasumit ei maksustata, kui see reinvesteeritakse.

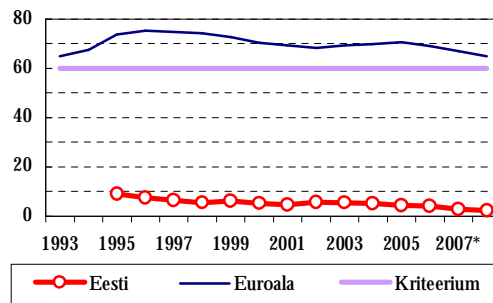
Joonis 2

Maastrichti kriteeriumide täitmine (protsenti)

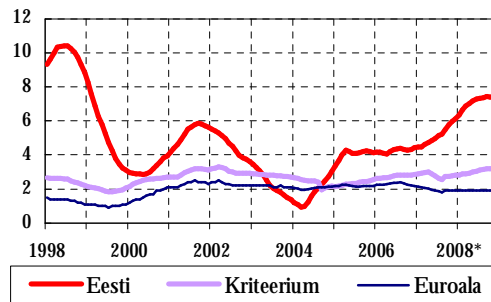
A. Valitsussektori tasakaal (ESA 95, % SKPst)

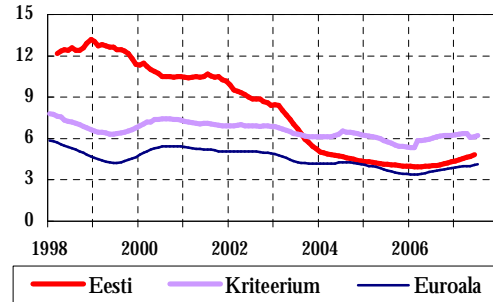
B. Valitsussektori võlg (ESA 95, % SKPst)

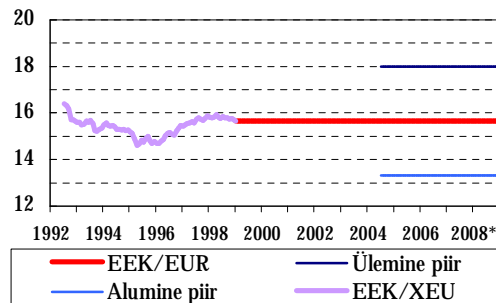
C. Inflatsioon

D. Pikaajalised intressimäärad

E. EEK/EUR vahetuskurs

Allikad: Eesti Statistikaamet, Eurostat, Rahandusministeerium, European Commission Spring 2007 Economic Forecasts

EESMÄRK 2: Fiskaalpoliitika pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamine

Enamike Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005–2007 tegevuste osas on valitsus astunud konkreetseid samme ning sellest tulenevalt on mitmel juhul saavutatud ka selgeid tulemusi.

- Viimase kahe aasta jooksul on suurima panuse fiskaalpoliitika pikaajalise jätkusuutlikkuse suurendamiseks ja vananemise tagajärgedega toimetulekuks andnud märgatavalt kasvanud tööhõive. 2006. aasta jooksul tõusis Eesti 15–64-aastaste inimeste hõivemäär ca 4 protsendipunkti võrra (2006. aasta keskmine hõive määr ulatus 67,7%ni) ning hõivatute koguarv kasvas 6,4% võrra. 2007. aasta esimese poolaasta jooksul on tööturul soodsad arengud jätkunud. Kokkuvõttes on pooleteise aastaga lisandunud ligi 50 000 maksumaksjat, kes sotsiaalmaksu maksmise kaudu parandavad riikliku pensionikindlustuse ja Haigekassa finantsseisu. Eeldades, et need täiendavad hõivatud teenivad Eesti keskmist brutokuupalka, maksavad nad aastas pensioni- ja ravikindlustusele 3,3 mld krooni (ca 2,0 mld pensioni- ja 1,3 mld EEK ravikindlustusele), mis on 1,4% käesoleva aasta oodatavast SKPst.
- Sotsiaalmaksu laekumise märkimisväärne kasv oodatust suurema hõive ja palgakasvu tagajärjel võimaldab parandada ka praeguste pensionäride elatustaset. Sotsiaalmaksu erakorraliselt hea laekumine on võimaldanud tõsta pensione lisaks indekseerimisele.
- Pensioni- ja ravikindlustuse maksubaasi on laiendanud ka sotsiaalmaksu miinimumkohustuse aluseks oleva summa tõstmine 2007. aasta alguses 1 400 kroonilt 2 000 kroonini. Seaduse vastuvõtmisega on otsustatud, et alates 2009. aastast on sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kuumäär eelneva aasta kuupalga alammäära tasemel (2009. aastal prognoosi järgi ca 4 000 krooni kuus).
- Pensionikindlustuse finantspositsiooni tugevdamiseks on pensionikassa reserve lisaks sotsiaalmaksu laekumisele suurendatud viimase kahe aastaga kokku 3,8 miljardi krooni võrra. Selle tulemusena moodustab pensionikassa reserv kokku 5,5 miljardit krooni.
- 2007. aasta septembris otsustas valitsus muuta pensionide indekseerimist, mida nägi ette ka Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm. Senine liiga konservatiivne indeks ei taganud pensionäridele piisavat elatustaset ning pensionide asendusmäär langes, mistõttu tuli seni teha ka täiendavaid ühekordseid pensionitõuse. Senise indeks koosnes 50% ulatuses sotsiaalmaksu laekumise kasvu ja 50% ulatuses tarbijahinna-indeksi tõusust. Uue indeksi komponendid on samad, kuid osakaalud vastavalt 80% ja 20%. Selle muudatuse tulemusel ei ole järgmistel aastatel tarvilik teha täiendavaid ühekordseid pensionitõuse.
- 2006. aasta lõpus vastu võetud sotsiaalmaksuseaduse muudatusega võimaldatakse alates 2007. aastast ravikindlustus kõikidele ametlikult arvel olevatele töötutele (ligikaudu 11 000 inimest, 0,8% rahvastiku üldarvust) töötuna arveloleku perioodil. See on loonud ligipääsu aktiivsele tööturule ka nende inimeste jaoks, kelle puhul varasemalt tervislikud probleemid olid takistuseks aktiivsetes tööturumeetmetes osalemiseks ning avatud tööturul konkureerimiseks.
- Ravikindlustuse kohustuste vähendamiseks muudeti 2007. aasta alguses tervishoiuteenuste korraldamise seadust ja Eesti Haigekassa seadust. Sellega otsustati, et alates 1. jaanuarist 2008 rahastatakse haiglate kapitalikuluseid ehk hoonete ja rajatiste kulumit täiendavalt riigieelarvest. See võimaldab vabaneda raha arvelt teha vajalikke investeeringuid ning parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm näeb ette lisaks pensionide arvutamise meetodika muudatustele ka soodustingimustel vanaduspensionide ja eripensionide muudatusteks vajaliku õigusaktide paketi valitsusele esitamist 2008. aasta II kvartalis. Selle eesmärk on parandada fiskaalpoliitika pikaajalist jätkusuutlikkust.
- Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogramm näeb ette ka töövõimetushüvitiste süsteemi ülevaatamise eesmärgiga vähendada haigekassa kohustusi tööandja kulutusi tõstmata ning seeläbi parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Eesmärk on leida lahendus töövõimetushüvitiste kulutuste kokkuhoidmiseks või nende välja viimiseks Eesti Haigekassa eelarvest.
- Valitsuse tegevusprogrammiga seati eesmärgiks tagada ravikindlustuseta inimeste ligipääs perearsti teenustele. Selleks töötab Sotsiaalministeerium 2008. aastaks välja vastavate õigusaktide muutmise eelnõud. Täna on juurdepääs üldarstiabile tagatud praktiliselt kõikidele Eesti elanikele. Ka ravikindlustuseta inimesed on kantud perearstide nimekirjadesse ning neil on vajadusel õigus perearsti poole pöörduda. Erinevus ilmneb perearsti kulude katmisel olukorras, kus patsiendiks on ravikindlustamata isik. Nende ravikulud katab perearsti arve alusel kohalik omavalitsus. Kindlustamata isikute vältimatu arstiabi kulutuste katmiseks on riigieelarvest 2007. aastaks eraldatud 109,2 mln krooni (0,05% SKPst).

EESMÄRK 3: Fiskaalpoliitika suunamine majanduskasvu ja tööhõive parandamisele

Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas 2005–2007 selle eesmärgi raames ettenähtud tegevused on kõik vastavalt kavandatud ellu viidud. Majanduskasvu ja tööhõive toetamiseks on valitsus võtnud eesmärgiks nihutada maksukoormust tööjõu maksustamiselt tarbimise ning loodusvarade kasutamise ja keskkonna saastamise maksustamisele. Sellega kaasneb kaudsete maksude osatähtsuse suurenemine otsete maksudega võrreldes.

Maksupoliitikas on viimase aasta jooksul tehtud järgmist:

- 2007. aasta suvel vastu võetud tulumaksuseaduse muudatuste kohaselt langeb tulumaksu määr (nii töötajatele kui ettevõtetele) 18%ni; tulumaksu määr langeb 2007. aasta 22%lt 2008. aastal 21%ni, 2009. aastal 20%ni, 2010. aastal 19% ja 2011. aastal 18%ni. Tulumaksu määr on alandatud seniselt 26%lt alates 2005. aastast.
- Tulumaksuseaduse muudatus näeb ette ka tulumaksuvaba miinimumi tõstmise 3 000 kroonini kuus (2008 – 2 250 krooni, 2009 – 2 500 krooni, 2010 – 2 750 krooni ja 2011 – 3 000 krooni).
- Alates 1. jaanuarist 2007 asendati meditsiiniteenuste 5% alandatud käibemaksu määr tavapärase 18% maksumääraga.
- Alates 1. juulist 2007 asendati soojusenergia ning küttureurba, briketi, kivisöe ja küttepuidu 5% käibemaksu määr tavapärase 18% maksumääraga.
- 2007. aasta suvel muudeti alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seadust, millega fikseeriti 2008. aastal järgmised muudatused:
 - 2008. aastal tõuseb alkoholiaktsiis keskmiselt 20% ning tubakaaktsiis tõuseb pea-aegu kahekordseks (tänapäeval 11 kroonilt 20 kroonini sigaretipaki kohta).
 - Bensiini ja diislikütuse aktsiisimäärad tõusevad alates 2008. aastast Euroopa Liidu miinimumtasemeni (vastavalt energiamaksustamise direktiivile tuleks see tase saavutada hiljemalt 2010); bensini aktsiisimäär tõuseb ca 25% ja diislikütuse aktsiisimäär ca 34,5%.
 - Vedelgaasi aktsiisimäär tõstetakse 2008. aastast 1 570 kroonilt 1 000 kg kohta 1 960 kroonile 1 000 kg kohta.
 - Petrooleumi aktsiisimäär tõstetakse 2008. aastast 4 730 kroonilt 1 000 liitri kohta 5 165 kroonile 1 000 liitri kohta.
 - Maagaas, mida kasutatakse soojuse tootmiseks, maksustatakse aktsiisiga 157 krooni 1 000 m³ maagaasi kohta aastast 2008.
 - Elektrienergia maksustatakse aktsiisimääraga 50 krooni 1 megavatt-tunni elektrienergia kohta aastast 2009. Seejuures on Euroopa Liidu aktsiisi alammäär elektrienergiale vastavalt 15,65 kr/MWh (mitteäriline otstarve) ja 7,8 kr/MWh (äriline otstarve).

Võrreldes eelmise aastaga on märkimisväärselt muudetud plaane seoses aktsiisimäärade tõstmisega. Tubaka, alkoholi ja kütuse aktsiisimäärade tõstmine toimub kiiremini võrreldes seni planeerituga – kõik tõstmised tehakse 2008. aastal. Lisaks majanduse jahutamisele võib see kaasa aidata euro kasutuselevõtule – sellisel juhul ei teki meil aktsiiside tõstmisega kaasnevat täiendavat inflatsiooni hilisematel aastatel, mil Eestil võib olla võimalus täita Maastrichti hinnastabiilsuse kriteerium. Lähiaastatel kriteeriumi täitmise võimalus puudub (vt ka Eesmärk 1).

2007. aastal ulatub maksumuudatuste summaarne mõju riigieelarvele -0,18%ni SKP-st. Kõige suuremat negatiivset mõju riigieelarve tuludele omab aastal 2007 tulumaksumäära alandamine, samas suurendavad maksukoormust sotsiaalmaksu miinimumkohustuse suurendamine ja kaugkütte käibemaksumäära tõstmine 5%lt 18%le. 2008. aastal on maksukoormust alandava mõjuga tulumaksumäära alandamine ning maksuvaba tulu tõstmine, suurendava mõjuga aga mitmed aktsiisitõusud. Kokkuvõttes ületavad 2008. aastal tulused suurendavad maksumuudatused tulused vähendavaid muudatusi ning maksumuudatuste summaarne mõju riigieelarvele on +0,25% SKPst.

- Valitsussektori põhivarainvesteeringute maht on viimastel aastatel taas suurenenud, moodustades aastal 2006 4,5% SKPst ületades Euroopa Liidu keskmist, mis ulatub 2,5%ni SKPst.
- Teadus- ja arendustegevuse kogukulutused on tõusnud planeeritud tempos ning võimaldavad 2008. aastaks jõuda 1,5%ni SKPst ja 2010. aastaks 1,9%ni SKPst.

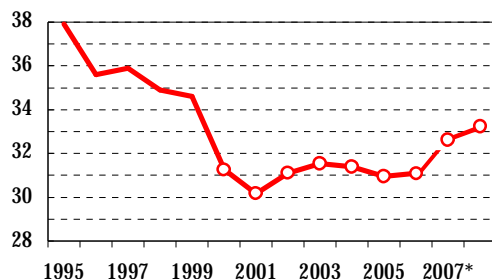
Uued algatused

- Vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.–2011. aasta tegevusprogrammile säilitatakse Eestis seni hästi toimunud tulumaksusüsteem, mille kohaselt ettevõtete reinvesteeringud kasumit ei maksustata.
- Valitsuse tegevusprogrammiga on otsustatud mitte toetada ka täiendavaid käibemaksuerisusi.
- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammiga seati eesmärgiks suurendada kutsehariduse rahastamist senisest enam. Eesmärk on rahastada kutsehariduse koolituskohta keskmiselt 1,5-kordselt võrreldes üldhariduskooli koolituskohaga.

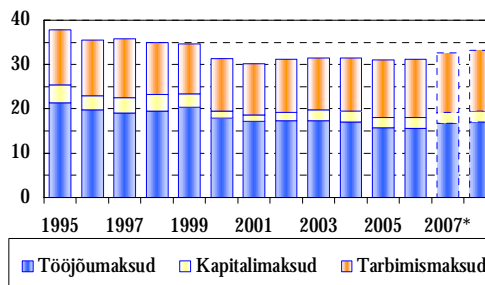
Joonis 3

Maksukoormus (protsenti SKPst)

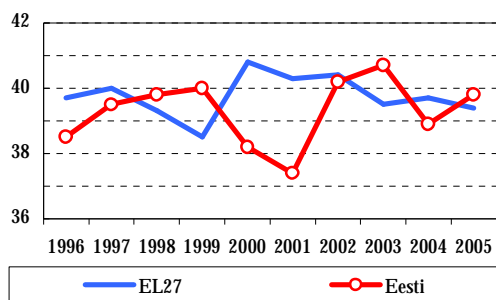
A. Maksukoormus Eestis

B. Eesti maksukoormuse struktuur

C. Madalapalgaliste maksukoormus

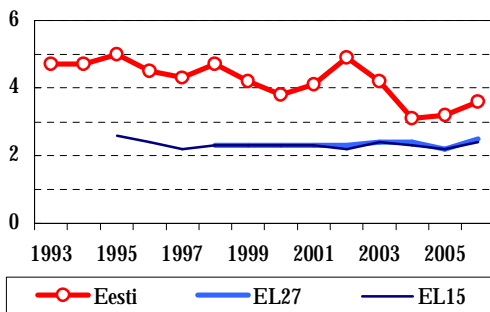

Allikas: Rahandusministeerium, Eesti Statistikaamet, Eurostat

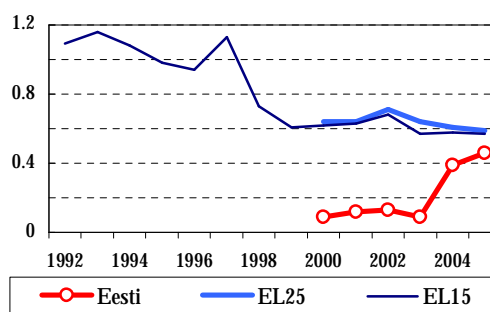
Joonis 4

Valitsuse investeeringud füüsilisse ja inimkapitali (% SKPst)

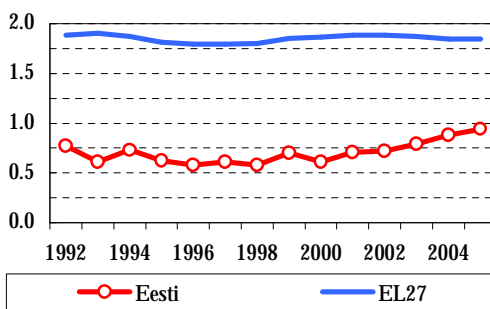
A. Avaliku sektori põhivarainvesteeringud

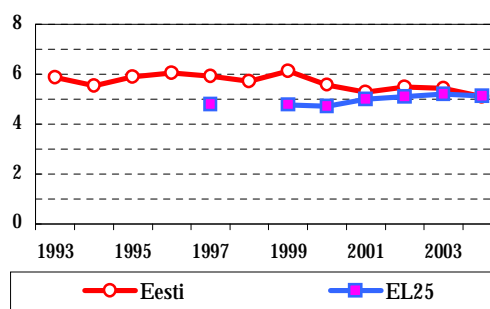
B. Riigiabi

C. Teadus- ja arendustegevuse kulud

D. Avaliku sektori kulud haridusele

Allikad: Eesti Statistikaamet, Eurostat.

3. TEADMISTEPÕHINE JA JÄTKUSUUTLIK ETTEVÕTLUSKESKKOND

Eestis on tootlikkus (SKP PPP töötaja kohta) viimastel aastatel kasvanud kiires tempos – seitsme aastaga on vahe Euroopa Liidu keskmise võrreldes vähenenud 20 protsendipunkti. 2006. aastal moodustas tootlikkuse tase 63,7% Euroopa Liidu keskmisest. Kuigi Eurostati 2008. aasta Eesti tootlikkuse prognoos (70,9%) ületab valitsuse poolt seatud eesmärgi (69%), ei ole seatud sihttaseme tõstmine vajalik, kuna valitsuse eesmärk on jätkuvalt väga ambitsioonikas. Suurima panuse Eesti tootlikkuse kasvu on andnud töötlev tööstus. Antud majandussektoris kasvas lisandväärtus töötaja kohta püsivhindades 2006. aastal 15%, kusjuures kiire kasv iseloomustas pea kõiki tegevusalasi. Majandusharudest kõige kiiremini on lisandväärtus töötaja kohta kasvanud viimastel aastatel finantsvahenduses (2006. aastal 16%), mis on ka kõige kõrgema tootlikkuse näitajaga haru.

Viimaste aastate kiire majanduskasv on andnud positiivse tõuke ka majanduse teadmistemahukuse kasvule. Teadus- ja arendustegevuse (T&A) kogukulutuste kasv 2004. aasta 0,86%-lt 0,93%-ni 2005. aastal räägib majanduse suundumisest kõrgema lisandväärtusega tegevuste poole. Samuti kinnitab 2006. aasta Euroopa innovatsiooniedetabeli summaarne innovatsiooniindeks (*European Innovation Scoreboard, Summary Innovation Index*) Eesti head innovatsioonivõimekust, asetades ta uute liikmesriikide arvestuses kolme arenenuima riigi hulka (Eesti edestab muuhulgas ka nelja EL15 riiki). Negatiivse aspektina tuleb välja tuua, et Eestis on innovatsiooniindeksi kasv olnud aeglasem kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide (EL25) vastavast näitajast. Eesti tulemused on head ettevõtete innovatsioonialast tegevust mõõtvast innovatsiooni ja ettevõtluse näitajate grupis (nt info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kulutuste osas edestatakse kõiki innovatsiooniedetabelis olevaid riike). Vastavate üksikute näitajate head tulemused ei ole piisavad innovatsiooniliidritele järele jõudmiseks, kes on tavaliselt tugevad kõigis viies innovatsiooniindeksi näitajate grupis (innovatsioonikäivitajad, teadmiste loome, innovatsioon ja ettevõtlus, rakendused, intellektuaalomand).

Eesti ettevõtluskeskkond toetab meie majanduse arengut. Maailmapanga iga-aastases rahvusvahelises võrdluses "Doing Business" on Eesti ettevõtluskeskkonda peetud maailmas üheks ettevõtlust soosivamaks (viimasel kahel aastal riikide võrdluses 17. koht). Kõige parema hinnangu on saanud Eestis kehtivad väliskaubandusega seotud reeglid (tolliprotseduurid jms). Samas on võrdlemisi tagasihoidlik hinnang antud tööturu suhetega seotud õigusaktidele.

Valitsus on konkurentsivõime arendamisel pööranud 2007. aastal palju tähelepanu uute strateegiate väljatöötamisele ja nende rakendamise ettevalmistamisele. 2006. aasta teisel poolel ja 2007. aastal on valitsuse või Riigikogu poolt heaks kiidetud uuendatud strateegiad ja nende rakendusplaanid kõikide oluliste majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava mikromajanduslike eesmärkide elluviimiseks (teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon, ettevõtluskeskkond, infoühiskond, transport).

2007. aasta veebruaris kinnitas Riigikogu Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007-2013 „Teadmistepõhine Eesti“, mis keskendub Eesti innovatsioonipoliitikast kasusaajate ringi laiendamisele, toetades ka selliste ettevõtete arendusvõimekuse väljakujunemist ja kasvu, kes täna on veel ainult tehnoloogiliste

valmislahenduste kasutuselevõtjad või täiustajad. Samuti kinnitas valitsus antud strateegia rakendusplaani, mis planeeris 2007. aasta tegevuste rahastamiseks 1298 miljonit krooni. Rakendusplaanis väljatoodud nelja meetme tegevused on 2007. aastal peamiselt uute programmide avamisega seotud ettevalmistamistööd – hõlmavad endas uute määruste ja programmide kirjutamist, erinevate toetusmeetmete lähtealuste väljatöötamist ning samuti toimub mitme programmi avamine. Pikemas perspektiivis näevad TA&I strateegia ja selle rakendusplaan ette läbi riigipoolsete ja Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite koordineeritud kasutamise kaasaegse uurimistöö- ja õppekeskkonna loomist ning piisava arvu kõrgekvaliteetse inimkapitali ettevalmistamist. kõrghariduse, teaduse, kõrgtehnoloogilise ettevõtluse ja avaliku sektori vajaduste rahuldamiseks.

Lisaks teadus ja arendustegevuse ning innovatsioonistrateegiale kinnitas valitsus 2007. aasta märtsis ka „Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013” rakendusplaani perioodiks 2007-2010, mille raames on 2007. aasta tegevuste rahastamiseks planeeritud 161 miljonit krooni. Infrastruktuuri arendamiseks kinnitas Riigikogu 2007. aasta I kvartalis Transpordi arengukava aastateks 2006-2013 ning selle lisana ka Ühistranspordi arenguprogrammi aastateks 2006-2010.

Perioodil 2005-2007 on Vabariigi Valitsus täitnud enamuse majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas seatud eesmärkidest. Arendatud on nii teadus- ja arendustegevuse kvaliteeti, ettevõtluse konkurentsivõimet, suurendatud teadus- ja arendustegevuseks vajaliku inimkapitali hulka ning arendatud ettevõtlikkust kodanike seas ning samuti ettevõtlikkust soosivat ettevõtluskeskkonda. Edasiste uute prioriteetidena on Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammis välja toodud Eesti konkurentsivõime tõstmise läbi hariduse kättesaadavuse parandamise ning Eesti teaduse arendamise. Teiseks valitsuse konkurentsivõime tõstmise prioriteediks on infoühiskonna järjekindel arendamine ning viimine kõigi Eesti elanikeni.

EESMÄRK 4: Teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi ning ettevõtlike uuendus-, kasvu- ja pikaajalise rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine

Viimaste aastate kiire majanduskasv, mis on toimunud tänu kiirele sisetarbimisele ja ekspordimahtude suurenemisele, on andnud positiivse tõuke ka majanduse teadmismahukuse kasvule. Teadus- ja arendustegevuse kogukulutused kasvasid 2004. aasta 0,86%-lt 0,93%-ni 2005. aastal. Samuti võib positiivse trendina välja tuua viimase viie aasta teadus- ja arendustegevuse absoluutmahtude kiire kasvu (keskmiselt 21% perioodil 2001-2005). 2005. aastal ulatus T&A kulutuste kasv võrreldes eelneva aastaga 26%ni. Kokku investeeriti T&A-sse 2005. aastal 1627,6 miljonit krooni. Statistikaameti esialgsete prognooside kohaselt kasvasid investeeringud teadus- ja arendustegevusse 2006. aastal koguni ligikaudu 40%. Konkreetselt viitavad sellele Statistikaameti kogutud andmed kasumitaotluseta sektori kohta, mille T&A kulutused tõusid 2006. aastal 47% (kasv 893 miljonilt 1,312 miljardini). Hetke arengutrende arvesse võttes on valitsuse poolt 2008. aastaks seatud eesmärk saavutada 1,5% T&A kulutuste osakaal SKP-st endiselt ambitsioonikas, kuid selle täitmine esialgsete prognooside kohaselt võimalik.

Teadus- ja arendustegevuse väärtustamisele kui olulisele arendusvõimekuse ja kasvu mootorile Eesti ühiskonnas viitab erasektori kiire T&A kulutuste tõus, mis perioodil 2001-2005 on kasvanud nominaalselt keskmiselt 31% aastas ning 2005. aastal ulatub juba 0,42%ni SKP-st. Samuti on T&A kulutuste kasv ettevõtlussektoris olnud märgatavamalt kiirem kui kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites (riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor). Näiteks 2005. aasta T&A kogukulutuste kasvust ligi 70% tulenes erasektori T&A kulutuste suurenemisest. Kasumitaotluseta institutsionaalses sektoris ulatusid T&A kulutused 2005. aastal 893,75 ning ettevõtlussektoris 733,8 miljoni kroonini. Kui 1999. aastal moodustasid erasektori T&A investeeringud vaid 24,4% kogu T&A investeeringutest, siis 2005. aastal oli vastav näitaja juba 45,1%.

Eesti majanduses tervikuna on suurenenud nii uuenduslike ettevõtete osakaal kui ka ettevõtete kulutused uuendustegevusele. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ja teenindussektori innovaatsilisuse kiire kasvu toel suurenes uuenduslike ettevõtete osakaal 36%-lt 2000. aastal 49%ni 2004. aastal, ületades seejuures Euroopa Liidu keskmist (44%). Ettevõtete seas läbiviidud uuringust selgus, et teadus- ja arendustööga tegeleb 28% ettevõtetest ning põhiliseks innovatsiooniliigiks on masinate ja seadmete soetamine, mis moodustab üle 70% innovatsioonikulutustest. Seega võib väita, et olenemata kõrge uenduslike ettevõtete osakaalust on innovatsioonikulutuste struktuur Eestis üsna ühekülgne ning teadus- ja arendustegevus suhteliselt tagasihoidlik. Statistikaameti viimaste andmete järgi tegeleb Eestis teadus- ja arendustegevusega 357 ettevõtet (2005. a), kellest alla poole (129) tegutsevad töötlevas tööstuses (elektroonika ja optikaseadmete tootmine, keemiatööstus, toiduainetetööstus). Teenindusettevõtetest (210) on teadus- ja arendustegevusega ettevõtteid kõige rohkem info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas.

1. Teadus- ja arendustegevuse jätkusuutlikkuse tagamine ning kvaliteedi tõstmine

Eesti on suutnud perioodil 2005-2007 ellu viia kõik olulisemad meetmed 4.1. planeeritud tegevused: loodud on nii teaduse tippkeskused kui ka T&A infrastruktuuri arendamise programm, toetatud on rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemist, arhiivraamatukogude teavikute hanke suurendamist ning erinevate teaduse

finantseerimisskeemide mahtude suurendamist. Nimetatud tegevused on valitsuse prioriteetideks ka uuel programmeerimisperioodil aastatel 2007-2013.

- Käivitunud on Arengufondi tegevus. Valitsuse poolt eesmärgiks seatud arenguseire käivitab vastloodud fond 2008. aastal.
- Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika elluviimisel on oluliselt suuremat tähelepanu pööratud prioriteetsete valdkondade arendamisele. Strateegia „Teadmistepõhine Eesti 2007-2013“ rakendusplaani kohaselt käivitatakse prioriteetsetes valdkondades eelisarendamiseks riiklikud teadus- ja arendusprogrammid, mille eesmärgiks on T&A asutuste ja ettevõtluse koostöö edendamine ning kõrgetasemelise teadustöö ja tehnoloogiaarenduse toetamine riigi jaoks olulistest valdkondades. Teadus- ja arendusprogrammidega soovitakse kokku tuua TA&I nõudlus (ettevõtete vajadused uute toodete ja teenuste arendamiseks, riigiasutuste vajadused erinevates arengukavades seatud ülesannetega toimetulekuks) ja potentsiaal (rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised uurimissuunad ja –meeskonnad), et koostöös algatada ja läbi viia projekte, mis üheaegselt aitavad saavutada riigile olulisi eesmärke (nt kõrgem turvalisuse tase, paremad meditsiiniteenused) ja luua majanduslikku lisandväärtust (Eesti ettevõtete poolt pakutavad uued innovaatilised tooted ja teenused). Programmide käivitamine tagab ka struktuurivahendite kasutamise tõhususe, fokuseerides ressursid just sellistesse valdkondadesse, milles Eestil on potentsiaali rahvusvahelises konkurentsisis edu saavutada.
- Ettevalmistamisel on energeetika (sh põlevkivitehnoloogia ja säästvad energiatehnoloogiad), biotehnoloogia (sh biomeditsiin ja ravimiuuringud), info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sh rakendused tervishoius) ning materjalitehnoloogia riiklikud programmid. Esimese riikliku teadus- ja arendusprogrammina kiidab valitsus 2007. aasta lõpus heaks energiatehnoloogiate arendusprogrammi käivitamise. Programm rakendub 2008. aastal. Järgnevad riiklikud programmid käivituvad 2009. aastal. Aastaks 2010 on plaanis avada 5-6 riiklikku programmi prioriteetsetes valdkondades.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette ettevõtjate ja teadlaste tihedama koostöö arendamise eesmärgil innovatsiooniosaku kontseptsiooni rakendamise, mille kasutamisevõimaluste analüüs valmib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 2008. aasta I kvartaliks.

2. Teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse pikaajalise rahvusvahelise konkurentsivõime arenguks vajaliku inimkapitali arendamine

- Eesti ettevõtlussektori T&A kulutuste järjekindla kasvuga on kaasnenud viimasega hästi korreleeruv teadusliku personali suurenemine erasektoris. Täiskohaga teadlaste ja inseneride arv on ettevõtlussektoris alates 1998. aastast kasvanud 127% ning moodustas 2005. aastal ligikaudu 32% kõikidest hõivatud teadlastest ja inseneridest. Absoluutnumbreid analüüsidest võib väita, et valitsus on juba saavutanud selles valdkonnas 2008. aastaks seatud eesmärgi – 2005. aastal oli Eesti ettevõtetes teadus- ja arendustöötajaid täistööaja summaarse ekvivalendi alusel 1398 (2008. aasta vastav eesmärk oli 1400).
- Kahjuks toimus erasektori teadlaste ja inseneride arvu kasvu foonil, avalikus sektoris ca 10 % langus. Kuigi 2006. a toimus kasumitaotluseta sektorites küll ligi 8%-ne tõus, ei saavutatud ikkagi veel 2004. a taset, ja seda vaatamata hüppelisele finantseerimise

tõusule. Selline areng seab ilmselt löögi alla Eesti kaugemad eesmärgid teadusega seotud personali osas ja vajab kõrgendatud tähelepanu järgmisel perioodil.

- Teaduse jätkusuutlikkust analüüsid on oluline vaadelda ka doktoriõppega seonduvat. 2006. aastal kaitses Eestis doktorikraadi 143 inimest, mis on 24 doktorit rohkem kui eelneval õppeaastal, kuid jääb oluliselt alla 2015. aastaks seatud eesmärgile (300). Valitsuse poolt rakendatud meetmed ning doktoriõppe rahastamise oluline kasv ei ole veel märkimisväärseid tulemusi andnud. Arvestades doktoriõppesse võetavate inimeste osakaalu ja vastuvõtu suurenemist (2006/2007 aastal 444), on eesmärgi saavutamine hetke kasvutendentse arvestades siiski reaalne. Eesmärgi täitmist toetab 2007. aastal valitsuse poolt heaks kiidetud kõrgharidusstrateegia rakendusplaanis seatud suund tösta doktoriõppe lõpetamise efektiivsus praeguselt 40%-lt 65%ni 2015. aastaks.
- Inimkapitali arendamise osas oli olulisemaks teostatud tegevuseks antud perioodil 2005. aastal käivitunud doktorikoolide toetamine. Tegemist on doktorikoolide pilootprojektiga, mis kestab kuni aastani 2008 ja mille raames on avatud 9 doktorikooli. Doktorikoole finantseeritakse Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) meetme 1.1. raames kogumahuga 81 miljonit krooni (st kõik toetatud doktorikoolid perioodil 2005-2008). 2006. aastal oli finantseerimismaht 29 miljonit krooni. Doktorikoolide toetamise jätkamist ESFi vahenditest on planeeritud ka uuel struktuurivahendite perioodil.
- Samuti on oluline tegevus kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia raames (kinnitatud haridus- ja teadusministri poolt 9.01.07) läbi viidav riiklikult toetatavate ja rahvusvaheliselt turustatavate magistriõppekavade konkurss. Lisaks alustab 2007/08 õppeaastal Tartu Ülikoolis, Tallinna Tehnikaülikoolis ja Eesti Maaülikoolis õpinguid kokku 10 välisdoktoranti teadus- ja arendustegevuse strateegias heakskiidetud võtmevaldkondades. Välisdoktorantidele makstakse Eesti doktorantidega võrdset stipendiumi, ülikoolidele eraldatakse täiendav koolitusraha.

Uued algatused

- Eesmärgiga suurendada ettevõtete innovatsiooniprojektide juhtimise võimekust ning uute toodete, tehnoloogiate ja teenuste väljatöötamist ettevõtetes käivitab valitsus arendustöötajate (teadlased, insenerid, disainerid, innovatsioonijuhid, valdkonna spetsialistid jne) ettevõtetesse kaasamise toetamise programmi. Nn mobiilsusprogrammi raames kaetakse arendustöötajate palgakulud maksimaalselt 50% ulatuses kuni kolme aasta jooksul. Programmi ettevalmistamiseks valmis eeluuring, kus töötati välja arendustöötajate kaasamiseks võimalikud toetuskeemid, võttes arvesse riigispetsiifilisi tegureid, olemasolevat innovatsioonisüsteemi ning sobivust juba täna eksisteerivate mobiilsust toetavate poliitikameetmetega. Vastavalt uuringu ettepanekutele on hetkel koostamisel programmitingimusi sätestav määrus, toetuskeemi avamine on planeeritud 2008. aastal. Perioodiks 2007-2013 on mobiilsusprogrammile struktuurvahenditest eraldatud 241,5 miljonit krooni.
- Eesti päritoluga teadlaste ja tippspetsialistide välismaalt kodumaale pöördumise soodustamiseks luuakse neile soodsad ja atraktiivsed tingimused kodumaal karjääri alustamiseks või jätkamiseks, kasutades selleks nii aktiivseid (tagasipöördumise grantid) kui passiivseid meetmeid (üldise teadus- ja arendustegevuse keskkonna parandamine) ning kompenseerides sellega osaliselt „ajude äravoolu”. 2006. aastal läbiviidud uuringu „Teadlaste mobiilsus Eestis ja seda mõjutavad tegurid” tulemuste põhjal on ettevalmistamisel tippteadlaste Eestisse toomise skeem, mis avaneb 2008. aastal.

3. Alustavate ja suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete kapitalile juurdepääsu tagamine

- Oluliseks arenguks kapitalile juurdepääsu parandamisel on Arengufondi ehk riikliku riskikapitalifondi loomine, mis teostab varajase faasi omakapitaliinvesteeringuid alustavatesse teadmis- ja tehnoloogiamahukatesse ettevõtetesse. Arengufondi eesmärgiks on stimuleerida ja toetada muutusi, mis aitavad ajakohastada Eesti majandust, tagada ekspordi kasvu ning luua uusi kõrget kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti. Tagamaks võimalikult head investeerimisotsused, hakkab fond tegelema ka arenguseirega ehk teaduse, tehnoloogia, ühiskonna jm arengute uurimisega.
- Arengufondi seaduseelnõu kiideti Vabariigi Valitsuse poolt heaks juunis ning Riigikogu poolt novembris 2006. Seadus jõustus 1. detsembril 2006 ning nõukogu esimees määrati ametisse 30. jaanuar 2007. Investeerimisstrateegiat ja arenguseire tegevuskava hakkab koostama ning meeskonda komplekteerima arengufondi juhatus, mille esimees kinnitati ametisse 2. aprillil 2007. Kokku on fondi tegevuseks järgmiseks viieks aastaks ligikaudu 580 miljonit krooni. Hetkel on Eesti Arengufond organisatsiooni ülesehitamise faasis, mis tähendab paljude korralduslike küsimuste lahendamist, alusdokumentide koostamist põhitegevuseks, meeskonna komplekteerimist jne. 2007. aasta lõpuks planeeritakse fondi meeskonna komplekteerimisega ning investeerimisstrateegia ja arenguseire tegevuskavaga valmis saada ning 2008. aasta alguses alustada fondi põhitegevustega.
- Samuti on valitsus kapitalile juurdepääsu tagamise parandamiseks pööranud suurt tähelepanu investeeringute suunamisega Eestisse. Selleks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt käivitatud koolitusprogramm ettevõtete teadmiste ja oskuste arendamiseks.
- Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava nägi kapitalile juurdepääsu tagamise parandamise ühe tegevusena ette ettevõtete finantssuutlikkuse andmebaasi loomise. Tänapäevaks on analüüsi tulemusena jõutud seisukohale, et laenu taotleva ettevõtte finantssuutlikkuse andmebaasi järele tegelik vajadus puudub ning seega selle loomist lähiaastatel ei planeerita.
- Käivitatud ei ole ka äriinglite võrgustike arendamine. 2008. aastal teostatakse eeluuring analüüsima kitsaskohti Eesti investorite vaba kapitali suundumisel Eesti väikese ja keskmise suurusega ettevõtetesse ning tuvastatakse võimalikud kohad, kus riigi sekkumine võimaldaks parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete finantseerimisvahendite kättesaadavust.

Uued algatused

- 2007. aastal on toimunud alustavatele ettevõtjatele suunatud uue modifitseeritud stardiskeemi ettevalmistustööd. Skeem avaneb ettevõtjatele kasutamiseks 2007. aasta sügisel. Toetusmeetme eesmärgiks on kompleksse lahenduse pakkumine parandamiseks finantstavahendite kättesaadavust ettevõtja majandustegevuse algusaastatel. Seni pakutud tagastamatu abiga jätkatakse täiendatud kujul, uue lahendusena pakutakse riigipoolset garantiid mikrolaenu saamiseks. Kuigi toetuse väljastamisega jätkab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja laenugarantiisid hakkab väljastama KredEx, saab ettevõtja mõlema meetme kasutamiseks esitada ühe taotluse ja saada samaaegselt vastuse nii toetuse kui ka garantii osas.

4. Lisandväärtuse ja tootlikkuse kasvu soodustamine, ettevõtete toetamine välisurgudele sisenemisel ning investeerimisel uute tehnoloogiate, toodete ja teenuste väljatöötamisse

- 2006. aastal avaldatud Statistikaameti uuringu „Uuendustegevus Eesti ettevõtetes 2002-2004” (Community Innovation Survey 2002-2004, CIS4) järgi moodustas Eesti ettevõtete innovatsioonikulutuste kasv käibest 1,6%, mis on 0,4 protsendipunkti tõusnud võrreldes eelmise vastava uuringuga (CIS3). Üllatava tulemusena osutasid teenindustevõtted uuenduslikumaks kui tööstusettevõtted, vastavalt 52% ja 48%. Sarnaselt eelmise uuringuga on peamiseks uuendustegevuse liigiks masinate ja seadmete soetamine, mis moodustas üle 70% ettevõtete innovatsioonikulutustest. CIS4 tulemused peegeldavad selgelt Eesti majandusstruktuuri, kus siiani on tegeletud vaid tootmismahutude kasvu ja uute tehnoloogiate kasutuselevõttuga ning toote- ja tehnoloogiaarendus kui üks konkurentsivõime tagaja on jäänud tahaplaanile. Sellele viitab ka vaid 11,6%-line uute toodete tulu osakaal käibest, mis on võrreldes eelmise uuringuga isegi langenud (EL keskmine 27% 2000. aastal). Kõrge toote- ja protsessiinnovatsiooniga valdkondadena tõi uuring välja kontorimasinate ja arvutite tootmise, keemiatööstuse ning meditsiinitehnika ja täppisinstrumentide tootmise, kõige madalamad on aga vastavad näitajad metallitoodete tootmises ja rõivatööstuses.
- Toimunud on ka teatav hõive langus kõrgtehnoloogilises tööstuses ja teeninduses, mis on ilmselt tingitud koguhõive kasvust. Sarnaselt eelnevale näitajale on toimunud langus ka indikaatori „kõrgtehnoloogiliste toodete ekspordi osatähtsus koguekspordist” väärtuses, mis on tingitud ekspordi kogumahtude suurenemisest, mille kasvust suurema osa moodustavad mineraalsed tooted. Täpsemalt on Eesti kõrgtehnoloogiliste toodete ekspordi osakaal kogu ekspordis perioodil 2000-2004 oluliselt langenud – 25%lt 10%ni 2004. aastal. Sama kinnitavad ka absoluutnumbrid - 86 miljardilt eurolt on kogumaht langenud 48 miljardi euroni. Kokkuvõttes ei ole perioodil 2000-2005 teadmismahukate teenuste ja kõrgtehnoloogiliste toodetega seotud sektorite osakaal majanduses oluliselt suurenenud.
- Nendele väljakutsetele vastamiseks on 2007. aastal valitsus heaks kiitnud mitmed olulisi arengukavasid ja nende rakendusplaanide koos spetsiifiliste meetmete kompleksidega. 2007. aasta veebruaris kinnitas Riigikogu Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007-2013 „Teadmistepõhine Eesti“, mis keskendub võrreldes eelneva strateegiaga oluliselt rohkem Eesti innovatsioonipoliitikast kasusaajate ringi laiendamisele. Samuti kinnitas Vabariigi Valitsus ka „Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013” rakendusplaan, mille peamiseks eesmärgideks on toetada ettevõtlikkust ühiskonnas, ettevõtluseks vajaliku inimressursi arendamist, ettevõtete konkurentsivõimet välisurgudel ning soodsa ettevõtluskeskkonna arendamist.
- Eesti innovatsioonisüsteemi ühe peamise probleemi, milleks on olnud ettevõtete ja teadusasutuste madal koostöö (seoks endaga teaduse potentsiaali ja majanduse struktuuri), lahendamisele on märkimisväärselt kaasa aidanud tehnoloogia arenduskeskuste käivitamine. Tehnoloogia arenduskeskuste programmi raames on tänaseks ettevõtete ja T&A asutuste koostöös käivitatud viis arenduskeskust, mis kõik tegutsevad Eesti strateegilistes võtmevaldkondades ehk info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, biotehnoloogia ja nanotehnoloogia valdkondades. Hetkel osaleb tehnoloogia arenduskeskuste tegevuses 29 ettevõtet ning 4 ülikooli. Perioodil 2005-2006 rahastati kõiki viite tehnoloogia arenduskeskust 100 miljoni krooni ulatuses (projektid lõppevad hiljemalt 30. juuni 2008). Hetkel toimub programmi arendamine ja ettevalmistamine perioodiks 2007-2013. Uue programmi ettevalmistamine näeb ette 2007. aastal vahehindamise tellimist ja seoses planeeritava

programmi tingimuste muudatusega ka riigiabi loa taotlemist Euroopa Komisjonilt. Uus tehnoloogia arenduskeskuste programm on planeeritud käivitada 2008. aasta alguses.

- Samuti on T&A asutuste teadmiste ja oskuste levitamiseks ettevõtlussektorisse alates 2001. aastast Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt rakendatud SPINNO programm. Uue struktuurvahendite programmeerimisperioodiga seoses on 2007. aastal kavandatud programmi uuendatud kontseptsiooni väljatöötamine. Võttes arvesse 2006. aastal läbiviidud programmi mõju hindamise tulemusi, on uue programmi eesmärgiks kuni aastani 2013 eelkõige toetada T&A asutustes ning rakenduskõrgkoolides väljaarendatud teadmiste ja tehnoloogiate rakendamist ettevõtluses ehk teadmiste- ja tehnoloogiastiire selle sõna otseses tähenduses. Eelneva seitsme aastaga on T&A asutustes selle eelduseks vastavad struktuurid ja õiguslik keskkond juba välja arendatud.
- Käivad ettevalmistused toetusprogrammi avamiseks alustavale eksportöörile. Eelkõige laiendatakse senist ekspordiplaani programmi ka alustavatele ettevõtjatele, mida toetavad lisakoolitused. Ka välismessidel ühisstendiga osalemise toetus on mõeldud eelkõige väiksematele ettevõtjatele, kes veel iseseisvalt ei suuda välismessil osaleda. Ühisstendide toetus jätkub sarnastel põhimõtetel kui varasematel aastatel. Ühisturunduse toetamine on mõeldud ettevõtjate ühisprojektide rahastamiseks, mis on suunatud koos väliturule minekule. Toetuspõhimõtted töötatakse välja 2008. aasta jooksul.

Uued algatused

- Uue toetusmeetmena hakatakse ettevõtetele pakkuma kaasfinantseerimist rahvusvahelises mastaabis uudsete tehnoloogiate sisseostuks. Meetme eesmärgiks on suurendada eelkõige kohalike väikese ja keskmise suurusega tööstusettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi uusimate tootmistehnoloogiate kasutuselevõtu ja seeläbi ettevõtte juhtimis- ja tootearendusprotsesside kaasajastamise. 2007. aastal viiakse läbi programmi lähtealuste, sh turutõrgete ja neil tuginevate riiklike toetuspõhimõtete analüüs. Meede avatakse taotlemiseks 2008. aasta esimeses pooles.
- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm seab eesmärgiks Eesti disaini toetamise. Disaini toetamine hakkab toimuma läbi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse T&A projektide toetusskeemi, mis võimaldab disainikulude katmist, kui see on seotud ettevõtte tehnoloogia- või tootearendusprojektidega. Programm avatakse 2008. aasta I kvartalis.

EESMÄRK 5: Ettevõtlust ja ettevõtlikkust soosiva ettevõtluskeskkonna arendamine

1. Ettevõtluskultuuri edendamine eesmärgiga tõsta ettevõtlusaktiivsust ning ettevõtete uuendusmeelsust

- Eesti on saavutanud endale ettevõtlusaktiivsuse osas 2005. aastal seatud eesmärgi – perioodil 2005 – 2007 on ettevõtlusaktiivsus tõusnud Eestis 37,6 ettevõtetni 1000 elaniku kohta. Ettevõtlusaktiivsuse kasvu peamiseks põhjusteks on prognoositust kiirem majanduskasv ning ka ettevõtlusega alustamise lihtsustumise meetme mõju, mida valitsus on antud perioodil rakendanud (veebipõhine ettevõtte alustamisesüsteem jne). Majandussektoritest on ettevõtete arvu kasvuga viimasel kahel aastal kõige rohkem seotud olnud hulgi- ja vahenduskaubandus, muud äriteenused, ehitus ning kinnisvaraala tegevus, kuid ka kõigi ülejäänud majandussektorite peale oli ettevõtete arvu trend kokkuvõttes kasvav.
- 2007. aastal on jätkunud innovatsiooniteadlikkuse programmi tegevused, mis lõpevad alles 2008. aasta I poolaastal. Innovatsioonialastest publikatsioonidest on käivitatud ajakiri „Hea Eesti Idee” (HEI) väljaandmine ning 2007. aasta lõpust lisandub inseneridele ja spetsialistidele suunatud ajakiri, kirjastatud ja levitatud on raamatut „Innovatsiooni juhtimine”. Meedia kaasamiseks innovatsiooniteadlikkuse tõstmiseks algatati ajakirjanike koolitusprojekt, mille raames korraldati innovatsiooniajakirjanduse teemalised seminarid ning võeti osa rahvusvahelisest Euroopa innovatsiooniajakirjanduse seminarist. Ettevõtlusvaimu ja uuenduslike ideede toetamiseks üliõpilaste ja noorteadurite hulgas käivitati pilootprojektina äriplaanide konkurss „Ajujaht”.
- Ettevõtlusteadlikkuse tõstmiseks ühiskonnas on korraldatud ettevõtlusseminare neljas erinevas maakonnas ning korraldatud üleriigilise ettevõtlusnädala meediakajastust. Lisaks on ilmunud üleriigilise ja maakondlike lehtede vahel ettevõtlusteadlikkuse tõstmisele suunatud vahelehed. Eraldi eesmärgiks on seatud ettevõtlikkuse tõstmine ja ettevõtlusalaste teadmiste edendamine noorte hulgas. Selleks on aidatud korraldada noortele suunatud ettevõtlusalaseid üritusi ning toetatud ettevõtlusõppe õpetamiseks vajalike materjalide väljatöötamist üldhariduskoolidele ning õpetajate koolitamist. Ettevalmistamisel on seminar ja õppereis eri tasandi otsustajatele ja haridustöötajatele tutvustamiseks teiste Euroopa riikide kogemusi ettevõtlusõppe õpetamisel.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi kohaselt luuakse toetusprogramm, mille eesmärgiks on soodustada noorte ettevõtlusvaimu ja uuenduslike ideede teket. Selleks kaetakse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu poole aasta jooksul tudengite poolt loodud firma ettevõtlusinkubaatoris töötamise tegevuskulud. Tudengifirmade starditoetuse kasutamise võimaluste analüüs valmib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 2008. aasta I kvartaliks.
- Alustatakse Inimressursi arendamise rakenduskava raames kavandatud tööturu osapoolte haldusvõimekuse suurendamise programmi rakendamise. Tööturu osapooltele (ettevõtete esindusorganisatsioonid ja ametiühingud) on Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastatava haldusvõimekuse programmi raames eraldatud 16 miljonit krooni, mille kasutamiseks töötasid nii ettevõtjate esindusorganisatsioonid kui ametiühingud välja mitmeaastased arendusprogrammid. Arendusprogrammide eesmärk

on suurendada tööturu osapoolte võimekust osaleda poliitikakujundamise protsessis, parandada nende enda võrgustike koostööd ja kaasamise korraldust.

2. Ettevõtlust ja ettevõtlikkust soosiva õiguskeskkonna väljaarendamine

Ettevõtlust soosiva õiguskeskkonna arendamisel on Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 tegevustest suurem osa ellu viidud. Selle tulemusel on muuhulgas vähenenud ettevõtte registreerimisele keskmiselt kuluv aeg ning avalikus sektoris üldisemalt on tekkinud parem teadmine majanduslike mõjude hindamisest õigusloomes ning strateegilises planeerimises.

- 2007. aastal rakendus Justiitsministeeriumi poolt välja arendatud Äriregistri ettevõtjaportaali, mis toimib sisuliselt ettevõtja ühtse kontaktpunktina. Portaali abil on füüsilisest isikust ettevõtjat, täis-, usaldus- ja osahingut (tulevikus ka aktsiaseltsi) võimalik elektrooniliselt lihtmenetluse korras registreerida vähem kui ühe päevaga. Muudatus vähendab märkimisväärselt ettevõtte asutamiseks kuluvat aega ja nüüdsest on võimalik ettevõtte asutada kodust lahkumata.
- Jätkatud on ka ettevõtluse halduskoormuse hindamisega seotud tegevusi. 2007. aastal valmis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi algatatud uuring „Euroopa Liidu struktuurifondide rakendamise seonduv halduskoormus ettevõtetele”, mille käigus hinnati Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetuskeemide rakendamise tekkivaid aruandluskulusid ettevõtetele. Uuringu tulemustele tuginedes esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele nimekirja ettepanekutest, millega arvestamine lihtsustaks oluliselt struktuurifondide rakendamise kaasnevat aruandlust ettevõtetele.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi üks eesmärkidest on lihtsustada ettevõtlusega seotud õigusakte ning muuta kehtiv õigus ettevõtjatele ja kodanikele arusaadavamaks. Selle eesmärgi saavutamiseks valiti 2006. aastal valminud tegevuskava „Ettevõtja õigus” baasil välja neli prioriteetselt valdkonda, mida hakatakse esmajärjekorras lihtsustama ja kodifitseerima:
 - majandushaldusõigus,
 - sotsiaalõigus,
 - keskkonnaõigus,
 - ehitus- ja planeerimisõigus.
- Valitsuse tegevusprogrammi kohaselt töötatakse nimetatud valdkondade õigusaktide lihtsustamiseks 2007. aasta septembriks välja detailsed lähteülesanded. Uuendatud seadustikud esitatakse valitsuse poolt Riigikogule menetlemiseks 2009. ja 2010. aastal.
- Majandushaldusõiguse uuendamise käigus on valitsuse eesmärk muuhulgas vähendada tegevusalasid, millega tegelemisel nõutakse ettevõtjalt tegevuslubasid ja litsentse. Kogu tegevuslubadega seotud regulatsioon koondatakse ühte. Uus regulatsioon esitatakse Riigikogule 2008. aasta lõpul.
- Ettevõtete halduskoormuse vähendamiseks käivitatakse Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi kohaselt 2009. aasta lõpuks riiklik ettevõtjaportaal ja õigusinfo veeb ning suurendatakse oluliselt õiguslaste avalike e-teenuste pakkumist ja kättesaadavust. Õiguskindluse suurendamiseks tehakse kinnistusraamat veebikeskkonnas tasuta kättesaadavaks.
- Vastavalt valitsuse tegevusprogrammile luuakse 2008. aasta jooksul pankrotimenetluse kõrvale ka saneerimismenetlus. See võimaldab ettevõtet säilitada ka ajutise

makseraskuse korral. Tegemist on olulise muudatusega ettevõtluskeskkonna arendamisel. Ka Maailmapanga analüüs „Doing Business“ on järjepidevalt Eesti ühe nõrkusena välja toonud ettevõtete lõpetamisega seotud regulatsiooni ühekülgust.

- Valitsuse tegevusprogramm näeb prioriteetse tegevusena ette ka õigusaktide mõjude hindamise süsteemi arendamise. 2007. aasta jooksul viib Justiitsministeerium läbi õigusaktide mõjude hindamise hetkeolukorra kaardistamise eesmärgiga selgitada välja, kui palju reaalselt õigusaktide mõjusid on hinnatud, milliseid meetodikaid kasutatakse, samuti analüüsitakse rahvusvahelisi praktikaid. Selle baasil töötatakse välja tegevuskava õigusaktide mõjude hindamise süsteemi organisatsiooniliseks ning meetodiliseks arendamiseks Eestis, mis seostatakse ka strateegiate mõjuhindamiste süsteemi uuendustega.

3. Konkurentsivõime kasvu soosiva infrastruktuuri arendamine

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad

- 2007. aasta kevadel läbi viidud uuringu kohaselt kasutab arvutit 65% Eesti 6-74-aastastest elanikest. Nendest 63% on ka internetikasutajad. Viimase aastaga on lisandunud ca 48 000 arvutikasutajat ja ligikaudu 53 000 internetikasutajat. Iga teine 6-74-aastane eestimaalane kasutab interneti vähemalt viis päeva nädalas, kusjuures selliste inimeste hulk on aastaga kasvanud peaaegu 100 000 võrra. Arvuti on koju ostetud peaaegu kõigis peredes, kus seda aasta tagasi sooviti. Süle- või lauarvuti on ligikaudu 309 000 peres. Seega kodus on arvutit võimalik kasutada 64% 15-74-aastastest elanikest ehk 10% võrra rohkem kui aasta eest. Arvutit omavate leibkondade seas on internetiühenduse omamine aastaga tõusnud 86%-lt 89%-le (ehk peaaegu 55 000 peres rohkem kui aasta tagasi).
- Eesti ettevõtetest omas 2007. aastal ligikaudu 76% vähemalt ühte arvutit (võrreldes eelmise aastaga on arvutit omavate firmade hulk kasvanud ligikaudu 4000 ettevõtte võrra). Arvutit omavatest ettevõtetest on internetiühendus 98%-l (kõigist ettevõtetest 75%-l). Avaliku sektori poolt osutavate e-teenustega on rahul 90% Eesti ettevõtetest. Kodanike rahulolu riigi poolt pakutavate e-teenustega selgub aasta teises pooles läbi viidavast uuringust (2005. aastal oli see 67%). Nende näitajatega on Eesti 2007. aasta märtsis Maailma Majandusfoorumi (WEF) poolt avaldatud globaalses infotehnoloogiaraportis 20. kohal - eelmise aastaga võrreldes on Eesti koht paranenud infotehnoloogiamaaade pingereas kolme koha võrra. Kolmes eraldi kategoorias, sh e-teenuste kättesaadavuselt on Eesti aga esimesel kohal.
- Olulise uue info- ja kommunikatsioonitehnoloogia algatusena toimus Eestis esmakordselt lisaks klassikalise valimismeetodina Riigikogu valimistel ka elektrooniline hääletamine. Kolme päevaga tegi oma valiku elektrooniliselt 30 275 inimest, mis on üle kolme korra rohkem kui kohalike omavalitsuste valimistel 2005. aastal. Maikuust algas turvalise mobiil-ID teenuse pakkumine, mille abil saab mobiiltelefoniga anda digitaalallkirju ja kasutada tuvastamist nõudvaid teenuseid.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm on seadnud eesmärgiks sõnaraamatute digitaliseerimise ning nende Internetis tasuta kättesaadavaks tegemise. Luuakse veebilehekülg - avalik internetipõhine keelevärv eesti keele õppimiseks, propageerimiseks ning keelealase nõu saamiseks (õigekeele kontroll, sõnastikud, keelenõuanded, andmebaasid jm). Samuti toetatakse emakeelse õpitarkvara arendamist ja kasutamist ning internetipõhiste emakeelsete õpikeskkondade arendamist. Koolides

viiakse õpikud ja töövihikud vabaks kasutamiseks, lugemiseks, allalaadimiseks ja väljatrukkimiseks Internetti.

- Valitsuse tegevusprogramm seab eesmärgiks muuta avalikus sektoris arvlemine 2010. aastaks paberivabaks ehk e-arvetel põhinevaks. Hiljemalt aastast 2010 saavad riigile teenust osutavad äriühingud riigile esitada vaid e-arveid ning riik omakorda kohustub samaks ajaks looma e-arvlemiseks sobiva internetikeskkonna. Valitsus võtab eesmärgiks, et riigihanke pakkumisi saab esitada ainult elektrooniliselt.
- Valitsuse tegevusprogramm seab eesmärgiks tasuta traadita Internetiteenuse võimaldamise iga omavalitsuse keskusel aastaks 2010, luues vastava avaliku teenuse standardi. Nii nagu kogu Eesti on kaetud mobiilivõrguga, peab vähemalt kõikides linna- ja vallakeskustes olema võimalik kasutada tasuta traadita Internetti.
- Valitsuse tegevusprogramm seab eesmärgiks tagada olukord, kus riigiportaalist www.eesti.ee on 2008. aastaks avaliku sektori teenused kodanikele ja ettevõtjatele kättesaadavad, sh ettevõtte asutamine kahe tunniga; elukoha muutumise registreerimine; dokumentide taotlemine; kooli- ja lasteaiakoha taotlemine; riigi ja kohaliku omavalitsuste pakutavate toetuste taotlemine; kõik planeeringud jne. Kõik planeeringud ja nende eelnõud, keskkonnamõtjude hinnangud jm kogukonnale olulised dokumendid peavad olema avaldatud koduleheküljel, soovijaid teavitatakse kodukoha elukeskkonda muutvatest protsessidest.
- Valitsus on seadnud eesmärgiks võtta vastu ja rakendada e-Tervise seadus, mis kiirendab infotehnoloogiliste lahenduste (digitaalne registratuur, digitaalne haiguslugu, digitaalne retsept, televisiit, ühiskasutuses pildipank jne) kasutuselevõttu, pakkudes Eesti inimestele uusi kaasaegseid diagnoosimise ja ravi võimalusi.

Transport

- 2007. aasta I kvartalis kinnitas Riigikogu Transpordi arengukava aastateks 2006-2013, mille eesmärk on kujundada efektiivne, ohutu ja keskkonnasõbralik ning samas inimeste ja kaupade liikumisvajadustele vastav transpordisüsteem. Arengukava lisana kiideti heaks ka Ühistranspordi arenguprogramm 2006-2010, mis käsitleb detailsemalt tegevusi, mis aitavad kaasa transpordi arengukavas toodud eesmärkide saavutamisele läbi atraktiivse, keskkonnasõbraliku ja jätkusuutliku alternatiivi pakkumise sõiduautodele.
- Arvestades, et ühistranspordi kasutajate osakaal on viimastel aastatel pidevalt langenud, jõudes 2006. aastal 27,5%-ni, on ühistranspordi arenguprogrammis ette nähtud tegevuste elluviimine muutunud väga oluliseks. Negatiivne trend ühistranspordi kasutajate osas on eelkõige tingitud üldisest elatusaseme tõusust, mis võimaldab järjest suuremal hulgal inimestel omada isiklikku autot ning pakutava ühistransporditeenuse madalast kvaliteedist. 2008. aastaks seatud eesmärgi (ühistranspordi osakaal 30% kogu transpordikasutusest) saavutamiseks on ühistranspordi arenguprogrammis rõhku pandud järgmistele tegevussuundadele:
 - ühistranspordi üleriigilise juhtimise, koordineerimise ja järelevalve tõhustamine;
 - ühistranspordi toetuste süsteemi tõhustamine;
 - ühistranspordi infrastruktuuri arendamine;
 - ühistranspordi veeremise kvaliteedi parandamine;
 - ühistranspordialase teabe levikut soodustamine;
 - ühistransporti teenindava personali arendamine.

Uued algatused

Inimeste ja ettevõtjate ühendusvõimaluste parandamiseks nii riigisiselt kui piiriüleselt on olulisemate arendustena järgmistel aastatel kavas ellu viia järgmised tegevused:

- Rail Baltica – projekti osas käivad ettevalmistustööd koostöös teiste Balti riikidega. Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette, et aastatel 2008-2010 toimub Tallinn-Tapa-Tartu-Valga raudteeliini rekonstrueerimine, mille tulemusel tagatakse reisirongidele liikumiskiirus 120 km/h. Projekt loob eeldused kiire rongiühenduse loomiseks Tallinna ja Tartu vahel, mis aitaks vähendada autoliikluse kasvu kahe linna vahel. Ühtlasi tekib võimalus rongiliikluse arenguks marsruudil Tallinn-Riia-Vilnius.
- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette reisirongide liikumiskiiruse tõstmise kõigil peamistel lõikudel tasemeni 120 km/h. Lisaks Rail Baltica projektile on plaanis rekonstrueerida raudteelõigud Tapa-Narva ja Tartu-Koidula, mis on eelduseks keskkonnasäästliku raudteetranspordi senisest ulatuslikumaks kasutamiseks kauba- ja reisijateveol. Selle kaudu on võimalik pidurdada autoliikluse kasvu eelkõige Tallinn-Narva ja Tallinn-Tartu maanteedel.
- Elektriraudtee arendamiseks on aastatel 2008-2010 plaanis Tallinna lähiümbruse elektrirongiliikluse infrastruktuuri oluliselt uuendada. Sealhulgas on plaanis soetada uued elektrirongid, mis koos kontaktvõrgu rekonstrueerimisega tagavad rongiliikluse jätkumise praeguses mahus, kuid oluliselt kõrgema kvaliteediga. Seega on tegemist kiire, mugava ja keskkonnasäästliku alternatiiviga autoliiklusele Tallinnas (Nõmme linnaosas) ja selle lähiümbruses.
- Eesti ühtse reisiplaneerimise ning piletite broneerimise ja ostmise infosüsteemi arendamine on jõudmas aktiivsesse ettevalmistuse faasi. Infosüsteemi arendajaga riigihankelepingu sõlmimine on plaanitud 2007. aasta septembrikuus. Kogu Eestit kattev sõiduplaanide ja reisiplaneerimise infosüsteem, mis muuhulgas sisaldab piletite soetamise võimalust interneti vahendusel, peaks kava kohaselt valmima 2010. aasta lõpus.
- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi üks olulisematest eesmärkidest on jätkata Tallinn-Tartu maantee ehitamist neljarealiseks. Praeguste kavade kohaselt valmib neljarealine maantee Tallinnast Mäoni (pool kogu trassi pikkusest) aastaks 2013. Neljarealise tee väljaehitamise läbi paraneb oluliselt ühendus Tallinna ja Lõuna-Eesti vahel, mis tõstab piirkonna ettevõtete konkurentsivõimet. Lisaks paraneb ühendus Luhamaa piiripunktiga ning sedamööda Venemaaga.
- Koidula raudteepiirjaama väljaehitamise ettevalmistustööd on peaaesjalikult lõpule viidud ning plaanis on alustada ehitusega 2008. aastal. Projekt valmib 2010. aastal ja selle tulemusel suureneb raudteepiiripunkti läbilaskevõime, mis on eelduseks keskkonnasäästliku raudteetranspordi senisest ulatuslikumaks kasutamiseks Eesti ja Venemaa vahelistel kaubavedudel.

4. Riigi elektrienergiaga varustamise kindluse tagamine ning energiaturu tõhus toimimine

Kõik majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas aastateks 2005- 2007 planeeritud tegevused on ellu viidud. Käimas on veel ettevalmistused Eesti elektrituru avamiseks aastast 2009.

- 2006. aasta lõpuks töötati Eesti, Läti ja Leedu energeetika eest vastutavate ministriumite eestvedamisel välja Balti riikide ühise energiastrateegia eelnõu. Strateegia kaardistab energiaspektori olukorra Balti riikides ja määratleb strateegilised eesmärgid, mis on suunatud elektri ja gaasi varustussüsteemide integreerimisele

Euroopa Liidu energiasüsteemidega, energiaallikate mitmekesistamisele, energiatõhususe suurendamisele, transiidikanalite arendamisele ning energeetikaalase hariduse tugevdamisele. Strateegia sisaldab tegevuskava, mis määratleb peamised tegevussuunad Balti riikide jaoks energia varustuskindluse, säästva arengu ja konkurentsivõime suurendamisel. Edasiseks eesmärgiks on välja töötada ja rakendada Euroopa Liidu välistest riikidest energia importimise ühine poliitika.

- 2006. aasta lõpus käivitus Eesti ja Soome vaheline alalisvoolu kaabel Estlink (ühenduse võimsus 350 MW). Elektri kaubandus Estlinki kaudu käivitus 4. jaanuarist 2007.
- Põhivõrkude moderniseerimiseks ja arendamiseks on läbi viidud mitmed olulised projektid. Nende hulgas on toimunud Tallinn-Narva suuna võimsuse suurendamine. Põhivõrkude arendustööd jätkuvad ka edaspidi. Maagaasi sektoris valmisid 2006. aasta oktoobris uued kõrgsurve gaasitorustikud ja gaasijaotusjaamad Pärnumaal ja Raplas.

2007. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu võttis vastu Euroopa Energiapoliitika tegevuskava (2007-2009), mis seab eesmärgiks saavutada taastuvenergeetika osakaaluks 20% kogu EL energiatarbimisest aastaks 2020. Statistikaameti andmete põhjal moodustas taastuvenergia osakaal Eesti primaarenergia tootmisest 17,5% 2005. aastal.

Lisaks seab Euroopa Energiapoliitika tegevuskava liikmesriikidele siduvaks eesmärgiks saavutada aastaks 2020 EL transpordikütuste (benssiini ja diisli) kogutarbimises biokütuste osakaaluks vähemalt 10%. Kuigi Eesti on Eesti transpordi arengukavas 2006-2013 seadnud eesmärgiks saavutada transpordikütustes alternatiivsete kütuste (sh biokütuste) osakaaluks 5,57% aastaks 2010, on hetkel biokütuste osakaal müüdavast kütusest minimaalne (2005. aastal tarbiti vaid 170 tonni). Marginaalne osakaal on tingitud sellest, et Eesti kütusetanklates hakati biodiisli müüma alles 2006. aasta lõpus.

Taastuvenergeetikaalaste tulemuste parandamiseks on Eesti valitsus võtnud taastuvenergeetika arendamise üheks oma prioriteediks ja teinud mitmeid otsuseid, mis peaksid soodustama taastuvenergeetika arengut.

- Kuni 1. maini 2007 kehtinud elektrituruseaduse kohaselt lülitati taastuvate energiaallikate toetamisega seotud kulud põhivõrgu ülekandeteenuse hinda. Alates 2007. aasta 1. maist jõustunud elektrituruseaduse muudatustega muudeti skeemi läbipaistvamaks ja nüüd eristatakse taastuvate energiaallikate toetamisega seotud kulud tarbijale esitataval võrguteenuse arvel. Elektri põhivõrgu võrgutasusid on eelkõige mõjutanud taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetamine. Märtsist 2007 on põhivõrgu võrguteenuste hinnad tõusnud 1,5% võrra (nominaalväärtuses).
- 2007. aasta 1. maist jõustunud elektrituruseaduse muudatused kehtestasid uue skeemi taastuvate energiaallikate ja töhuga koostootmise toetamiseks, samuti kehtestati kõrgemad toetuse määrad. Uue regulatsiooni kohaselt võivad tootjad müüa elektrit fikseeritud ostukohustuse hinnaga ning saada müügitoetust ja müüa elektrit turuhinnaga. Seadusemuudatuse kohaselt saavad tuuleenergia tootjad alates 2009. aastast ostukohustust ja toetust kasutada teatud tootmismahdade piires. Ostukohustuse ja müügitoetuse rahastamine toimub põhivõrgu kaudu.
- 2007-2013 struktuurivahendite elukeskkonna arendamise rakenduskava raames on energeetika arendamist ja kliimamuutuste leevendamist puudutava prioriteetse suuna planeeritud maht ligikaudu 1,36 mlrd krooni (lisandub tehniline abi). Lähtealuseid on kaks: energiatarbimise muutmine efektiivsemaks ning taastuvenergiaallikate kasutuse laiendamine ja õhusaasteainete emissiooni vähendamine energiasüsteemist. Näiteks on eesmärkideks taastuvate energiaallikate osakaalu kasv energiabilansis ning

eluasemefondi arendamine kvaliteetseks ja jätkusuutlikuks energiatõhususe suurendamise läbi.

- 2007. aasta märtsikuul Euroopa Ülemkogul rõhutati vajadust suurendada energiatõhusust ning kutsuti liikmesriike üles kasutama selleks ära energiatõhususe tegevuskavasid. Eesti on seni rakendanud energiasäästu sihtprogrammi ning ette on valmistatud uus energiasäästu sihtprogramm 2007-2013.

Uued algatused

- Vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammile alustatakse 2007. aasta sügisel kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava ning Eesti elektrimajanduse arengukava uuendamist. Uuendamise eesmärk on kavad ajakohastada ja analüüsida energiamajanduse arenguvõimalusi pikemas perspektiivis, arvestades muuhulgas energiasektori suundumustega regionaalsel ja Euroopa Liidu tasemel. Uuendatud elektrimajanduse arengukava valmib 2008. aasta I pooles ning kütuse- ja energiamajanduse arengukava 2008. aasta lõpuks.
- Pööratakse enam tähelepanu taastuvenergeetika arengule on Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi raames ette valmistamisel taastuvenergeetilise ressursi kaardistamine ja potentsiaalide hindamine ning tehniliste lahenduste tasuvusanalüüs ning taastuvenergeetilise ressursi kasutamise prioriteetsed suunad.
- Valmistatakse ette Eesti elektrituru avamist 35% ulatuses alates aastast 2009. Muuhulgas viiakse läbi analüüs põhivõrgu toimimise sõltumatuse kitsaskohtadest, mille eesmärk on tagada Eesti Energia AS kontserni kuuluva OÜ Põhivõrk toimimine sõltumatu süsteemioperaatorina. Oma 2007. aasta aruandes elektri- ja gaasiturust Eestis on Energiaturu Inspeksioon põhivõrgu sõltumatust hinnanud ning jõudnud järeldusele, et kuigi põhivõrgu juhtimises on olnud positiivne areng juhatuse laiendamise kaudu, peaks Eesti Energia AS kontsern moodustama müügiettevõtte eraldi juriidilise isikuna, et vältida võimalikku huvide konflikti müügiettevõtte ja põhivõrgu vahel. Analüüs on ka sisendiks Eesti positsioonide kujundamisele Euroopa Liidu otsustusprotsessis, kus Euroopa Komisjon on 2007. aasta lõpuks lubanud esitada eelnõu võrguettevõtete eraldamise kohta.

5. Riikliku järelevalve tõhustamine ausa konkurentsi, kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks

Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas aastateks 2005-2007 planeeritud tegevuste elluviimiseks on kõik vajalikud projektid käivitatud ja riikliku järelevalve tõhustamisega seotud tegevused on viinud selleni, et valitsus on tururegulaatorite tugevdamise võtnud üheks oluliseks prioriteediks.

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi üks olulistest eesmärkidest on senisest enam toetada vaba ja õiglast turukonkurentsi Eestis. Konkurentsialase järelevalve ja ühiskonna teadlikkuse kasvatamiseks konkurentsioigusest ehk konkurentsikultuuri edendamiseks on kavas konkurentsipoliitikas senisest enam kasutusele võtta proaktiivset lähenemist. Sellest tulenevalt tõhustatakse ühiskonna (sh ettevõtjate ja ka tarbijate) üldist teadlikkust konkurentsioigusest ja selle põhimõtetest. Samuti on kavas võtta kasutusele süstematiseeritum lähenemine konkurentsioiguse analüüsimisel Konkurentsiameti poolt.

Uued algatused

- Turukonkurentsi ja tehnilise järelevalve asutuste võimekuse tõstmiseks ja infovahetuse parandamiseks on valitsus otsustanud alates 2008. aasta algusest ühendada Energiaturu Inspeksiooni, Konkurentsiameti, Raudteeinspeksiooni, Sideameti ja Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni funktsioonid kaheks tugevaks asutuseks: tururegulatsiooniga tegelev asutus ja tehnilise järelevalvega tegelev asutus. Kavandatav tururegulatsiooniga tegelev asutus keskendub senisest enam konkurentsiolukorra süvaanalüüsidele Eesti olulisemates majandussektorites. Paralleelselt asutuste ühendamiseга töötatakse välja süvaanalüüside läbiviimise kontseptuaalset metoodikat.
- Konkurentsioiguse moderniseerimise osas võetakse konkurentsikuritegude avastamise tõhustamiseks kasutusele immuniteedi ja leebusprogramm (*leniency programme*). Nimetatud programm on abivahend kartellide avastamiseks, nende tegevuse lõpetamiseks ning kartelliosaliste karistamiseks. Leebusprogrammi üldpõhimõte seisneb kartellis osaleva või osalenud ettevõtja vabatahtlikul koostööl järelevalveasutusega. Ettevõtja, kes teavitab esimesena järelevalveasutust kartellist ning edastab sealjuures piisavalt andmeid, mis võimaldavad läbi viia täpseid järelevalvetoiminguid, vabastatakse karistusest ning trahvidest. Tänašeks on koostatud monitooring teiste riikide vastavast seadusandlusest ning koostöös Justiitsministeeriumi ja Riigiprokuratuuriga analüüsitakse kuhu leebusprogrammi Eesti õiguskeskkonnas paigutada ning kuidas seda täpsemalt sisustada. Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette, et antud immuniteedi ja leebusprogrammi käivitamiseks vajalikud muudatused õigusaktides kinnitatakse 2008. aasta jooksul.

EESMÄRK 6: Keskkonnakaitse ja majanduskasvu vahelise sünergia tugevdamine

Keskkonnateadlikkuse tõstmiseks ja reostuskoormuse vähendamiseks Eesti majanduskasvu- ja tööhõive tegevuskavas 2005-2007 planeeritud tegevused on üldjoontes teostatud. Reostuskoormuse vähendamise ja loodusvarade säästliku kasutamise tagamiseks planeeritud tegevustest on osad veel käimas. Ette on valmistatud Eesti põlevkivi kasutamise arengukava aastateks 2007-2013 ja Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013, mõlemat on valitsusel kavas arutada veel sel sügisel. Looduslike ehitusmaterjalide (ehitusmaavarade) kasutamise tegevuskava osas käimas on ettevalmistavad uuringud kava koostamiseks ning vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammile arutab valitsus tegevusprogrammi I etappi juba 2008. aasta esimeses pooles.

1. Keskkonnateadlikkuse tõstmine

- ISO 14000 sertifikaati omavate ettevõtete arv on mõnevõrra kasvanud. Lisandunud on 25 ettevõtet ja 2007. aasta seisuga oli ISO 14000 sertifikaate omavaid ettevõtteid juba 202. Eesmärk, et aastaks 2008 on Eestis 250 ISO 14000 sertifikaadiga ettevõtet, on täidetav.
- Euroopa Ühenduse kesket EMAS sertifikaati omavate ettevõtete arv on väike ja eesmärgi (25 EMAS sertifikaati omavat ettevõtet 2008. aastaks) saavutamine ei ole realistlik. Ilmselt on aastal 2005 tegevuskava koostades seatud liiga ambitsioonikas eesmärk. EMAS sertifikaadi taotlemine on osutunud arvatust keerukamaks ja ettevõtjate huvi oodatust väiksemaks. Kuigi EMAS sertifikaadiga kaasneb EMAS logo kasutamise õigus, nõutakse selles süsteemis keskkonnaaruandes kasutatud informatsiooni eraldi tõendamist sõltumatu tõendaja poolt ja kohustuslik on aruande avaldamine, mis teeb EMAS sertifikaadi taotlemise keerukamaks ja kallimaks. Samuti on EMAS logo kasutamine müügiargumendina tootel keelatud. Kavas on analüüsida eesmärgi mittaavutamise põhjuseid ning seada tulevikuks uus, realistlikum eesmärk.

Keskkonnateadlikkuse tõstmiseks 2007. aastaks planeeritud tegevuste elluviimine on olnud edukas:

- 2006. aastal asendati saastetasu maksmise nõue kohustusega teha keskkonnahoidlike investeeringuid 7 ettevõttel kokku summas 7 709 000 krooni eest. Tegemist on suhteliselt odavate väikeste tehnoloogiliste uuendustega, mis on andnud olulist keskkonnakaitse efekti. 2007. aasta esialgse prognoosi järgi on asendatav summa eelmise aastaga võrreldav.
- Eesti keskkonnahoidlike ning jätkusuutlike riigihangete prioriteetide 2007-2009 rakendamise raames on välja töötatud keskkonnahoidlike hangete üldine juhispõhine keskkonnasõbralike riigihangete abimaterjalid neljale tootegrupile (koristus- ja puhastustooted ja -teenused; transport; info-tehnoloogia sh arvutid ja printerid; kantsleitarbed ja paber). Kokku on kavas koostada vastavad abimaterjalid 10 tootegrupi kohta.
- 2007. aasta 14. veebruaril kiitis Riigikogu heaks Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030, mis hõlmab ka olulisemad looduskaitse arengukava teemad. Keskkonnaalaldkonna pikaajalise arengustrateegiana juhindub Eesti keskkonnastrateegia 2030 Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonnaalaldkonna arengukavadele. Keskkonnastrateegia määratleb pikaajalised eesmärgid jäätmete, jääkreostuse ja reostuskoormuse vähendamise, vee, maavarade, energeetika ja transpordi, metsanduse, kalanduse ja jahinduse ning

maastike ja looduse mitmekesisuse säilitamise valdkondades (<http://www.envir.ee/2959>). Keskkonnastrateegia elluviimiseks on koostatud ja Vabariigi Valitsuse poolt 22. veebruaril 2007 heaks kiidetud detailne rakendusplaan ehk keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013 (<http://www.envir.ee/2851>).

- Keskkonnateadlikkuse tõstmiseks on läbi viidud ja rahastatud rida projekte, alates kõrgematest keskkonnakaitsekursustest ühiskonnategelastele kuni loodusteemaliste fotokonkursside läbiviimiseni.
- Riikliku Looduskaitsekeskuse olulisemad arendustegevused on seotud ühtlase töökorralduse saavutamise, muuhulgas valmistatakse ette ISO 9001 juhtimissüsteemi põhimõtete rakendamist. Looduskaitse otsuste parema põhjendatuse huvides viiakse riikliku seire eluslooduse valdkond järk-järgult Looduskaitsekeskuse koordineerimisele.
- Keskkonnaseireinfo kättesaadavaks tegemiseks arendatakse edasi internetiväljundit Seireveeb (<http://eelis.ic.envir.ee:88/seireveeb/>), pöörates enam tähelepanu seiretulemuste graafilisele kujutamisele ning päringute tegemise lihtsustamisele. Jätkatakse keskkonnaregistri ja selle sidussüsteemide arendamist. Analüüsitud seireinfo jõudmiseks laiema avalikkuseni antakse jätkuvalt välja keskkonnaseisundit ja selle muutusi kajastavaid teematrukiseid.
- 2007. aastast käivitused Natura 2000-ga seotud Maaelu arengukava 2007-2013 meetmed „Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav toetus“ ja „Natura 2000 alal asuva pool-loodusliku koosluse hooldamise toetus“. Antud meetmete raames toetakse bioloogilise mitmekesisuse säilitamist säästliku majandamise abil. Lisaks töötatakse Maaelu arengukava 2007-2013 raames välja Natura 2000 toetus erametsamaa omanikele, mille eesmärgiks on osaliselt kompenseerida Natura 2000 aladel metsa majandamise piirangute tõttu saamata jäänud tulu.

Uued algatused

- Vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammile koostatakse 2008. aastal keskkonnaseire seaduse muutmise seaduse eelnõu, milles täpsustatakse erinevate seiretasandite eesmärgid ja ülesandeid ning reguleeritakse täpsemalt info edastamist keskkonnaregistrisse ning sealtkaudu väljundite esitamist. Keskkonnaseire seaduse muutmiseks koos on kavas muuta ka keskkonnaregistri seadust, et parandada juba kogutud andmete laekumist registrisse ka muudest seirekohustuse alla käivatest valdkondadest (nt keskkonnamõjude hindamise raames).

2. Reostuskoormuse vähendamine ja loodusvarade säästliku kasutuse tagamine

- Elanikkonna varustus joogiveega on paranenud. Tervisekaitseinspektsiooni andmetel oli 2006. aasta lõpu seisuga ühisveevärgiga liitunud 86% elanikkonnast, kuid probleeme on tekkinud neile kvaliteedinõuetele vastava vee tagamisel. 34% ühisveevärgiga liitunud elanikkonnast ei saanud nõuetele vastavat vett. Võrreldes 2005. aastaga on halvenenud Narva linna vee kvaliteet, mis teenindab üle 67 tuhande elaniku, mõjutades seeläbi oluliselt kvaliteedinõuetele mittevastavat joogivett tarvivate elanike osa.
- Kanalisatsiooniga liitunud inimeste osakaal üle 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladel oli 2005. aasta lõpu seisuga 91%, seega ollakse eesmärgi (93%) täitmisele lähedal. Reoveepuhastitist töötas nõuetekohaselt 60%, mis jääb praegu veel alla aastaks 2008 seatud eesmärgile, mille kohaselt peaks selleks ajaks nõuetekohaselt töötavaid reoveepuhastiteid olema 77%. Nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite osakaal (48st puhastist 29) on võrreldes eelmise aastaga langenud, kuna enam

nõuetele mittevastavatest puhastitest on suhteliselt väikese jõudlusega, on puhastuse tõhusus püsinud siiski mõlemal aastal 43%.

- Keskkonnanõuetele mittevastavatest prügilatest on suletud ja korrastatud vaid 33%, mis on tunduvalt väiksem osakaal, kui 2008. aastaks planeeritud 100%. 2007. aastal tegutses veel 22 nõuetele mittevastavat prügilat. Alates 2009. a 16. juulist peavad kõik mittenõuetekohased prügilad lõpetama jäätmete vastuvõtu. 2007. aastal lõppes Pääsküla prügilala sulgemine. Lõppenud on Ühtekuuluvusfondist rahastatud tehnilise abi projekt, mille abil valmistati ette tööstusjäätmete ja poolkoksi ladestuspaikade sulgemist Kohtla-Järvel ja Kiviõlis.
- Taastuvatest allikatest toodetud elektri osakaal oli 2006. aastal esialgsel andmel 1,5%. 2008. aastaks seatud eesmärgi, mis näeb taastuvelektri osakaaluna ette 2,5%, saavutamiseks tuleb teha jõupingutusi. Taastuvelektri osakaalu suurenemisele peaks kaasa aitama 2007. aasta mais elektriturule seadusesse sisse viidud muudatused, mis soodustavad lisaks tuuleenergia tootjatele ka teistest taastuvatest allikatest ja jäätmetest elektri tootjaid ning elektri ja soojuste koostootmist.

Reostuskoormuse vähendamiseks ja loodusvarade säästliku kasutuse tagamiseks on 2007. aastal ellu viidud mitmeid olulisi tegevusi:

- Ette on valmistatud Eesti põlevkivi kasutamise arengukava 2007-2013. Arengukava eesmärk on kasutada põlevkivi maksimaalse efektiivsusega. Sellest tulenevalt on määratud ka riigi huvi põlevkiviresursi kasutamisel - Eesti tarbijate tõrgeteta varustamine elektri- ja soojusenergiaga ning väärtustatud põlevkivitoodetega, rakendades põlevkivi kaevandamisel ja töötlemisel parimat võimalikku tehnoloogiat, kasutades põlevkivi ja sellega kaasnevat loodusvarasid efektiivselt ning võimalikult väikese negatiivse keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga nii, et põlevkivi jätkuvalt võimalikult pikaks ajaks ja oleks tagatud riigi julgeolek ning jätkusuutlik areng. Vabariigi Valitsus arutab arengukava eelnõu 2007. aasta lõpus ning esitab selle kinnitamiseks Riigikogule, kuna 2007. aastal vastu võetud maapõueseaduse muutmise seaduse kohaselt kinnitatakse põlevkivi arengukava Riigikogus.
- Valitsus otsustas kehtestada Eestis elektriaktsiisi varem, kui seda näeb ette Eesti ühinemisleping Euroopa Liiduga. Alates 2008. aastast asendab Eesti elektri tootmisel makstavat CO₂ saastetasu elektriaktsiisi (50kr/MWh), mis on oluliselt suurem Euroopa Liidu energiamaksustamise direktiivis sätestatud miinimummäärast (15,6 kr/MWh). Elektriaktsiisist laekuvad vahendid investeeritakse keskkonnahoidu.
- Keskkonnanõuetele vastutuse süsteemsemaks ja põhjalikumaks reguleerimiseks on ette valmistatud ja Riigikogule esitatud keskkonnavastutuse seaduse eelnõu, mille peamiseks eesmärgiks on tagada kahjustatud keskkonna taastamine või asendamine ning panna tõhusamalt toimima „saastaja maksab“ printsiip.
- 24. jaanuarist 2007 jõustus Karistusseadustiku muudatus, millega suurendati juriidilisele isikule väärteo toimepanemise eest kohaldatava rahaträhvi ülemmäära. Riigikogule on esitatud Karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu, millega karmistatakse vastutust keskkonna reostamise eest, sealhulgas karmistatakse seniseid karistusi ning kehtestatakse merereostuse puhul võimaluse karistada rikkujaid ka majandusvööndis toimepandud süütegude eest.
- Ette on valmistatud ja 2007. aasta sügisel esitatakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks Energiasäästu sihtprogramm 2007-2013.
- Euroopa Liidu keskkonnatehnoloogiate tegevuskavaga seonduvalt toimub Eestis keskkonnatehnoloogilise teekaardi (ETAP teekaardi) pidev uuendamine. 2007. aastal alustatakse keskkonnatehnoloogiliselt innovatiivsete perspektiivsuundade ja pakutavate lahendite rakendusvalmiduse hindamise ja turundusliku analüüsi uuringutega.

- Veemajanduse arendamiseks ning jääkreostuse likvideerimiseks on jätkatud investeringute tegemist läbi Ühtekuuluvusfondi projektide ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse veeprogrammi. Jätkatud on veemajanduskavade väljatöötamist. 2007. aastal on täiendatud nelja (Peipsi, Võrtsjärve, Matsalu ja Harju) alamvesikonna veemajanduskava, mis on hetkel avalikustamisel, ning mille kinnitamine on kavandatud 2008. aasta algusesse.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammist lähtuvalt on ette valmistamisel looduslike ehitusmaterjalide (liiv, savi, kruus, lubjakivi, dolokivi) kasutamise kava. 2007. aastal alustati kava koostamiseks vajalike eeltöödega, mille käigus analüüsitakse kasutatava maavaravaru majanduslikke aspekte (toorme kvaliteet, selle kaevandatavus sõltuvalt maardla kaugusest ja kasutamise kohast jne), keskkonnakaitse aspekte (kus ja mida on üldse võimalik kaevandada ilma keskkonnale olulist kahju tekitamata) ning kohalike omavalitsuste ja maaomandiga seonduvaid küsimusi. Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise kava peamiseks eesmärgiks on leida parim võimalik lahendus Eesti riigi tõrgeteta varustamiseks looduslike ehitusmaterjalidega, rakendades kaevandamisel ja töötlemisel parimat võimalikku tehnoloogiat, kasutades looduslike ehitusmaterjale võimalikult efektiivselt ning võimalikult väikese negatiivse keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga.
- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette ka Eesti turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise arengukava ettevalmistamise. Selleks jätkatakse 2008. aastal mahajäetud turbaalade (jääksoode) revisjoni. Revisjoni eesmärk on mahajäetud freesturbaväljakute jääkvaru suuruse ja kvaliteedi ning selle kaevandamise mäetehniliste tingimuste hindamine ja taimestiku taasteket ning rekultiveerimise tulemusi mõjutavate faktorite uurimine.
- Kavas on muuta maapõueseadust eesmärgiga tagada maavarade keskkonnasõbralik ja efektiivne kaevandamine ning kasutamine minimaalse kao ja jäätmetega, tagada mulla säästlik kasutamine, mulla olemasoleva kvaliteedi hoidmine ja mulla kvaliteedi parandamine. Praegu puuduvad mulla alased õigusaktid ja mulla kvaliteeti parandavad meetmed.
- Piiriülese õhusaaste kauglevi Genfi konventsiooni protokollidest tulenevate kohustuste täitmiseks rakendatakse välisõhu kvaliteedi juhtimissüsteemi. Ajakohastatakse välisõhu seirevõrku pidevseireandmete, pisteliste mõõtekampaaniate, seadustest tulenevate seirekohustuste, kohalike välisõhu probleemide ja Airviro² modelleerimistulemuste põhjal. Kavas on välja töötada välisõhu komponentide hindamisprogramm.
- 2008. aastal alustatakse ettevalmistustega riigisisestest saastepiirnormidest lähtuva SO₂ ja NO_x-ga kauplemise süsteemi väljatöötamiseks ja juurutamiseks. Kavas on riigis kehtestada saasteainete piirkogused ka maakonniti ja valdkonniti. Saasteainete vähendamispotentsiaali ja -efekti olemasolul on kavas välja töötada saasteainete heitkoguste kvootidega kauplemise süsteemi.

² AirViro tarkvara on Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteemi aluseks, tarkvara hõlmab välisõhu saastelubadel põhinevat õhuemissioonide andmebaasi ning andmete kogumist õhuseirejaamadest ja meteomastidest.

4. TÖÖTURG JA TÖÖHÕIVE

Soodsad arengud Eesti majanduses avaldasid jätkuvalt positiivset mõju ka tööturule. Nii oli 2006. aastal Eestis 15-74. a vanusest elanikkonnast hõivatuid 646,3 tuhat, töötuid 40,5 tuhat ning mitteaktiivseid 362,3 tuhat. Kiire majanduskasvu (11,4%) tulemusena suurenes tööhõivemäär (15-64) 67,7%-ni tööealisest elanikkonnast (2005. aasta oli vastav näitaja 64%). Oodatavalt langes ka töötuse määr (15-64), jõudes 7,9%-lt 2005. aastal 5,9%-ni 2006. aastal. Nii madal oli töötus viimati 1993. aastal. Positiivsed arengud tööturul annavad lootust, et 2010. aastaks on reaalne ka 70%-lise hõivemäära saavutamine.

Üldiste positiivsete tööturu näitajate valguses tõuseb 2006. aastal jätkuvalt esile ka naiste tööhõivemäär, ulatudes 2006. aastal 65,1%-ni, mis on tunduvalt kõrgem kui Euroopa Liidu keskmine. Omapoolsed mõjud on siin olnud nii heal majanduskeskkonnal, pensioniea järkjärgulisel tõusul kui palgatasemetel ja sellest tulenevalt ka töötamise atraktiivsuse kasvul. Soodsad tingimused tööturul on mõjutanud ka riskigruppide olukorda paremuse suunas. Nii on järsult langenud noorte töötus (15,9%-lt 2005. aastal 12%-ni 2006. aastal) ning ka pikaajaline töötus. Kahanenud on heitunud inimeste arv, ning oluliselt on tõusnud ka puudega inimeste tööhõivemäär, ulatudes 2006. aastal 32,6%-ni (2002. aastal oli vastav näitaja tööjõu-uuringute andmetele tuginedes 26%).

2007. aastal keskenduti 2006. aasta alguses jõustunud uue tööturuteenuste- ja toetuste seaduse rakendamisele. Uue seaduse näol oli tegemist põhjaliku tööturuteenuste reformiga, mille tulemuseks on juba praegu edukalt toimiv aktiivne tööpoliitika. 2007. aastal jätkati tööturuteenuste rakendusmehhanismi tõiustamist, olulisel kohal oli endiselt klienditeenindajate koolitamine. Ühtlasi pöörati rohkem tähelepanu Tööturuameti tuntuse tõstmisele mitteaktiivse elanikkonna seas. Vaatamata sellele, et võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega kulutab Eesti aktiivsetele tööpoliitikameetmetele suhteliselt vähe vahendeid (2005. a oli Eesti aktiivse tööpoliitika kulutused protsendina SKP-st 11 korda väiksemad, kui Euroopa Liidus keskmiselt), ei saa väita, et Eesti aktiivsed tööturuteenused oleks alarahastatud. Väiksema kulutuste taseme tingib tööturu väga hea seisund ning töötute väike arv. Samuti mõjutab kulutuste taset asjaolu, et Eestis osutatakse käesoleval hetkel tööturuteenuseid vaid töötutele ning võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega erineb Eestis ka pakutavate tööturuteenuste nomenklatuur ning hind. Aastateks 2007-2013 on struktuurivahenditest aktiivsetele tööturumeetmetele planeeritud 1,9 mld krooni, mis katab vajadused ka kehvema majandussituatsiooni korral.

Töösuhete õigusliku regulatsiooni paindlikumaks muutmise tegevused on seoses valitsuse vahetumisega mõnevõrra nihkunud. Töölepingu seaduse muutmise eeldab jätkuvat konsulteerimist sotsiaalpartneritega käesoleva aasta teises pooles. Töölepinguseaduse menetlemine Riigikogus on plaanitud 2008. aasta esimesse poolaastasse.

Elanikkonna tervist hoidvate ja säästvate tingimuste edendamisel on aruandlusperioodil viidud ellu olulisi tegevusi südame- ja veresoonkonna haiguste, narkomaania ning HIV/AIDS-i vastase tegevuste elluviimisel. Olulist rõhku on pööratud ka tubaka tarbimise ning suitsuses keskkonnas viibimise vähendamiseks.

Alates 2008. aastast suureneb oluliselt kõrghariduse rahastamine. 2. augustil 2007 kiitis valitsus heaks Eesti kõrgharidusstrateegia 2006-2015 rakendusplaani aastateks 2007-2009, mille põhieesmärgiks on kõrghariduse suurema rahvusvahelise konkurentsivõime tagamine.

Kvaliteedi tagamiseks tõstetakse 30% võrra õppekoha baasmaksumust esimese ja teise astme kõrgharidusõppe osas, mis võimaldab kõrgkoolidel suurendada õppejõudude palku. Uuendamisele läheb ülikoolide rahastamisvalem, Euroopa regionaalarengu fondi toel suurendatakse investeeringuid õppeasutuste hoonetesse ja sisseseadesse.

EESMÄRK 7: Tööjõu kvalifikatsiooni tõstmine

Majanduskasvu ja tööhõive kavas aastateks 2005-2007 planeeritud tegevustest on enamus ellu viidud. Jätkub tegevus Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga ühilduva Eesti kvalifikatsiooniraamistiku jõustamiseks ning uue põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava heakskiitmiseks, kinnitamist ootab üldhariduse uus rahastamismudel ning jätkub uue täiskasvanuhariduse rahastamismudeli väljatöötamine. Tööandjate tööjõuvajaduste regulaarse monitooringu käivitamiseni pole 2007. aastal jõutud.

1. Tasemehariduse, eriti kutsehariduse, paindlikkuse ja tõhususe suurendamine

- Kutseõppesüsteemis on viimase 7 aasta jooksul lõpule viidud kutseõppeasutuste võrgu optimeerimine (62-lt 31-le, lisaks tegutseb veel 3 munitsipaalõppeasutust) mis on suurendanud õppurite arvu kooli kohta, samas säilitades kättesaadavuse Eesti hajaasustuse tingimustes. Võrgu ümberstruktureerimine on toimunud koos meetmetega õppe kvaliteedi ning maine parandamiseks. Võib öelda, et need sammud on hakanud parandama kutsehariduse mainet. Kutseõppe õppurite osakaal suhtena kõigi keskhariduse (ISCED 3) tasemel õppijate arvu on aasta aastalt suurenenud (2004. a 31%, 2005. a 31.2%, 2006. a 31.6%). 2006. aastal jätkas kutseõppeasutustes õpinguid 30% päevase põhikooli lõpetajatest. Samas tuleb 2008. aastaks seatud kutseharidusse suunduvate põhikooli lõpetajate osakaalu eesmärki vähendada 38%-lt 32%-ni. Loodetud kasvu pole saavutatud, sest Eestis on enamik üldhariduskoole omavalitsuste valduses, kuid kutseõppeasutused on suures osas riigikoolid. Gümnaasiumide õppekohad planeeritakse omavalitsuste poolt ning praegune rahastamissüsteem soosib omavalitsusi võimalikult palju gümnaasiumi õppekohti looma. Samuti on veel arendamisjärgus karjäärinõustamissüsteem, mis edaspidi peaks suunama enam õpilasi kutseharidusse. Kutsehariduse arengukavas ettenähtud paindlike kutseõppevõimaluste rakendamine erinevatele sihtrühmadele saab 2007/08 õppeaastal täiendust õpipoisi ehk töökohapõhise õppe³ näol, mis on pilootprojekti faasist arenenud täieõiguslikuks koolitusvõimaluseks.
- 2007. aastal on kutsehariduse ja üldhariduse baasmaksumuse omavaheline suhe 1,28 kutsehariduse kasuks. 2005. aastal oli maksumuste suhe võrdne ning 2006. aastal 1,2 kutsehariduse kasuks. 2008. aasta eesmärgiks on seatud suhe 1,5, kuid selle eesmärgi saavutamine 2008. aastal ei ole võimalik.
- Ehkki 2005/06 õppeaastal tõusis loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkonna lõpetajate osakaal kõrghariduses 19,3%le (vrdl 2002/03 17,1%), on Eesti näitajad 1000 20 – 29 aastase noore kohta madalamad soovitatavast – 2005/06 õppeaastal 11,2 lõpetajat (vrdl EL25 13,4)⁴. Seda vaatamata sellele, et LTT lõpetajate osakaalu kasvutempod kõrghariduse tasemel on olnud arvestatavad – 2005/06 õppeaastal tõus võrreldes 2003/04 oli 26%.
- Meetmete jõustamisel on vaatamata LTT erialade tähtsustamisele riiklikus koolitustellimuses (2006/07 õ/a 36% RKT üliõpilastest õppis LTT valdkondade õppekavadel) õpingute katkestamine esimestel õpinguaastatel arvestatav⁵ ning probleeme on õppegruppide komplekteerimisel. Loodus- ja täppisteaduste

³ Töökohapõhises õppes ehk õpipoisi koolituses toimub 2/3 õppetööst ettevõttes ja kolmandik õppeasutuses.

⁴ Eurostat, 2004/05 andmed

⁵ 31.10.06 EHS andmete põhjal oli 2006/07 õa RKT õppekohale vastuvõetutest õpingute katkestajad (kokku 335 inimest) Tartu Ülikoolis ja Tallinna Tehnikaülikoolis valdavalt LTT valdkondade üliõpilased.

populariseerimine on senini toimunud eelkõige projektipõhiselt (teadusbuss ja laagrid) ning olulist rolli on seejuures mänginud ülikoolide initsiatiiv. 2006. aastal oli kõrgkoolide toetus- ja haridusprogrammides osalejate arv 2600. 2006/07 õppeaastal jätkus riiklik toetus aineolümpiaadide läbiviimisele. Loodus- ja reaalainete õpetamise kaasajastamiseks toetatakse kaasaegsete õppemeetodite kasutamist läbi õpetajate täiendkoolituse ja hea praktika levitamise. Vastava ainete osakaalu proportsioonile uues põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas antakse hinnang 2007/08 õppeaastal tellitavate ekspertarvamuste raames.

2. Õppe kvaliteedi parandamine

- Uue riikliku põhikooli ja gümnaasiumi õppekava projekt valmis 2007. aasta alguseks, kuid 2007. aastal õppekava veel kasutusse ei võeta, sest õppekava eelnõu avalikul arutelul laekus palju täiendusi ja parandusettepanekuid, mistõttu otsustati arutelu õppekava sisu üle jätkata. Valitsuse tegevusprogrammis on uueks õppekava valmimise tähtajaks 2009. aasta II kvartal. 2007/08 õppeaastal tellitakse õppekava lähteülesande projektile eksperthinnang.
- Uus üldhariduse rahastamise mudel on välja töötatud, kuid selle heaks kiitmine valitsuses on viibinud. Uus rahastamiskord käsitleb eelkõige õpetajate palgavahendite jaotuspõhimõtteid ning tagab senisest paremini hariduse kättesaadavuse ja kvaliteedi. Kui vana rahastamismudeli järgi sõltus rahastamine omavalitsuse territooriumil elavate õpilaste arvust, siis uus mudel on enam õppekava ja arvestusliku klassikomplekti põhine. Mudel arvestab lisaks õpilaste arvule klassis ka klassikomplekte, õppekava maksumust erinevatel kooliastmetel, laste individuaalsust ja hariduslikke erivajadusi ning sellega seotud tugisüsteeme, kakskeelset õpet, õpetaja kvalifikatsiooni, lisades täiendava ressursi klassijuhatamise tasu ja kooli juhtimiskulude ning pedagoogide täiendkoolituse kulude kompenseerimiseks. Koduläheduse põhimõtte arvestamine nooremate õpilaste puhul on uue rahastamismudeli üks suurematest eelistest senise mudeliga võrreldes. Rahastamismudeli põhimõtted on arutatud läbi nii koolipidajate esindajatega kui koolijuhtide esindusorganisatsioonidega ning mudel käivitatakse alates 1. jaanuarist 2008. Mudel rakendub 3-aastase üleminekuperioodiga, mille jooksul kasutatakse kompensatsioonimehhanisme.
- Võrreldes eelmise aastaga on mõnevõrra vähenenud varajane koolist väljalangevus – 14%-lt (2005) 13,2%-le (2006). Suhteliselt kõrge oli 2006/07 õppeaastal aga endiselt väljalangevus 7-9 klassist -1,6%, ning gümnaasiumi esimeses klassis – 1,8%. Samas ei saa neid näitajaid võrrelda varasematel aastatel kasutatud arvudega, sest Eesti Hariduse Infosüsteemis muutus 2005. aastal statistika kogumise alus⁶. Õppurite väljalangevuse vähendamisele orienteeritud meetmed on aasta-aastalt muutunud komplekssemaks. 2007. a. on ellu viidud:
 - õpilaskodude programm toimetulekuraskustega perede lastele, kelle kodune olukord ei toeta lapse hariduse omandamist.
 - riiklik toetus koolitoidu programmile, sõidusoodustusteks ning õppevahendite ja õpikute muretsemiseks, et tagada õppimisvõimaluste loomine ning toimetuleku tagamine kõigile lastele.
 - kutseõppevõimaluste pakkumine üldhariduskoolides, kusjuures laienemine toimub eelkõige maapiirkondades ja väikelinnades. 2007/08 õppeaastal pakub 29 üldhariduskooli gümnaasiumitasemel kutseõppevõimalusi tervetele õpperühmadele,

⁶ Erinevalt varasemast kontrollitakse praegu kõik andmed üle kõikide õppevormide ja koolitüüpide, kuni 2005.a. fikseeriti õpingute katkestamine konkreetses klassis ilma analüüsita, kas õppur jätkas õpinguid haridussüsteemis

üksikõppijaid on veel 23-s üldhariduskoolis. 15 kutseõppeasutust pakub õpet põhihariduseta inimestele, kusjuures alates 2007. aastast käivitub 2-s kutseõppeasutuses ka kutseõpe 7.-9. klassis õppivatele koolikohustuse eas olevatele õpi- ja kasvuraskustega noortele.

- Algaval õppeaastal rakenduvad uued riiklikud õppekavad⁷ ning lõpeb 10 kutseõppeasutuse renoveerimine euroraha toel (programmeerimisperiood 2004-2007), mille tulemusel saab kaasajastatud õpikeskkonnas õppimisvõimaluse 43% kutseõppe õppuritest. Märkimisväärselt on paranenud ka sotsiaalpartnerite kaasatus õppekavaarendusse, kutseõppe kavandamisesse, koolide juhtimisse ja kutseksamite hindamisprotsessi. ESF-i projektide toel on valminud paljude erialade õppekavade sisumoodulid ja käivitumas on süstemaatiline kutseõpetajate täienduskoolitus.
- 2. augustil 2007 kiitis valitsus heaks Eesti kõrgharidusstrateegia 2006-2015 rakendusplaani aastateks 2007-2009, mille põhieesmärgiks on Eesti kõrghariduse suurema rahvusvahelise konkurentsivõime tagamine. Kvaliteedi tagamiseks tõstetakse õppekoha baasmaksumust, mis võimaldab kõrgkoolidel suurendada õppejõudude palku. Uuendamisele läheb ülikoolide rahastamisvalem, samuti suurendatakse Euroopa regionaalarengu fondi toel investeringuid õppeasutuste hoonetesse ja sisseeadesse.
- Oktoobris 2007 alustab tööd töörühm, mille eesmärgiks on kõrgkoolide rahastamise suurem sidumine õppekvaliteediga. Kõrgharidusstrateegias ette nähtud rahastamissüsteemi uuendamiseks alustab samuti tööd juhtrühm. Käivitunud on õppetoetuste ja -laenude seaduse muutmise töögrupp, mis teeb ettepanekud praeguse toetuste ja laenusüsteemi muutmiseks enam õppeedukusest sõltuvaks. Töörühmade töö sisendiks on septembris 2007 esitletav raport OECD ekspertide poliitikasoovitustega kõrghariduspoliitika arendamiseks.
- E-õppe arengukavad koos tegevuskavadega on seitsmel e-Ülikooli konsortsiumi liikmel. E-Kutsekooli konsortsiumi liikmetest on e-õppe arengukava olemas viiel kutse- ja rakenduskõrgkoolil. Hetkel on väljatöötamisel kuueteistkümnes kutse- ja rakenduskõrgkoolis e-õppe arengukava. Kokku on e-Ülikooli ja e-Kutsekooli konsortsiumi liikmeskoolides 1900 e-kursust. E-kursuseid ning õpikeskkondi kasutab õppimisel ligi 25 000 kasutajat. Üks kasutaja osaleb keskmiselt kuni kahel e-kursusel. E-õppe kursustega on seotud orienteeruvalt 37% kõrgkoolides õppijatest. E-Kutsekooli liikmeskoolides oli 2006/07 õppeaastal ligi 7 800 kasutajat, mis on 29% kõigist kutseõppeasutuse õppuritest.

Uued algatused

- Vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammile hakkavad noored õpetajad saama alates 2008. aastast stardiraha kooli tööle asumisel. Õpetajaametit on vaja senisest oluliselt rohkem väärtustada ja õpetajate tööd praegusest enam tunnustada. Selleks, et noored sooviksid õpetajaks saada ja jääda, käivitab Haridus- ja Teadusministeerium noore õpetaja stardikapitali projekti. Toetuse suurus saab olema 200 000 krooni ning seda hakkavad saama äsja kõrgkooli lõpetanud uued õpetajad, kes asuvad tööle väikelinnade ja maapiirkondade koolidesse. Stardiraha põhimõtted kiideti Vabariigi Valitsuse poolt 20. septembril 2007. a. heaks.
- Valitsuse tegevusprogrammi kohaselt käivitub 2008. aastal projekt „Sülearvutid õpetajatele”, mille raames varustatakse riigi poolt aastatel 2008-2010 vähemalt 0,5 normkoormusega töötavad üldhariduskoolide õpetajad sülearvutiga personaalseks kasutamiseks ning luuakse jätkusuutlik süsteem sülearvutite uuendamiseks. 2008. aastal saab arvuti 4000 õpetajat. Projektis osalevad kõik koolid.

⁷ Uutel riiklikel õppekavadel hakkavad õppima 2007/08 õa sisseastujad. Kinnitatud õppekavad on viies õppekava rühmas: autoerialad, kaubanduserialad ning majandusarvestuse, tiseritööde ja massaaži erialad.

- Varase koolist väljalangevuse vähendamiseks arendatakse laste varast õpiharjumust, milleks toetatakse perioodil 2008-2011 lasteaiakohtade arvu suurendamist ning lasteaiatõpetajate palga tõstmist tasemeni, mis on võrreldav põhikooli õpetajate alampalgaga. Samuti juurutatakse valitsuse tegevusprogrammi kohaselt 2011. aastast alates abiõpetajate süsteem. Väljalangevuse vähendamiseks kavandatakse ka riiklikke programme Euroopa Sotsiaalfondi vahendite toel pedagoogilis-psühholoogilise nõustamissüsteemi arendamiseks, hariduslike erivajadustega õpilastele õppevara koostamiseks, pedagoogide täienduskoolituseks ning koolide sisehindamissüsteemi rakendamiseks.

3. Elukestva õppe põhimõtetest lähtuva täiendus- ja ümberõppe süsteemi arendamine

- Eesti Statistikaameti 2007. aasta II kvartali andmete põhjal oli elukestvas õppes osalemise määr 6,6% (2006. a 6,5%). Toimunud on väike positiivne nihe 2004. aasta tasemele, kuid endiselt osalevad madalama haridustasemega ja riskigruppidesse kuuluvad inimesed tunduvalt vähem elukestvas õppes kui tööturul paremas positsioonis olevad inimesed. Euroopa Liidu 2010. aasta eesmärgist - 12,5% - on Eesti jätkuvalt kaugel. Elukestva õppe näitajate parandamiseks koostatakse uuendatud tööalase koolituse rahastamise mudel, mis esitatakse 2007. aasta II poolel elukestva õppe strateegia lisana heaks kiitmiseks valitsusele. Projekti järgi alustatakse täiskasvanute tööalaste koolituste rahastamist kutseõppeasutustes, esialgu toimub koolituste rahastamine peamiselt ESF-i allikatest.
- 2005. aastal käivitas Tartu Ülikool koos 15 partneriga mahuka ESF-i arendusprojekti, mille üheks ala-eesmärgiks on välja töötada Eestile sobiv varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteem (VÕTA). Projekt lõpeb 2008. aasta kevadel. Kõige kaugemale on VÕTA rakendamise osas jõutud kõrghariduses. Ülikooliseaduse, rakenduskõrgkooli seaduse ning kutseõppeasutuse seaduse kaudu on VÕTA rakendamine nimetatud õppeasutustes seadustatud. 2007. aasta suvel kiitis valitsus heaks kõrgharidusstandardi muudatuse, mis seletab põhjalikumalt lahti VÕTA eesmärgid, reeglistiku, õppijate õigused jmt kõrgkoolides. ESF-i projekti käigus töötatakse sama ulatuslik reeglistik välja ka kutsehariduse jaoks. Tegevusi jätkatakse tõukefondide II perioodi programmide raames.

EESMÄRK 8: Tööjõu pakkumise suurendamine

1. Tööhõive suurendamine läbi aktiivsete tööturumeetmete ja toetavate sotsiaalmeetmete osutamise

Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 aruandlusperioodi olulised tegevused on ellu viidud või on rakendamisel vastavalt planeeritud ajakavale. Jätkub uue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse ettevalmistamine.

- 2006. aastal jätkusid Eesti tööturul positiivsed muutused. Statistikaameti tööjõu-uuringu andmetel oli 2006. aastal Eestis 15-74. a vanusest elanikkonnast hõivatuid 646,3 tuhat, töötuid 40,5 tuhat ja mitteaktiivseid 362,3 tuhat. Kiire majanduskasvu (11,4%) tulemusena kasvas hõivatute arv 39 tuhande töötaja võrra ning töötute arv langes 11,7 tuhande töötute võrra. Võrreldes 2005. aastaga kasvas tööhõive määr (15-64) 64%-lt 67,7%-ni ning töötuse määr (15-64) langes 7,9%-lt 5,9%-ni. Nii madal oli töötus viimati 1993. aastal. Aktiivsuse määr kasvas eelmise aastaga võrreldes 2,5 protsendipunkti. Tööhõive kasv jätkus ka 2007. aasta I kvartalis, mil tööhõive määr ulatus 68,3%-ni. Võrreldes 2006. aasta I kvartaliga oli kasv 1,2 protsendipunkti. Taoline kasv annab lootust, et majanduskasvu jätkudes on 70%-lise hõivemäära saavutamine aastaks 2010 küllaltki reaalne.
- Naiste tööhõive määr ulatus 2006. aasta keskmisena 65,1%-ni, mis on tunduvalt kõrgem kui Euroopa Liidu keskmine ja Lissaboni eesmärk aastaks 2010 (60%). Oma mõju avaldab siin naiste pensioniea järk-järguline tõus, mille tõttu naised lahkuvad tööturult hiljem. Samal põhjusel on kasvanud ka vanemaealiste (55-64.a) tööhõive määr, mis Eestis ületas Lissaboni eesmärgi juba 2002. aastal ja ulatus 2006. aastal 58,2%-ni (meestel 57,2% ja naistel 59%). Aastaks 2008 prognoosime soodsate majandustingimuste püsides naiste tööhõive määraks 66,9% ja vanemaealiste hõivemääraks 63,4%.
- Meeste-naiste võrdluses on Eestis (erinevalt enamikust Euroopa Liidu riikidest) meeste töötus pisut kõrgem kui naistel (vastavalt 6,2 ja 5,6%). Võrdluses Euroopa Liidu keskmisega on Eestis töötuse tase madalam ja jätkab languse tendentsi. 2005. aastal oli töötuse määr 7,9%, 2006. aastal 5,9% ning 2007. aasta I kvartalis 5,3%. Naiste hõive suur osatähtsus tuleneb meeste kehvast tervisest ja lühemast elueast, mistõttu on naised rohkem kui mehed nii kogu rahvastikus kui ka tööturul.
- Üldine tööturu olukorra paranemine on mõjunud soodsalt ka paljude riskigruppide olukorrale. 2006. aastal leidis koos üldise töötuse langusega aset järsk noorte töötuse langus. Noorte töötuse määr langes 15,9%-lt 2005. aastal 12%-ni 2006. aastal ning 2007. aasta I kvartalis 11,9%-ni. See on isegi madalam näitaja kui Euroopa Liidu riikides keskmiselt. Nii madal oli noorte töötus viimati 1995. aastal, noorte töötute absoluutarv aga 1993. aastal. Kokku on 15-24-aastastest noortest töötuid 4,3%, võrreldes 2005. aastaga on see number langenud 1,1 protsendipunkti võrra.
- Languse tendentsi näitab ka pikaajaline töötus. Pikaajaliselt töötuid oli 2006. aastal kokku 19,5 tuhat (10,8 tuhat meest ja 8,8 tuhat naist), mis moodustas 48% töötutest. 2007. aasta alguses pikaajaline töötus küll mõnevõrra langes, kuid nende osatähtsus töötute üldarvust tõusis 53%-ni. Pikaajalise töötuse määr ulatub 2,8%-ni tööjõust. Võrreldes 2005. aastaga on olukord siiski märgatavalt paranenud ning pikaajaliselt töötute arv on vähenenud 8400 ja heitunud isikute arv 7000 inimese võrra.
- Positiivne on mitte-eestlaste töötuse langus. Mitte-eestlaste töötuse määr on üle kahe korra kõrgem kui eestlastel, vastavalt 9,7% ja 4%. Võrreldes 2005. aastaga on aga mitte-eestlaste töötus langenud tunduvalt kiiremas tempos kui eestlastel. Ka 2007. aasta

alguses langes üldine töötus just mitte-eestlaste töötuse vähenemise tõttu (mitte-eestlaste töötuse määr 7%), samal ajal kui eestlaste töötus jäi samale tasemele. Põhjuseks on ettevõtluse intensiivistumine Ida-Virumaa maakonnas, kus tööhõive määr kasvas 2006. aastal kiiremini kui Eestis keskmiselt ja sellega seoses vähenes ka töötus. Positiivselt on mõjunud ka ESF-i projektid, mille hulgas on olnud mitmeid mitte-eestlaste tööhõive tõstmisele suunatud projekte.

- Soodne majandusolukord on avaldanud mõju ka puudega inimeste ligipääsule tööturule. 2002. aasta tööjõu-uuringu andmetel oli nende inimeste tööhõive määraks, kellel puue või pikaajaline haigus takistas tööturule sisenemist 26%. 2006. aastaks oli see tõusnud 32,6%-ni, kuid puuetega inimeste tööhõive määral jätkuvalt potentsiaali oluliselt tõusta. Peamiselt takistab tööle minemist tervislik seisund ja motivatsiooni puudumine. Ettevalmistamisel on uus puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus, mille aluskontseptsioon küideti heaks 2006. aastal, ning mille jõustumine on kavandatud 2008. aastasse. Eelnõu kohaselt hakkavad toetuste suurused sõltuma puudest tulenevatest lisakuludest (sh ka transpordikulud) ning inimese aktiivsusest – õppival või töötaval inimesel on toetus suurem. Keskmiselt tõusevad tööealise puudega inimeste toetused 30%.
- Koos üldise töötuse vähenemisega vähenes ka registreeritud töötute arv 2006. aasta jooksul koguni 33% võrra. Töötute arvu kiire languse tõttu vähenes ka aktiivsetes tööturumeetmetes osalejate absoluutarv, kuid teenust saanute osatähtsus registreeritud töötute üldarvust kasvas töötuse vähenemise tõttu 21,3%-ni⁸. Kuigi enamiku arvel olevatest töötutest moodustavad pikaajalised töötud, kelle tööturule tagasitoomise eelduseks on pigem erinevates aktiivsetes meetmetes osalemine, on antud näitaja siiski madal põhjusel, et paljud pikaajalised töötud elavad piirkondades, kus transpordiühendus keskusega on harv ning tihtipeale ka kulukas. Seetõttu ei ole paljudel registreeritud töötutel võimalik osaleda riigi poolt pakutavates aktiivsetes tööturumeetmetes, kuivõrd nendes osalemisega kaasnevad stipendiumid ei ole piisavalt suured katmaks tehtavaid kulusi. Puuetega inimeste teenuste, mis on paljuski suunatud tööandjale puudega inimese tööle võtmisel seonduvate takistuste vähendamiseks, vähese osutamise puhul on probleemiks täiendavalt ka tööandjate vähene teadlikkus riigi poolt pakutavatest võimalustest. Statistika osas võib madal aktiivsetes meetmetes osalemise määr olla tõlgendatav ka asjaolu kaudu, et sinne statistika ei võta arvesse eraettevõtete ja MTÜde poolt pakutavates tööturuteenustes osalemist.
- Euroopa Sotsiaalfondi meetmest 1.3 „Võrdsed võimalused tööturul“ on käesoleval hetkel saanud rahastust 118 projekti, millest 57 on lõppenud. Projektides on enim pakutud koolitust, aga ka teisi aktiivseid tööturumeetmeid nagu tööpraktika, tööharjutus ja palgatoetus. Samuti on piloteeritud puuetega inimestele mõeldud tööturuteenuseid. 2007. aasta aprillis sai neljanda taotlusvooru tulemusena rahastuse 27 projekti. Projektid on suunatud enamusele töötute riskirühmadest: pikaajalised töötud, erivajadustega inimesed, noored töötud (15–24), vanemaealised töötud (55 – vanaduspension), töötud, kellel on ebapiisav eesti keele oskus. Kogu meetme 1.3 raames kinnitatud projektide eelarve ESF toetus on 408 miljonit krooni.

⁸ Registreeritud töötute aktiivsetes meetmetes osalemise määra arvutamisel rakendatakse meetodina põhimõtet, kus omavahel liidetakse kõikides erinevates aktiivsetes tööturumeetmetes osalejate hulk, v.a karjäärinõustamise teenuses ning tööturukoolituse teenuses osalevate inimeste hulk (liidetakse kas ühes või teises meetmes osalejad, kuivõrd loetletud teenustes osalevad sihtrühmad on omavahel kattuvad). Leitud määr võib tegelikkuses olla mõnevõrra madalam, kui kättesaadava näitaja kohaselt, kuivõrd kattuvusi teenustes osalejate seas võib esineda ka teiste aktiivsete meetmete puhul.

- Tõstmaks nii mitteaktiivsete inimeste kui ka tööandjate teadlikkust riiklikest tööturuteenustest ning -toetustest, viidi 2007. aasta kevadel läbi Tööturuameti teavituskampania.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhitud töögrupp koostas ettepanekud kolmandatest riikidest pärit välismaalaste töötamisega seotud menetlusprotseduuride lihtsustamiseks, mis valitsuskabinetis 14. juunil 2007. aastal heaks kiideti. Ettepanekute alusel lühendatakse menetlustähtaegu ning vähendatakse bürokraatlike takistusi välismaalaste lühiajalise töötamise registreerimisel ning pikaajaliseks töötamiseks mõeldud elamisloa taotlemisel. Peamiseks põhimõtteks seejuures on, et välistööjõu sissetoomine on põhjendatud kvalifitseeritud tööjõu puhul, mille tagamiseks kehtestatakse palgakriteerium. Seadusemuudatused valmistatakse ette 2007. aasta novembriks.
- Valitsus andis 14. juunil 2007 heakskiidu avaliku teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõule, mille kohaselt jäetakse välja sätted, mis võimaldavad ametniku teenistusest vabastada, kui ta on saanud 65 aastaseks. See laiendab oluliselt vanemaealiste töötamise võimalusi. Eelnõu on hetkel parlamendi menetluses.

Uued algatused

- ESF-i uuel programmiperioodil 2007-2013 rahastatava riikliku programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007-2009“ raames on kavandatud ellu viia tegevusi, mille peamiseks eesmärgiks on tööhõive ning aktiivsuse tõstmine ja tööpuuduse ning mitteaktiivsuse vähendamine tööturul. Selleks laiendatakse olemasolevate tööturuteenuste ringi ning programmi raames avardatakse vajadusel teenusest osasaajate sihtgrupp (näiteks töötavad puudega inimesed, vangid) ning töötatakse välja ja käivitatakse uusi tööturuteenuseid (näiteks psühholoogilise nõustamise ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuste integreerimine teiste tööturuteenustega). Programmi raames efektiivset ning tõhusat kasutust leidnud teenused on aluseks praeguse tööturupoliitika täiendamiseks ning suunamiseks. Oluliseks prioriteediks on spetsiaalsete meetmetega pikaajalise töötuse (seeläbi ka mitteaktiivsete ning heitunute) vähendamine. Rõhku pannakse ka inimeste kvalifikatsiooni tõstmisele (seejuures on eraldi tähelepanu all ka vanemaealiste sihtgrupp ning nende erialase kompetentsuse tõstmine), laiendades selleks tööturukoolitust ja karjäärinõustamist saavate inimeste sihtrühma.

2. Elanikkonna tervise parandamine ja paremate töötingimuste tagamine

Majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 aruandlusperioodi olulised tegevused on ellu viidud ning terviseedendamise arengukavade rakendamine jätkub.

- Tööõnnetuste tagajärjel kaotatud tööpäevade arv oli 2005. aastal 125 314, suurenedes 2006. aastal 131 508-ni. 2008. aasta prognoos tööõnnetuste tagajärjel kaotatud tööpäevade arv on suurem käesolevast tasemest põhjusel, et hetkel on tööõnnetuste arv Eestis alaraporteeritud. Probleemi lahenduseks on tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse rakendamine (TÕKS), millega küll paraneva statistika kogumise tõttu kaasneb tööõnnetuste arvu registreerimise kasv. Esialgse tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse kontseptsiooni esitamine Vabariigi Valitsusse on plaanitud käesoleva aasta lõppu.
- 2006. aastal oli surmaga lõppenud tööõnnetuste arvu indikaator 100 000 töötaja kohta 4,5. Eesti väiksust arvestades on ühel surmajuhtumil väga suur osakaal statistikas. Kuna varasematel aastatel on indikaator olnud tunduvalt kõrgem, vastavalt 5,6 (2003. aastal)

ja 5,7 (2004. aastal), siis soovib Eesti 2008. aastaks saavutada taseme, kus surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 töötaja kohta oleks madalam kui 4,7.

- 2006. aastal jätkus riikliku südame ja veresoonkonna haiguste ennetamise strateegia rakendamine. Elanikkonna tervislike toitumisvalikute soodustamiseks koostati toitumissoovitused rasedatele, rinnaga toitvatele emadele ning eakatele, mis avaldatakse 2007. aastal. Eesti Haigekassa toetusel viidi läbi jaanuaris-vebruaris tervisliku toitumise teabekampaania, jätkusid koolipiima ja koolilõuna programmid jpm. Liikumist soodustava keskkonna tagamiseks suunas Kultuuriministeerium lisaraha kohalikele omavalitsustele mänguväljakute ja spordiehitiste ehituse toetuseks. Igapäevase liikumisharrastuse võimaldamiseks jätkub sportimispaikade, liikumis- ja terviseradade võrgustiku arendamine. Valmisid internetipõhine füüsilise võimekuse enesetestimise süsteem ja käsiraamat. Käivitus perearstide tulemustasu süsteem Haigekassa südame ja veresoonkonna haiguste riskide väljaselgitamise ja vähendamise projekti osana. 2007. aastal on elanikkonna tervislike toitumisvalikute soodustamiseks täiendatud toitumisalast programmi (www.terviseinfo.ee). Läbi viiakse koolieelsete lasteasutuste toitlustajate südametervisealast koolitust. Südame-veresoonkonna haigustest ohustatud rühmade väljaselgitamiseks ja riskide vähendamiseks on käimas mitmeid Haigekassa projekte.
- Narkomaania ennetamise strateegia raames viidi 2006. aasta jooksul läbi teavitustööd ning osutati uimastisõltuvusega isikutele ravi- ja rehabilitatsiooniteenuseid. Koostati kvaliteedijuhtimissüsteemi kirjeldus, juhtumikorraldussüsteemi kontseptsioon ja kohalikele omavalitsustele narkomaania ennetamise tegevusjuhendid. Narkomaaniaennetamises koolitati noorsootöötajaid ja tervisekasvatuse õpetajaid. 2007. aastal on narkostrategia raames alustatud tugiisikute süsteemi väljatöötamisega, valminud on opiaatsõltuvuse ravijuhis, läbi on viidud koolitusseminare ravi-rehabilitatsiooni spetsialistidele. Käesoleva aasta kevadel viidi läbi narkomaania ennetamise kampaania noortele ning septembris lastevanematele.
- Valitsuse tervisevaldkonna prioriteediks on ennetusprogrammide suurem rahastamine. Valitsuse tegevusprogrammi kohaselt suurendatakse vahendeid narkomaania ja alkoholismi vastaseks võitluseks, HIV/AIDSi, südame- ja veresoonkonna haiguste, vähi ning tuberkuloosi ennetamiseks.
- HIV/AIDSi vastase strateegia rakendamise osas on 2006. ja 2007. aastal olnud võtmevaldkondadeks süstlavahetus- ja nõustamisteenuse ning opioidasendusravi pakkumine süstivatele uimastikasutajatele. 2007. aastal on jätkuvalt rakendatud HIV-positiivsete inimeste juhtumikorraldusskeemi, suunamaks rohkem abivajajaid õigeaegsele antiretroviirusravile ning tagamaks nende ravile alluvus. Läbi on viidud ennetustegevus noorte seas, lisaks valmistatakse kooliõpetajaid ette uue õppekava järgi HIV-ennetuslikel teemadel õpetama ning jätkuvalt toimuvad noortelt-noortele kolitused. Nõustamist ning süstlavahetust viiakse läbi 23 süstlavahetuspunktis ja 5 madala läve keskuses; metadoonasendusravi on osutatud 840 süstivale narkomaanile.
- Tubaka tarbimise ja suitsuses keskkonnas viibimise vähendamiseks koostati 2006. aastal üldhariduskoolide õpilastele ülevaade erinevatest tubakatoodetest ning nendega kaasnevatest terviseriskidest. Jätkusid erinevad teavitus- ning ennetustöö kampaaniad. Aktiivset tegevust jätkas suitsetamisest loobumise kabinetide võrgustik. 2007. aasta suve hakul jõustus 2005. aastal vastuvõetud tubakaseaduse viimane säte, millega keelustati suitsetamine toitlustusettevõtetes, kus nüüdsest on suitsetamine lubatud üksnes nõuetele vastavas suitsetamisruumis või väliterrassil. Selle muudatuse jõustumisega laienes tubakavaba ala ning loodi paremad eeldused passiivse suitsetamise vähenemiseks.

Uued algatused

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammi kohaselt valmib 2007. aasta lõpuks terviklik ja ühtne rahvastiku tervise arengukava perioodiks 2008-2015, mille eesmärgiks on senisest terviklikum ja ühtsem tervisepoliitika planeerimine.
- E-riigi põhimõtete rakendamiseks tervishoius esitatakse 2007. aasta septembris valitsusele tervise infosüsteemi seaduse eelnõu, mis võimaldab käivitada tervishoiu infosüsteemi projektid “Digitaalne terviselugu”, “Digitaalsed pildid”, “Digitaalne ravijärjekorra registratuur” ja “Digitaalne retsept.

EESMÄRK 9: Tööturu paindlikkuse ja korrastatuse suurendamine

Tööturu paindlikkuse suurendamisel on mitmed olulised õigusaktid jätkuvalt koostamisel. Jätkeb uue töölepingu seaduse väljatöötamine, sealhulgas renditöö regulatsiooni koostamine. Tähelepanu tuleb pöörata ka kollektiivlepingu seaduse ning kollektiivse töötüli lahendamise seaduse regulatsiooni kaasajastamisele. Käesoleval hetkel on prioriteediks siiski individuaalse töösuhete seonduva kaasajastamine.

- Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm sätestab olulise eesmärgina tööturu nüüdisajastamise ning paindlikumaks muutmise. Kui aktiivne tööturupoliitika toimib juba edukalt, siis tööõiguses on vananenud ning vajab kaasajastamist. Uue töölepingu seaduse kontseptsioon esitatakse valitsuskabinetile heakskiitmiseks sügisel 2007. Seaduse ja seonduvate õigusaktide eelnõude esitamise tähtaeg on 2008. aasta alguses. 2007. aasta III ja IV kvartal on kavandatud eelnõude konsulteerimiseks sotsiaalpartnerite ja teiste asjaomastega. Eelnõu menetlemine Riigikogus on kavandatud 2008. aasta esimesse poolaastasse.
- Töölepingu regulatsiooni ettevalmistamisel on konsultatsioonide käigus selgitatud sotsiaalpartnerite peamisi seisukohti töösuhete arengusuundade kujundamiseks, arvestades Euroopa Komisjoni 2006. aasta novembris avaldatud tööõiguse rohelise raamatu: „Tööõiguse ajakohastamine 21. sajandi sõlmküsimuste lahendamisel” ja sellele järgnenud dokumentides esitatud suundumusi.
- Töölepingu seaduse eelnõu ettevalmistamisel lähtutakse lepinguvabaduse põhimõtte laiendamisest töölepingutele. Seadusega on kavas kehtestada objektiivselt põhjendatud piirangud ning kohustuslikud miinimumstandardid, jättes töösuhete osapooltele võimaluse kokku leppida neile kõige sobivamates töötingimustes. Täiendavalt analüüsitakse Euroopa Liidu õigsusest ja rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid kohustusi ning vajadusel täpsustatakse nende ülevõtmist Eesti õigusesse. Samuti lahendatakse eelnõuga praktikast teadaolevad rakendusprobleemid.
- 2007. aastal on peamine tegevus olnud ESF programmi ettevalmistamine. ESF tööelu arendamise programmi on kavandatud 2008. aastal algav ulatuslik teavituskampaania paindlikest töösuhetest, mille erinevad osad käsitlevad erinevaid töösuhete vorme, tööaega, kaug- ja kodutöö võimalusi.
- 2007. aastal on analüüsitud Tööinspektsiooni ülesandeid ning ette valmistatud organisatsiooni üleminek regionaalsele struktuurile, mis annab võimaluse ressursside otstarbekamaks kasutamiseks ning loob eelduse järelevalve tõhustamiseks. Lisaks on põhjalikult analüüsitud järelevalvemetoodikat ning alates 2006. aasta teisest poolest pilootprojektina rakendatud töökeskkonna nn kiirkontrolli, mille eesmärgiks on tagada suurema hulga töökohtade töökeskkonna järelevalve. Pilootprojekti tulemuste analüüs valmib 2007. aasta lõpuks.

Uued algatused

- Sotsiaalministeeriumis on ette valmistatud puhkuseseaduse muudatus, mille eesmärgiks on edendada töö ja pereelu ühendamist ning luua võimalused/eeldused isade suuremaks osalemiseks laste kasvatamisel. Selleks tõstetakse isadele ette nähtud 10 tööpäevase puhkuse riigi eelarvest tasutava hüvitise päevamäär isa keskmise palgani, aga mitte üle kolmekordse riigi keskmise palga. Sel teel suureneb keskmist palka saavate isade saadav hüvitis üle viie korra. Vastavalt valitsuse tegevusprogrammile esitatakse puhkuseseaduse muudatused valitsusele 2007. aasta IV kvartalis.

Lisa 1. DETAILNE ÜLEVAADE TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISEST

Ülevaade Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmisest 2007. aastal: MAKROMAJANDUSKESKKOND

Ees-märk	Prioriteetne valdkond Euroopa Ülemkogu lõppjärel-dustes	Integr. suunis	Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmise seis		
1		1	Meede 1.1: Valitsussektori eelarve keskpika perioodi eesmärgiga kooskõlalise eelarvepositsiooni säilitamine		
			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis
				Iga-aastane vähemalt tasakaalus valitsussektori eelarve koostamine.	Valitsussektori eelarve on olnud alates 2002. aastast ülejäägiga. 2007. aasta valitsussektori eelarve planeeriti ülejäägiga 0,8% SKPst, kuid oodatust tugevamate maksulaekumiste tõttu kujuneb eelarve ülejäägiks 2,4% SKPst. 31. mail 2007 kinnitatud Riigi eelarvestrateegia 2008-2011 järgi kavandatakse järgnevate aastate riigieelarve ülejäägiga vähemalt 0,5% SKPst. 2008. aasta riigieelarve koostas aga valitsus RESis plaanitud rangema eelarvepoliitikaga – valitsussektori eelarve ülejäägiks planeeritakse 1,3% SKPst, nagu lubati 2006. aasta Uuendatud Konvergentsiprogrammis.
				Kohalike omavalitsuste finantssuutlikkuse tugevdamine läbi reeglite korrastamise ja tulubaasi suurendamise.	Kohalikele omavalitsustele laekuvat füüsilise isiku tulumaksu osa suurendati 2006. aastal 11,8%ni ning 2007. aastal 11,9%ni maksumaksja brutotulust. Kohalike omavalitsuste sissetulekud on viimastel aastatel oluliselt suurenenud. Perioodil 2005–2007 on suurendatud KOVide tasandusfondi kogusummat kokku 480 miljonit krooni võrra, sh 2007. aastal 298 miljoni krooni. Kui aastal 2005 moodustasid omavalitsuste tulud 8,3% Eest SKPst, siis 2006. aastal oli omavalitsuste tulude kogumaht 8,7% SKPst.
				Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008
			Valitsussektori eelarve positsioon %na SKPst	Valitsussektori eelarve koostatakse igal aastal vähemalt tasakaalus.	2006. aasta eelarve ülejääk oli 3,7% SKPst.
1		1	Meede 1.2: Euroopa Majandus- ja Rahaliidu täisliikmeks saamine ja euro kasutuselevõtt		
				Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis

			<p>Maastrichti konvergensti-kriteeriumide täitmist tagava majanduspoliitika elluviimine.</p> <p>Seadusandluse vastavusseviimine euro kasutuselevõtu nõuetega.</p> <p>Ettevalmistuste tegemine tehnilise valmisoleku tagamiseks.</p>	<p>Eesti on hoidnud valitsussektori eelarve viimastel aastatel ülejäägis ning on vähendanud riigivõlga. Eesmärgiga saavutada vastavus Maastrichti hinnastabiilsuse kriteeriumile aastal 2010 on vastu võetud maksumuudatuste pakett, mille järgi tõstetakse tarbimisega soetud makse kiirendatud korras (vt meede 3.1).</p> <p>Riigikogu võttis 07.06.2006.a vastu Eesti Panga seaduse muutmise seaduse. Ette on valmistatud euro kasutuselevõtu seaduse eelnõu, mis on läbinud siseriiklikud konsultatsioonid ning on valmis esitamiseks Euroopa Keskpangale arvamuse avaldamiseks.</p> <p>Valitsus kinnitas 30. novembril 2006. aastal Eesti eurole ülemineku uuendatud plaani, mis sätestab vajalikud tegevused tehnilise valmisoleku saavutamiseks. Muu hulgas kinnitati vajalike temaatiliste töögruppide moodustamine, kuhu kuuluvad ka kõikide oluliste valitsusväliste organisatsioonide (krediitiasutused, ettevõtjate esindajad jt) esindajad.</p>	
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
			Maastrichti konvergensti-kriteeriumidele vastavus	Eesti täidab Maastrichti konvergenstikriteeriumid ning on euro kasutuselevõtuks tehniliselt valmis.	Hetkel ei täida Eesti hinnastabiilsuse kriteeriumi.
			valitsussektori eelarve positsioon	valitsussektori eelarvedefitsiit ei tohi ületada 3% SKPst.	Eelarve ülejääk 2006. aastal oli 3,7% SKPst.
			valitsussektori võlg	valitsussektori võlg ei tohi ületada 60% SKPst või kui võlg on kõrgem, peab olema nähtav selge tendents võla vähenemisele.	2006. aasta lõpus 4,0% SKPst.
			hinnastabiilsus	aastane inflatsioonitase ei tohi ületada rohkem kui 1,5% võrra kolme kõige madalama inflatsiooni-tasemega liikmesriigi keskmist.	2007. aasta augustis oli Eesti viimase 12 kuu keskmine tarbijahinnaindeks 5,2% ja hinnastabiilsuse referentsväärtus 2,6%.
			pikaajalised intressimäärad	pikaajalised intressi-määrad ei tohi ületada rohkem kui 2% võrra kolme kõige madalama intressimääraga liikmesriigi keskmist.	2007. aasta juunis oli Eesti viimase 12 kuu keskmine pikaajaline intressimäär 4,8% ja referentsväärtus 6,1%.
			valuutakursi stabiilsus	kinni tuleb pidada ERM II-s ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest ilma tõsiste pingetega vähemalt 2 aasta jooksul ning ei tohi devalveerida oma vääringut ühegi teise liikmesriigi vääringu suhtes.	Eestil täitus 2006.aasta juuni lõpus kohustuslik 2 aastat ERM II-s. Krooni vahetuskurs on euro suhtes fikseeritud ja seega püsib lubatud kõikumisvahemikus.
1		1	Meede 1.3: Tasakaalustatud majandusarengut mõjutavate riskide ohjamine		
			Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	

			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Jooksevkonto puudujäägi vähendamine ja laenukasvu kontroll.	Valuutakomitee süsteemi tingimustes on peamine vahend majanduse mõjutamiseks ja tasakaalulist majandusarengut ohustavate riskide ohjamiseks eelarvepoliitika. Eesti on hoidnud valitsussektori eelarve viimastel aastatel ülejäägis. Jooksevkonto puudujäägi vähendamisele aitab kaasa ka Eesti ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine. Selleks on riiklike ettevõtlustoetuste kavandamisel eelisrahastatud selliseid programme, mis aitavad kaasa Eesti ettevõtete ekspordipotentsiaali suurendamisele.
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
			Jooksevkonto puudujääk %na SKPst	Jooksevkonto puudujääk läheneb pikas perspektiivis 6-7%le SKPst	2006. aasta jooksevkonto puudujääk oli 15,5% SKPst
2	2; 5	Meede 2.1: Pensionikindlustuse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamine kindlustades seejuures pensionäridele piisava elatustaseme			
			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis
				Pensionireformi jätkamine, eripensionide, soodustingimustel vanaduspensionide ning väljateenitud aastate pensionide reformide läbiviimine.	Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi koostöös toimub erinevate lahenduste analüüs ja 2007. aasta IV kvartalis esitatakse pensionikindlustuse süsteemi muutmise terviklik kontseptsioon valitsusele. Ühe kontseptsiooni osana kinnitab valitsus 2007. aasta septembris pensionide indekseerimise ja pensionikindlustuse aastakoefitsiendi muutmise tingimused, mille järgi suureneb pensioni indeksi sõltuvus sotsiaalmaksu laekumisest (seniselt 50% 80%-ni, st ühtlasi inflatsiooni osakaalu langetamist 20%-ni) ning suureneb baasosa osakaalu riikliku pensioni valemis.
				Riikliku pensionikindlustuse maksubaasi suurendamine.	2007.aastal tõsteti sotsiaalmaksu miinimumkohustuse aluseks olev summa 1400 kroonilt 2000 kroonini kuus. 2006. aasta lõpus vastu võetud sotsiaalmaksuseaduse muudatuste kohaselt tõstetakse sotsiaalmaksu kuumäär 2008. aastal 75%ni sellele eelneva aasta miinimumpalga tasemest ning 2009. aastaks eelneva aasta miinimumpalga (prognoosi kohaselt 4000 krooni) tasemele.
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
			Riikliku pensionikindlustuse eelarvepositsioon %na SKPst	Pensionikindlustuse I samm on jooksvalt vähemalt tasakaalus ning on olemas piisav hulk reserve likviidsuse tagamiseks	2006.aasta puudujääk 0,14% SKPst (-0,3 mld krooni) ja reservid 2006.aasta lõpus 2,8% SKPst (5,7 mld krooni).
			Pensionide asendusmäär (pensioni ja palga suhe)	Euroopa Sotsiaalkindlustuskoodeksi miinimumstandard: 30-aastase pensioniõigusliku staažiga pensionäri vanadus-pension peab olema vähemalt 40% meessoost tootmislihttöölise keskmisest netopalgast	2006.aastal oli I sambast saadava pensioni puhul asendusmäär 45,8%.
2	2; 5	Meede 2.2: Tervisekindlustuse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamine kindlustades seejuures inimeste finantskaitse terviseriski tekkimisel			

		Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis	
		Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Ravikindlustuse maksubaasi suurendamine.	2006.aastal tõsteti sotsiaalmaksu miinimumkohustuse aluseks olev summa 700 kroonilt 1400 kroonini kuus. 2007.aastal tõsteti see 2000 kroonini ja alates 2009. aastast võrdsustatakse eelneva aasta alampalgaga (vt ka meede 2.1)	
	Elanikkonna ravikindlustusega hõlmatuse suurendamine.		2006. aasta lõpus vastu võetud sotsiaalmaksuseaduse muudatusega võimaldatakse alates 2007. aastast ravikindlustus kõikidele Tööturuametis arvel olevatele töötutele (ligikaudu 11 000 inimest, 0,8% rahvastiku üldarvust) töötuna arveloleku perioodil. Vabariigi Valitsuse 2008.-2011. aasta tegevusprogramm näeb ette, et tagamaks ravikindlustuseta inimeste ligipääs perearsti teenustele, töötab Sotsiaalministeerium 2008. aastaks välja vastavate õigusaktide muutmise eelnõud.		
	Ravikindlustuse kohustuste vähendamise kaalumine.		2007. aasta alguses muudeti tervishoiuteenuste korraldamise seadust ja Eesti Haigekassa seadust. Sellega otsustati, et alates 01.01.2008 rahastatakse haiglate kapitalikulusid ehk hoonete ja rajatiste kulumit täiendavalt riigieelarvest.		
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
		Haigekassa eelarvepositsioon %na SKPst	Haigekassa on jooksvalt vähemalt tasakaalus ning on olemas piisav hulk reserve likviidsuse tagamiseks	2006. aasta ülejääk 0,2% SKPst (0,4 mld krooni) ja reservid 1,3% SKPst (2,7 mld krooni) 2006. aasta lõpus	
		Elanike ravikindlustusega hõlmatud	99% elanikkonnast on ravikindlustusega kaetud	2007. aasta I kvartal: 95,4%	
		Patsientide rahulolu arstiabi kvaliteediga	Patsientide rahulolu säilib vähemalt samal 59% tasemel	2006.aastal pidas arstiabi kvaliteeti heaks või pigem heaks 66% kindlustatutest	
3	2; 5	Meede 3.1: Maksusüsteemi ümberkorraldamine suunaga tööjõult tarbimisele ja keskkonnakasutamisele			
		Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis	
		Tööjõu maksustamise vähendamine.		2007. aasta suvel vastu võetud tulumaksuseaduse muudatuste kohaselt langeb tulumaksu määr (nii töötajatele kui ettevõtetele) 18%ni; tulumaksu määr langeb 2007. aasta 22%lt 2008. aastal 21%ni, 2009. aastal 20%ni, 2010. aastal 19% ja 2011. aastal 18%ni. Tulumaksuseaduse muudatus näeb ette ka tulumaksuvaba miinimumi tõstmise 3000 kroonini kuus (2008 – 2250 krooni, 2009 – 2500 krooni, 2010 – 2750 krooni ja 2010 – 3000 krooni).	

			<p>Tarbimise ja keskkonnakasutamise kõrgem maksustamine.</p> <p>2007. aasta suvel muudeti alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seadust, millega fikseeriti 2008. aastal järgmised muudatused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2008. aastal tõuseb alkoholiaktsiis keskmiselt 30% ning tubakaaktsiis tõuseb peaaegu kahekordseks (täna 11 kroonilt 20 kroonini sigaretipaki kohta). - Bensiini ja diislikütuse aktsiisimäärad tõusevad alates 2008. aastast Euroopa Liidu miinimumtasemeni (vastavalt energiamaksustamise direktiivile tuleks see tase saavutada hiljemalt 2010); bensiini aktsiisimäär tõuseb ca 25% ja diislikütuse aktsiisimäär ca 34,5%. - Vedelgaasi aktsiisimäära tõstetakse 2008. aastast 1570 kroonilt 1000 kg kohta 1960-le kroonile 1000 kg kohta. - Petrooleumi aktsiisimäära tõstetakse 2008. aastast 4730 kroonilt 1000 liitri kohta 5165-le kroonile 1000 liitri kohta. - Maagaas, mida kasutatakse soojustootmiseks, maksustatakse aktsiisiga 157 krooni 1000 m³ maagaasi kohta aastast 2008. - Elektrienergia maksustatakse aktsiisimääraga 50 krooni 1 megavatt-tunni elektrienergia kohta aastast 2009. <p>Seejuures on EL aktsiisi alammäär elektrienergiale vastavalt 15,65 kr/MWh (mitteäriine otstarve) ja 7,8 kr/MWh (äriine otstarve).</p>												
			<p>Maksusoodustuste vähendamine.</p> <p>Kaugkütte käibemaksumäär tõusis 01.07.2007 5%lt 18%le. Meditatsiooniteenuste käibemaksumäär tõusis 01.01.2007 5%lt 18%le. Vabariigi Valitsuse 200.-2011. aasta tegevusprogrammiga kinnitati põhimõte, et täiendavaid käibemaksusoodustusi valitsus ei toeta.</p>												
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>Meetme indikaatorid</th> <th>Oodatav tulemus 2008</th> <th>Praegune tase</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tulumaksu määr ja tulumaksuvaba miinimum</td> <td>Tulumaksu määr 2008. a 21%, tulumaksuvaba miinimumi tõus miinimumpalga tasemeni.</td> <td>2007. aasta maksumäär 22% ja tulumaksuvaba miinimum 2000 krooni kuus (miinimumpalk 3600 krooni kuus).</td> </tr> <tr> <td>Madalapalgaliste maksukoormus</td> <td>Maksukiilu alanemine praeguselt tasemelt</td> <td>2005.a 39,8% tööjõukulust.</td> </tr> <tr> <td>Otsesed maksud ja kaudsed maksud %na SKPst</td> <td>Otsete maksude osakaalu vähenemine ja kaudsete maksude osakaalu tõus</td> <td>2006. aastal moodustasid otsesed maksud 7,16% ja kaudsed maksud 13,4% SKPst.</td> </tr> </tbody> </table>	Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	Tulumaksu määr ja tulumaksuvaba miinimum	Tulumaksu määr 2008. a 21%, tulumaksuvaba miinimumi tõus miinimumpalga tasemeni.	2007. aasta maksumäär 22% ja tulumaksuvaba miinimum 2000 krooni kuus (miinimumpalk 3600 krooni kuus).	Madalapalgaliste maksukoormus	Maksukiilu alanemine praeguselt tasemelt	2005.a 39,8% tööjõukulust.	Otsesed maksud ja kaudsed maksud %na SKPst	Otsete maksude osakaalu vähenemine ja kaudsete maksude osakaalu tõus	2006. aastal moodustasid otsesed maksud 7,16% ja kaudsed maksud 13,4% SKPst.
Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase													
Tulumaksu määr ja tulumaksuvaba miinimum	Tulumaksu määr 2008. a 21%, tulumaksuvaba miinimumi tõus miinimumpalga tasemeni.	2007. aasta maksumäär 22% ja tulumaksuvaba miinimum 2000 krooni kuus (miinimumpalk 3600 krooni kuus).													
Madalapalgaliste maksukoormus	Maksukiilu alanemine praeguselt tasemelt	2005.a 39,8% tööjõukulust.													
Otsesed maksud ja kaudsed maksud %na SKPst	Otsete maksude osakaalu vähenemine ja kaudsete maksude osakaalu tõus	2006. aastal moodustasid otsesed maksud 7,16% ja kaudsed maksud 13,4% SKPst.													
3	3; 5	Meede 3.2: Eelarvevahendite suurem ja tõhusam kasutamine majanduskasvu ja tööhõive suurenemist toetavatele tegevustele													
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Planeeritud tegevused 2007</th> <th>Tegevuste elluviimise seis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Riiklike investeringute kõrge taseme säilitamine.</td> <td>Eesti valitsussektori põhivarainvesteringute maht oli 2006. aastal 4,5% SKPst võrreldes EL keskmise 2,5%ga.</td> </tr> <tr> <td>Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine</td> <td>Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine on toimunud järjepidevalt, võttes arvesse teadus- ja arendustegevuse strateegias sätestatud.</td> </tr> </tbody> </table>	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	Riiklike investeringute kõrge taseme säilitamine.	Eesti valitsussektori põhivarainvesteringute maht oli 2006. aastal 4,5% SKPst võrreldes EL keskmise 2,5%ga.	Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine	Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine on toimunud järjepidevalt, võttes arvesse teadus- ja arendustegevuse strateegias sätestatud.							
Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis														
Riiklike investeringute kõrge taseme säilitamine.	Eesti valitsussektori põhivarainvesteringute maht oli 2006. aastal 4,5% SKPst võrreldes EL keskmise 2,5%ga.														
Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine	Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suurendamine on toimunud järjepidevalt, võttes arvesse teadus- ja arendustegevuse strateegias sätestatud.														

				Kutsehariduse rahastamise suurendamine	Kutsehariduse rahastamise suurendamine on toimunud järjepidevalt, võttes arvesse kutsehariduse arengukavas sätestatud. Vabariigi Valitsuse 2008.-2011. aasta tegevusprogramm sätestab, et kutsehariduse koolituskohta rahastatakse keskmiselt 1,5-kordselt võrreldes üldhariduskooliga.
--	--	--	--	--	---

Ülevaade Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmisest 2007. aastal:
TEADMISTEPÕHINE JA JÄTKUSUUTLIK ETTEVÕTLUSKESKKOND

Ees- märk	Prioriteetne valdkond Euroopa Ülemkogu lõppjärel- dustes	Integr. suunis	Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmise seis			
4	1	7	Meede 4.1: Teadus- ja arendustegevuse jätkusuutlikkuse tagamine ning kvaliteedi tõstmine			
				2006	2007	2008
			Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
				846 mln	1131 mln	1279 mln
				Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	
				Teaduse tippkeskuste arendamine läbi konkurentsipõhiselt valitud teaduskeskuste eelisarengu toetamise teadus- ja arendustegevuse tippkompetentsuse loomiseks ja säilitamiseks.	Teaduse tippkeskuste infrastruktuuri arendamise programmi raames fokuseeriti ressursid teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegias ära toodud võtmevaldkondade eelisarendamisele - ligikaudu 82% rahalistest vahenditest on suunatud biotehnoloogia/meditsiini, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning materjaliteaduste/keemia projektidesse. 2007. aastal toimub 2005. aastal loodud tippkeskuste programmi rakendumine. Haridus- ja Teadusministeerium on alustanud Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013 rakenduskava „Majanduskeskkonna arendamine“ meetme „Teaduse tippkeskused“ määrase väljatöötamist. Tippkeskuste meede hõlmab 2007-2013 perioodi struktuurivahendite kaasamist. Meetme rakendamiseks antakse toetust avatud taotlemise alusel, tippkeskuste konkurss kuulutatakse kavakohaselt välja 2007. aasta lõpus.	

**Meetme raames
planeeritud ja elluviidud
tegevused**

<p>Teadlaste ja tippspetsialistide koolitamiseks ning konkurentsivõimeliseks T&A tegevuseks vajaliku T&A infrastruktuuri väljaarendamine vastavalt Teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmile ning Akadeemilist kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni toetava infrastruktuuri kaasajastamise strateegiliste alustele.</p>	<p>Haridus- ja Teadusministeerium rakendas teadus- ja arendustegevuse infrastruktuuri arendamise programmi pilootfaasi (2004-2006), mille raames toetati teaduse infrastruktuuri arendamist 2006. aastal 440 miljoni krooni ulatuses (230 miljonit 2006. aasta eelarvest ja 210 miljoni krooni lisaeelarvest). Nende vahendite arvel tegi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse juhatus 2006. aastal otsuse viie täistaotluse rahastamiseks kogusummas 228,3 miljonit krooni ja 2007. a kolme täistaotluse rahastamiseks summas 210 mln krooni. Toetust on saanud Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut, Tallinna Tehnikaülikool (neli projekti), Eesti Biokeskus ja Tartu Ülikool (kaks projekti). Kõik projektid toetavad Eesti T&A strateegia võtmevaldkondi, lubavad tõsta nii töö efektiivsust kui kvaliteeti ning loovad uusi võimalusi võtmevaldkondade nii fundamentaal- kui ka rakendusuringutes. Valitsuses kinnitatud struktuurivahendite kasutamise strateegia näeb ette kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni toetava infrastruktuuri kaasajastamise jätkumise perioodil 2007-2013. Meede planeeritakse käivitada 2008. aastal.</p>
<p>Teadus- ja arhiivraamatukogude teavikute (sh interneti-põhiste) hanke suurendamine ja kollektsoonide säilitustingimuste parendamine.</p>	<p>Teadusraamatukogude teavikute soetamiseks oli 2006. aastal riigieelarves ettenähtud 46 miljonit krooni ning 2007. aastal 49 miljonit krooni. Teadusraamatukogudele eraldatakse vahendeid e-andmebaaside ja teadusinformatsiooni ning arhiivraamatukogudele rahvusteavikute hankimiseks.</p>
<p>Rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemise laiendamise, nendesse sisenemise ja aktiivse osalemise soodustamine, sh EL T&A 7. raamprogrammis ning Konkurentsivõime ja Innovatsiooni Raamprogrammis efektiivselt osalemiseks vajalike instrumentide algatamine, rahvusvaheliste teadusorganisatsioonidega liitumise toetamine, Põhjamaade Teadusruumiga liitumise toetamine.</p>	<p>Eesti oli EL 6. raamprogrammis edukamate uute liikmesriikide hulgas. Eesti teadusasutused ja ettevõtted osalevad projektides 374 korral ja sellega tuuakse raamprogrammi vältel Eesti teadus- ja arendustegevusse enam kui 520 mln krooni. Eesti osaleb aktiivselt ka EL 7. raamprogrammis kontaktorganisatsiooni (National Contact Organisation) SA Archimedes koordineerimisel. SA Archimedes koordineerimisel osaletakse ka EL teaduse- ja tehnikaalase koostöövõrgu COST töös. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus nõustab ja toetab EL 7. raamprogrammi SME-de osaluse ja innovatsiooni meedet ning koordineerib programmi EUREKA. Tartu Teaduspargi koordineerimisel osaletakse EL tehnosiirde võrgustikus IRC. Eesti Teaduste Akadeemia kaudu toetatakse 17 teadusorganisatsiooni ja -seltsi osalust rahvusvahelistes organisatsioonides.</p>

					<p>Hetkel on ettevalmistamisel ka järgmise struktuurvahendite perioodi regulatsioonid võimaldamaks tõhusamat toetust rahvusvahelistele koostööprojektidele, mis näevad ette T&A institutsioonide administratiivse võimekuse tõstmist, sh valmisolekut 7. raamprogrammis 2010. a üleminekuks "full cost" kulumudelile ning toetuskeemide arendamist vastavalt CRESTi ettepanekutele, mis on formuleeritud juhtmaterjalides T&A raamprogrammi ja EL struktuurivahenditest kavandatavate tegevuste koordineerimiseks (<i>Guidelines on Coordinating the Research Framework Programme and the Structural Funds to support research and development</i>).</p>
			<p>Riikidevaheliste T&A lepingute järgselt ühiste rahastamiskeemide käivitamine.</p>	<p>Eesti osaleb lepingu alusel CERN-i (Euroopa Tuumauuringute Organisatsioon) ja EMBO (Euroopa Molekulaarbioloogia Organisatsioon) töös. 2007. a sõlmiti kosmosealase koostöö kokkuleppe Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA), mis avab siinsetele ettevõtjatele võimaluse tihedamalt osaleda agentuuri töös. Riikidevaheliste teadus- ja arendustegevuse lepingute järgselt ühiste rahastamiskeemide käivitamiseks on kavandatud vahendid ETFi eelarvesse (nt Parrot programm). Jätkatakse ühist rahastamismudelit USAga põlevkivitehnoloogiate arendamise toetuseks, osaletakse EUREKA võrgustikust väljakasvavas ühises rahastamismudelis EUROSTARS.</p>	
			<p>Ülikoolides ning teistes õppe- ja teadusasutustes ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste levitamine, ettevõtliku hoiaku väljakujundamine ning ülikoolides loodud intellektuaalomandi kommercialiseerimiseks vajaliku õigusliku raamistiku loomine, suurendamiseks teadmiste, oskuste ja tehnoloogiate ülekandumist ettevõtlussektorisse.</p>	<p>Ülikoolides ning teistes õppe- ja teadusasutustes ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste levitamisega tegeleb EASI SPINNO toetuskeem, mida on rakendatud 2001. aastast. Uue struktuurivahendite programmeerimisperioodiga on 2007. aastal kavandatud programmi ümberfokuseerimine toetamaks konkreetselt ülikoolides väljaarendatud tehnoloogiate ülekandumist ettevõtlussektorisse. Uue määruse alusel töötav skeem käivitatakse 2008. aasta alguses.</p>	
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
			T&A kulutused %na SKPst	2008. a - 1,5% SKPst, millest erasektor 40%; 2010. a – 1,9% SKPst, millest erasektor 45%	2005.a - 0,93% SKPst, millest erasektor 46%.
			Teadus- ja arendustöötajate osatähtsus tööhõivest	1,45%	2005. a - 1,34%
4	1	7	Meede 4.2: Teadus- ja arendustegevuse ning ettevõtluse pikaajalise rahvusvahelise konkurentsivõime arenguks vajaliku inimkapitali arendamine		
			2006	2007	2008
			Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
			Meetme finantseerimine		

	198 mln	283 mln	412 mln
	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	
	Täiendava doktoriõppe skeemi käivitamine, mis tagab doktorikraadiga lõpetajate suurema arvu. Välisdoktorantidele kohalikega vähemalt võrdsete tingimuste tagamine õppimiseks Eestis ning aktiivsete meetmete rakendamine välisdoktorantide leidmiseks ülikoolidesse.	2007/2008 õppeaastaks on suurendatud doktoriõppe riiklikku koolitustellimust 20 koha võrra ehk 270ni. Läbi on viidud esimene konkurs välisdoktorantide leidmiseks, kes asuvad Eestis õppima 2007/2008 õppeaastal. Konkursi tulemuste põhjal valiti välja 10 välisdoktoranti TjaA strateegia võtmevaldkondades. Doktorandid asuvad õppima Tartu Ülikooli (3), Eesti Maaülikooli (3) ja Tallinna Tehnikaülikooli (4).	
	Kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia välja töötamise kavandamine akadeemilise liikuvuse parendamiseks, mille raames toetatakse Eesti õppejõudude ja tudengite osalemist rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, avatakse Eesti ülikoolides doktorantuuri ja järel doktorantuuri positsioonid välismaalastele, viiakse läbi korraliste õppejõudude valiku rahvusvahelisi konkursse ning töötatakse diplomite parema tunnustamise nimel.	Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia aastateks 2006–2015 kinnitati haridus- ja teadusministri 9. jaanuari 2007. aasta käskkirjaga. Strateegia keskendub rahvusvahelistumist toetava õigusliku keskkonna arendamisele, õppetegevuse rahvusvahelistumise toetamisele (tudengite mobiilsuse suurendamine, välisõppejõudude ja doktorantide kaasamine ning õppekavade rahvusvahelistumise toetamine) ning rahvusvahelistumise tugisüsteemi väljaarendamisele. Strateegia raames on juba käivitatud pikaajalised välisdoktorantide Eestis õppimise skeem ning välisdoktorantide lühiajalise uurimis- ning õppetöö toetamise skeem. Samuti valitakse 2007.a. rahvusvaheliselt turustatavad ja riigieelarvest toetatavad magistriõppekavad, mida hakatakse välisriikides Eesti õppekeskkonna populariseerimiseks aktiivselt tutvustama, et tuua Eestisse rohkem välistudengeid.	
Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Eesti päritoluga teadlaste ja tippspetsialistide välismaalt kodumaale pöördumise soodustamine, luues neile soodsad ja atraktiivsed tingimused kodumaal karjääri alustamiseks või jätkamiseks, kasutades selleks nii aktiivseid (tagasipöördumise grantid) kui passiivseid meetmeid (üldise teadus- ja arendustegevuse keskkonna parandamine) ning kompenseerides sellega osaliselt ajude äravoolu.	Hindamaks teadlaste mobiilsuse taset Eestis ning selle edasisi arendamisvõimalusi, viis Haridus- ja Teadusministeerium 2006. aastal läbi uuringu "Teadlaste mobiilsus Eestis ja seda mõjutavad tegurid". Uuringu tulemusel on loomisel tippteadlaste Eestisse toomise (sh repatrieerimine) skeem, mis avaneb 2008. aastal.	
	Üliõpilaste ja teadlaste liikuvuse (mobiilsuse) võimaluste arendamine teadusasutuste ja ettevõtete vahel oma õpingu- või teadlaskarjääri vältel.	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on viinud läbi eeluuringu kõrgelt kvalifitseeritud töötajate mobiilsust soodustava toetuskeemi väljatöötamiseks. Vastavalt uuringu ettepanekutele on hetkel koostamisel programmi määrus, toetusskeemi avamine on planeeritud 2008. aastasse.	

			<p>Koolituskava rakendamine ning koolitustoetuste programmi arendamine eesmärgiga paremini suunata ettevõtluse inimressursi arendamiseks ette nähtud vahendeid ning suurendada programmide tulemuslikkust nii ettevõtete juhtide kui ka töötajate teadmiste ja oskuste arendamisel ja ajakohastamisel.</p> <p>Ettevõtetele konkurentsivõime arendamiseks vajalike koolituste kättesaadavaks tegemine läbi koolitajate koolitamise või koolituste korraldamise valdkondades, kus ettevõtjale vajalik koolitus ei ole turult kättesaadav.</p>	<p>Koolituskava käivitus 2006. aastal piloottegevustena. Programmi täiendamine ja ümberkujundamine lõpeb 2007. aastal seoses ESFi uue perioodi rakendumisega ning alustab uue määrusel alusel tegevust 2008. aasta algusest. Samuti on ESFi uue perioodi rakendumisega kavas üle vaadata ka koolitustoetuse programmi põhimõtted ning avada programm uue määruse alusel 2008. aasta algusest.</p> <p>Ettevõtetele konkurentsivõime arendamiseks vajalike koolituste korraldamine valdkondades, kus ettevõtjale vajalik koolitus ei ole turult kättesaadav, on praegu planeerimisfaasis ning kavandatakse rakendada 2008. aastast. 2007. aastal viis Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus läbi ettevõtluskonsultantide pilootkoolitusprogrammi, millega jätkatakse 2008. aastal. Eesmärk on luua ettevõtete konkurentsivõime arendamiseks vajalik akrediteeritud ettevõtluskonsultantide baas.</p>	
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
		Doktoriõppesse vastuvõetavate üliõpilaste arv (aastas)	2011. a – 500	2006/07 õ/a - 444	
		Doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv (aastas)	2015. a – 300	2005/06 õ/a - 143	
		Välismaalastest doktorantide osakaal	2015. a - 10% (3000 välistudengit)	2006/07 õ/a - 3,2% (68 doktoranti)	
		Välisülikoolis vahetus-üliõpilasena õppinud põhiõppe tudengite osakaal	2015. a – 5%	2005/06 õ/a - 1.05% (511 tudengit Erasmuse raames, 205 Kristjan Jaagu raames)	
		Ettevõtete teadus- ja arendustöötajad (täistööaja summaarne ekvivalent)	2008. a – 1400	2005. a. - 1398	
4	1 8; 15	Meede 4.3: Alustavate ja suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete kapitalile juurdepääsu tagamine			
			2006	2007	2008
		Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
			51 mln	60 mln	101 mln

			Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis
		Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Avaliku ja erasektori koostööprogrammi käivitamine ettevõtlusega alustamise soodustamiseks, et luua kompleksne juurdepääs alustavatele ettevõtjatele avaliku ja erasektori poolt pakutavatele erinevatele soodustustele ja teenustele.	Ettevõtlusega alustamise stardiskeemi avamine on planeeritud hiljemalt 2008 algusesse. Uus skeem sisaldab endas nii riiklike starditoetuste kui ka riiklikult tagatud mikrolaenude garantii andmist.
			Kohalike äriinglite (lisaks kapitalile ettevõtte arendamise teadmuse panustavate investorite) võrgustiku arendamine eesmärgiga suunata potentsiaalsete äriinglite investeringud ja teadmus Eesti ettevõtlusesse.	2008. aasta esimeses pooles teostatakse eeluuring analüüsima kitsaskohti Eesti investorite vaba kapitali suundumisel Eesti väikese ja keskmise suurusega ettevõtetesse ning tuvastatakse võimalikud kohad, kus riigi sekkumine võimaldaks parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete finantseerimisvahendite kättesaadavust.
			Eesti Arengufondi loomine pakkumaks varajase faasi omakapitaliinvesteringuid innovaatilistele alustavatele ettevõtetele.	Eesti Arengufondi seaduse võttis Riigikogu vastu 15. novembril 2006. aastal. Kinnitatud on Arengufondi nõukogu koosseis ning ametisse on asunud ka juhatuse esimees. Arengufondi investeerimisstrateegia töötatakse välja 2007. aasta lõpuks ning reaalsete investeringute teostamisega alustatakse 2008. aastal.
			Uute ja kasvavate ettevõtete teadmiste ja oskuste arendamine läbi koolituse ja konsultatsiooni, et parandada nende võimekust kaasata oma- ja laenukapitali.	Koolituskava programmi raames, mille täiendamine ja ümberkujundamine lõpeb 2007. aastal, on ühe osana planeeritud koolituste pakkumine ettevõtetele eesmärgiga parandada nende võimekust kaasata oma- ja laenukapitali.
			Ligipääsu parandamine laenu taotleva ettevõtte finantssuutlikkuse hindamiseks vajalikele andmetele läbi vastava infotehnoloogilise keskkonna loomise, et muuta mikrolaenu andmine finantsasutusele majanduslikult otstarbekaks ning seeläbi parandada ettevõtete võimalusi kaasata väikesemahulist laenukapitali.	Eelnevatele analüüsidele tuginedes, on jõutud seisukohale, et 2007. aastal avatav ettevõtlusega alustamise stardiskeem ei too kaasa vajadust täiendava infosüsteemi loomiseks ettevõtete andmete kättesaadavuse parandamiseks. Finantsasutused saavad ettevõtete andmeid kasutada garantiitaotluste ning praegu kasutatavate andmebaaside vahendusel.
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008
		Ettevõtete osakaal, kelle jaoks finantsvahendite kättesaadavus on suurimaks äritegevuse takistuseks	10%	2005.a - 21%
4	1	8	Meede 4.4: Lisandväärtuse ja tootlikkuse kasvu soodustamine, ettevõtete toetamine välisturgudele sisenemisel ning investeerimisel uute tehnoloogiate, toodete ja teenuste väljatöötamisse	
			2006	2007
			2008	

Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
	234 mln	199 mln	308 mln
	Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
	<p>Uute konkurentsivõimeliste tehnoloogiate, toodete, teenuste ja protsesside väljatöötamisele suunatud T&A projektide toetamine, sh keskkonnasäästlike tehnoloogiate arendamise toetamine, mida oleks võimalik edukalt turustada nii Eestis kui ka välisriikides.</p>		<p>Uute konkurentsivõimeliste tehnoloogiate, toodete, teenuste ja protsesside väljatöötamist toetatakse jätkuvalt teadus- ja arendustegevuse projektide toetamise programmi raames Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses. Uuel programmeerimisperioodil (2007-2013) planeeritakse programmi fookust laiendada - nähakse ette temaatiliste taotlusvoorude algatamist ning väiksemahuliste arendusprojektide toetamist. Programm uue määruse alusel peaks rakenduma 2008. aasta esimesest poolest. Samuti on valitsus 2007. aastal planeerinud riigile strateegiliselt olulistest valdkondades riiklike teadus- aja arendusprogrammide algatamise.</p>
	<p>Ettevõtete ning teadus- ja arendusasutuste vahel pikemaajalist strateegilist koostööd edendavate tehnoloogia arenduskeskuste toetamine, koondamaks kriitilist massi valdkonna kompetentsi, kasutamaks senisest enam ära ülikoolides loodavaid teadmisi ning koolitamaks juurde ettevõtluse vajadustele vastavaid teadus- ja arendustöötajaid.</p>		<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhtimisel on käimas tehnoloogia arenduskeskuste programmi arendus ja ettevalmistamine perioodiks 2007-2013. Uue programmi ettevalmistamine näeb ette 2007. aastal vahehindamise tellimist ja seoses planeeritava programmi tingimuste muudatusega ka riigiabi loa taotlemist Euroopa Komisjonilt. Uus tehnoloogia arenduskeskuste programm on planeeritud käivitada 2008. aasta alguses.</p>
	<p>Ettevõtete innovatsioonipotentsiaali ning arengutakistusi kaardistavate innovatsiooniauditite läbiviimine, aitamaks ettevõtetel tõhusamalt ära kasutada oma kasvupotentsiaali.</p>		<p>2007. aasta lõpuks on instrumendi avamisest alates läbi viidud ligikaudu 160 innovatsiooniauditit, misjärel planeeritakse koostada skeemi tulemuslikkuse kokkuvõte. 2007.aasta teisest poolest on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses planeeritud innovatsiooniauditi skeemi laiendamine ettevõtlusdiagnostika skeemiks.</p>
	<p>Ettevõtlusinkubaatorite poolt pakutavate teenuste arendamine hoogustamiseks läbi tõhusama toe ning nõustamise uute suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete teket ning arengut.</p>		<p>Ettevõtlusinkubaatorite poolt alustavatele ettevõtetele pakutavate ärialustus- ja -arendustegevuste väljatöötamist ja osutamist toetav programm käivitati Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses 2005. aastal. 2007. aastaks on programmi raames toetatud 11 inkubaatorit 12,2 miljoni krooni ulatuses ning kaheksat eeluurinut inkubaatori asutamiseks 0,8 miljoni krooni ulatuses. 2007-2008. aastal töötatakse välja ettevõtlusinkubaatorite edasised toetuspõhimõtted aastateks 2008-2013.</p>

8;15

**Meetme raames
planeeritud ja elluviidud
tegevused**

Ekspordiga alustavate väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ekspordivõimekuse tõstmine ning eksporditurgudele sisenemise toetamine läbi ekspordiplaani programmi ümberfokuseerimise.	Seoses uue programmeerimisperioodiga (2007-2013) on 2007. aastal käimas ekspordiplaani programmi ümberfokuseerimine katmaks ka alustavaid väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid. Alustava eksporditõõri toetamise skeem planeeritakse käivitada uue ekspordiplaani koosseisus 2007. aasta lõpus.
Riigi ja erasektori koostöö tõhustamine eesmärgiga aidata kaasa eRiigi kogemusel põhinevate IT lahenduste ekspordile.	Riigi-, era- ja kolmanda sektori koostöös on tutvustatud Eesti e-riigi kogemust mitmesugustel üritustel maailmas ja Eestis. Arenguabiga tegelevate organisatsioonide võimalusi kasutades on läbi viidud Eesti kogemusele tuginevaid koolitusi. Kavandamisel on tarkvara repositooriumi loomine Eesti e-riigi IT-lahenduste prototüüpide tutvustamiseks ja levitamiseks.
Uute tehnoloogiate otsimise, vahendamise ja kasutuselevõtu toetamine (sh teistest riikidest) läbi vastavate tehnosiirdeüksuste arendamise, soodustamaks tootlikkuse kasvu nii uutest kui ka juba tegutsevates ettevõtetes.	Tehnosiirdeüksused on teadus- ja arendusasutuste ning rakenduskõrgkoolide juurde loodud SPINNO programmi raames. 2007. a. sügisel viiakse MKM tellimusel läbi eeluuring Eesti tööstusettevõtete tehnoloogianvesteeringute toetusprogrammi käivitamiseks aastatel 2008-2013. Ettevalmistatava programmi eesmärgiks on suurendada eelkõige kohalike väikese ja keskmise suurusega tööstusettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi uusimate tootmistehnoloogiate kasutuselevõtu ja seeläbi ettevõtte juhtimis- ja tootearendusprotsesside kaasajastamise.
Eesti olemasoleva majandusesindajate võrgu tugevdamine ning majandushuvide esindatuse laienemine uutesse sihtriikidesse.	Vastavalt Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse välisriikides asuvate esinduste võrgu arendamise kavale aastateks 2006 - 2008 on avatud uued esindused Ukrainas (Kiiev), Ameerika Ühendriikides (Silicon Valley) ning Jaapanis (Tokyo). 2008. aastal on planeeritud avada välisesindus ka Hiinas (Shangai). Eelnevalt tegutses Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusel kuus välisesindust: Soomes (Helsingi), Rootsis (Stockholm), Saksamaal (Hamburg), Suurbritannias (London) ja Venemaal (Moskva ja St Peterburg).
Tööstusdisaini kasutamise toetamine, et senisest enam ja tõhusamalt realiseerida selles peituvaid võimalusi ettevõtete toodete ja teenuste omanäolisemaks ja läbilöögivõimelisemaks muutmisel.	Senini on disaini alast toetust antud läbi erinevate Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetuskeemide. Teadus- ja arendusprojektide toetuskeem võimaldab disainikulude katmist, kui see on seotud ettevõtte tehnoloogia- või tootearendusprojektiga. Lisaks on innovatsiooniteadlikkuse programmi raames toetatud Eesti Kunstiakadeemia poolt koordineeritud ja hetkel käimasolevat projekti „Disainiaasta 2006/2007“, mille eesmärk on tõsta teadmisi disaini osast innovatsioonis, stimuleerida disaini kasutamist traditsioonilises tööstuses ja arendada disainerite ettevõtlikkust. Samuti toetab SPINNO programm Eesti Kunstiakadeemias ettevõtlust soosiva keskkonna teket ja teadmiste ning tehnoloogiasirde alaste tugiteenuste pakkumist.

8

					Programmi toetusel on Eesti Kunstiakadeemias loodud disaini innovatsioonikeskus. Lisaks juba olemasolevatele programmidele on planeeritud luua ettevõtetele võimalus kõrge kvalifikatsiooniga töötaja (teadur, insener, disainer, innovatsioonijuht) ajutiseks kaasamiseks ettevõttesse innovatsiooniprojekti elluviimiseks, kattes kuni 50% nimetatud töötaja palgakuludest kuni kolme aasta jooksul. Lisaks töötatakse Kultuuriministeeriumi koordineerimisel välja loovtööstuste, sh disaini arendamise programm.	
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
			Uusi tooteid, teenuseid turule toonud või uusi tehnoloogiaid kasutuselevõtnud ettevõtete osakaal	50%	2005.a - 49%	
			Ettevõtete innovatsioonikulutused (osatähtsus käibest)	2%	2005.a - 1,6	
			Tootlikkus töötaja kohta EL 25 keskmisest	69%	2006.a - 63,7%, 2008.a - 70,9% (Eurostati prognoos)	
			Hõive kõrgtehnoloogilises tööstuses ja teeninduses (% koguhõivest)	9%	2004.a - 6,26%	
			Kõrgtehnoloogiliste toodete ekspordi osatähtsus koguekspordist	18%	2004.a. - 10%	
5	2	15	Meede 5.1: Ettevõtluskultuuri edendamine eesmärgiga tõsta ettevõtlusaktiivsust ning ettevõtete uuendusmeelsust			
			Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
				Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
				13 mln	2,3 mln	7 mln
				Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	

Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse tõstmine ühiskonnas, teadmispõhise ühiskonna propageerimine ning teadus- ja arendustegevuse rolli teadvustamine läbi innovatsiooniteadlikkuse programmi rakendamise. Programmi raames viiakse läbi koolitusliku ja teavitusliku iseloomuga tegevusi erinevatele sihtrühmadele: õppurid ja õpetajad, teadlased, õppejõud ja üliõpilased, arvamused, meedia, riigiametnikud ja poliitikakujundajad, ettevõtjad, investorid ja ettevõtete juhid, laiem avalikkus.	Innovatsiooniteadlikkuse programmi käivitus 2005. aasta jaanuaris. Praeguseks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt läbi viidud kolm taotlusvooru erinevate ühiskonnagruppide (ettevõtted, arvamused, haridusasutused) innovatsiooniteadlikkuse tõstmiseks. Lisaks taotluspõhiste projektidele on EAS ise läbi viinud erinevaid üritusi - ilmub ajakiri Hea Eesti Idee (HEI), 2007. aasta mais käivitus üliõpilaste äriideede konkurss Ajujaht, ilmub raamat innovatsiooni juhtimisest, tegeletakse ajakirjanike teadmiste ja oskuste arendamisega innovatsiooniteadlikkuse paremaks kajastamiseks meedias, anti välja uuring innovatiivsusest Eesti ettevõtetes ning 2007. aasta lõpust ka ajakirja "Tööstur" välja andmine. Programm on kavandatud jätkuma ka uuel programmeerimisperioodil aastatel 2007-2013.
	Ettevõtete koostöö- ja organiseerimisvõime arendamine läbi koolituse ja aktiivse kaasamise poliitikakujundamise protsessi tugevdamaks Eesti ettevõtlusorganisatsioone ja nende kaasaraakimisvõimet ning elavdamaks ettevõtete vahelist koostööd.	Tööturu osapooltele (ettevõtete esindusorganisatsioonid ja ametiühingud) on Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastatava haldusvõimekuse programmi raames eraldatud 16 miljonit krooni, mille kasutamiseks töötasid nii ettevõtjate esindusorganisatsioonid kui ametiühingud välja mitmeaastased arendusprogrammid. Arendusprogrammide eesmärk on suurendada tööturu osapoolte võimekust osaleda poliitikakujundamise protsessis, parandada nende enda võrgustike koostöö ja kaasamise korraldust.
	Majandushariduse, sh ettevõtlusõppe lisamine üld- ja kutsehariduse õppekavadesse ning ettevõtlusalase täiendõppe võimaluste väljatöötamine eesmärgiga suurendada ettevõtte asutamiseks ja käigushoidmiseks vajalike teadmistega ettevõtlike inimeste hulka.	Majandushariduse, sh ettevõtlusõppe lisamine üld- ja kutsehariduse õppekavadesse on vastavalt Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogrammile kavas liita põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava 2009. aastal. 2007. aastast on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses rakendunud ettevõtlusteadlikkuse programm, mille raames tegeletakse ettevõtlikkuse propageerimisega ühiskonnas (seminaride ja ettevõtlusnädala korraldamine, infomaterjalide avaldamine, majandus ja ettevõtlusõppe õppematerjalide väljatöötamise ning haridustöötajate teadlikkuse tõstmise toetamine). 2008. aastast ühendatakse ettevõtlusteadlikkuse ja innovatsiooniteadlikkuse programm üheks programmiks. Ettevõtlusõppe lisamiseks kõrghariduse õppekavadesse on esimesi samme tehtud ka SPINNO programmi raames, mis on uueks perioodiks ümberkujundamisel.
Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
Ettevõtte asutamist plaanivate või ettevõtte käivitamisega tegelevate inimeste osakaal	9%	2004. a - 5%
Ettevõtete arv 1000 elaniku kohta	35	2006. a - 36,5

5	2	14	Meede 5.2: Ettevõtlust ja ettevõtlikkust soosiva õiguskeskkonna väljaarendamine			
				2006	2007	2008
			Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
				11,5 mln	7,2 mln	13,5 mln
				Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	
				Ettevõtlusele mõju omavate õigusaktide kaardistamine rakendades majanduslike mõjude analüüsi ettevõtlust puudutavatele õigusaktidele.	Euroopa Liidu struktuurfondide inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ rakenduskava meetme „Parema õigusloome arendamine“ rakendamise raames on 2007. aastal ette nähtud ühtse mõjude analüüsi kontrollküsimustiku koostamine, mis muu hulgas sisaldaks juhiseid ka õigusaktide majanduslike mõjude hindamiseks.	
				Ühtse majanduslike mõjude analüüsi vajalikkuse hindamise meetodika ja aruandluse vormi väljatöötamine ning seadusandluse lihtsustamise süsteemi väljatöötamine ja arendamine vähendamaks õigusaktidest tulenevaid negatiivseid mõjusid ning halduskoormust ettevõtjatele, sh arvestades tekkinud infotehnoloogilisi võimalusi halduskoormuse optimeerimiseks.	Parema õigusloome osas on seatud prioriteediks 4 valdkonna lihtsustamine ja kodifitseerimine: - majandus-haldusõigus (sh. erinõuetega tegevusaladega regulatsioonid); - sotsiaalõigus; - keskkonnaõigus; - planeerimisõigus. Kodifitseerimise elluviimisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest: 1. alternatiivide kaalumise poliitikate kujundamisel; 2. õigusaktide mõjude analüüs (mitte üksnes juriidiline, vaid interdistsiplinaarne analüüs, eel- ja järelkontroll); 3. huvigruppide kaasamine (vahendid, millega kaasamist soodustatakse); 4. õigusloome lihtsustamine. Nendes valdkondades täiesti uute ja lihtsustatud seadustike eelnõud valmivad aastaks 2010. Justiitsministeeriumi juhtimisel käivitatakse järgmisel aastal ka õigusaktide mõjude hindamise süsteemi kujundamise projekt. Loodava mõjude analüüsi süsteemi arendamise käigus ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga koostöös otsustakse, kas ja milliseid infotehnoloogilisi lahendusi halduskoormuse kaardistamiseks ja hindamiseks tuleb arendada.	
			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused			

			Ettevõtete asjaajamise lihtsustamine, muutes notariteenused ja kohtulikud registrid kättesaadavamaks ning kvaliteetsemaks.	2007. aastal käivitus infotehnoloogiline lahendus, mille abil võimaldatakse äriregistri kandeavaldusi menetleda kiirmenetluse korras ehk paari tunni jooksul. Samuti täpsustati ettevõtja tegevusalade määramist ning viidi sisse Soome ärikeeldude tunnustamine. Lisaks on valitsus oma 2007.-2011. aasta tegevusprogrammis kinnitanud, et vähendab tegevusalasid, millega tegelemisel nõutakse ettevõtjalt tegevuslubasid ja litsentse. Notarid omavad õigusi kõigi ettevõtte loomisega seotud toimingute teostamiseks, st notaribürood toimivad ühtse kontaktpunktina.		
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
			Ettevõtte asutamiseks ja litsentseerimiseks keskmiselt kuluv päevade arv	7	35 (Doing Business 2007)	
5			Meede 5.3: Konkurentsivõime kasvu soosiva infrastruktuuri arendamine			
			Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
				Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
				2400 mln	3077 mln	3501 mln
				Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
		16		Teadus-, tehnoloogia- ja tööstusparkide infrastruktuuri arendamine, loomaks kasvulavasid uutele ja kõrge kasvupotentsiaaliga ettevõtetele.	1. märtsil 2007. aastal allkirjastas majandus- ja kommunikatsiooniminister teadus- ja tehnoloogiaparkide investeeringute toetamise programmi määruse, mille eesmärgiks on parandada kasvupotentsiaaliga teadmis- ja tehnoloogiamahukate ettevõtjate tegevuskeskkonda, toetades rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise infrastruktuuri väljaarendamist Eesti teadus- ja tehnoloogiaparkides. Programmi raames võetakse taotluseid vastu kuni juulini 2007.a juunini, finantseeritud projektide elluviimine toimub 2008. aasta juunini.	
			Meetme raames	Ruumilise planeerimise süsteemi väljatöötamine kujul, mille korral käsitletakse nii riiklikul kui kohalikul tasandil transpordi, elamumajanduse ja ettevõtluse arengut ning keskkonnahoidu tervikuna.	Siseministerium valmistab 2007. aastal ette planeerimisseaduse muudatused, mille eesmärk on aidata senisest paremini tagada nii riiklikul kui kohalikul tasandil terviklik ja tasakaalustatud areng. Uue üleriigilise ruumilise plaani koostamisega alustatakse 2009. aastal.	

			planeeritud ja elluviidud tegevused	<p>Ühistranspordi infrastruktuuri arendamine investeerides rööbas- ja elektritranspordi ning luues ühistranspordile eeliseid teeliikluses, mis aitab muuta transpordisüsteemi efektiivsemaks ja säästlikumaks.</p> <p>Infotehnoloogiliste süsteemide arendamine tõhustamaks suhtlemist riigiasutustega, digitaalse asjaajamise ja e-teenuste juurutamine terves avalikus sektoris, kindlustades seda ulatusliku teavitus- ja koolitustööga.</p> <p>Kiire internetiühenduse üle-eestilise kättesaadavuse kindlustamine, mis tagaks kõigile inimestele võimaluse luua ja tarbida e-teenuseid.</p>	<p>2007. aasta I kvartalis kinnitas Riigikogu Transpordi arengukava 2006-2013 ning selle lisana Ühistranspordi arenguprogrammi 2006-2010, mille eesmärk on suurendada ühistranspordi kasutamise mugavust ning osatähtsust transpordikasutuses tervikuna.</p> <p>Jätkunud on uute e-teenuste loomine, kasutades kesksete riigi IT-komponentide (X tee, kodanikuportaal, eID) võimalusi. Peamised arengud on toimunud sotsiaal- ja justiitsvaldkonnas, käivitunud on e-tervise ja e-toimiku arendused. Samuti planeeritakse riigiasutuste siseselt e-arvlemisele üleminekut ning e-hangete süsteemi väljaarendamist. E-riigi tõhusaks ja koosvõimeliseks toimimiseks on edasiarendatud riigi infosüsteemi haldussüsteemi.</p> <p>Valitsus on rakendatud internetiühenduse üle-eestilise kättesaadavuse kindlustamiseks Külatee-3 programmi, mille eesmärgiks oli katta 90% Eesti territooriumist Interneti pakkumise võimalusega. Programmi tulemusena elab 2006. aasta lõpuks 98% Eesti elanikest piirkonnas, kus on võimalik liituda Interneti teenusega.</p>
		9			
			Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
			Ühistranspordi kasutajate osakaal	30%	2006.a - 27,5%
			Ettevõtete rahulolu avalike e-teenustega	80%	2005.a - 93%
5			Meede 5.4: Riigi elektrienergiaga varustamise kindluse tagamine ning energiaturu tõhus toimimine		
			Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	
		13	Energiakaubanduse reeglite arendamine koos naaberriikidega.	2006. aasta lõpus käivitus Eesti ja Soome vaheline alalisvoolu kaabel Estlink (ühenduse võimsus 350 MW). Elektriakaubandus Estlinki kaudu käivitus 4. jaanuarist 2007. Euroopa Komisjoniga on kokku lepitud Eesti-Soome merekaabli kasutamise eritingimused. Kaabli omanik on AS Nordic Energy Link, mille aktsionärid on Eesti Energia AS, Lietuvos Energija AB, VAS Latvenergo ja Finestlink. Projektile anti nii Soome energiaturu regulaatori kui ka Eestist Majandus ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt erand kaabli kasutamiseks kommertsprojektina, mis tähendab, et kogu kaabli võimsus on jagatud kaabli omanike vahel ja kolmanda osapoole vaba juurdepääs on tähtajaliselt piiratud (kuni aastani 2013). Erandi andmise on kinnitanud Euroopa Komisjon.	

			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	<p>Eesti, Läti ja Leedu energiapoliitika ühtlustamiseks ja tegevuste koordineerimiseks energiasüsteemide integreerimisel Euroopa energiavõrkudega töötati 2006. aasta lõpuks välja Balti riikide ühtne energiastrateegia. Strateegia eesmärgiks on integreerida Baltikumi elektri ja gaasi varustussüsteemid euroliidu energiasüsteemide ja energiaturgudega, mitmekesistada primaarenergiaallikaid ja -varustust ning suurendada taastuvate ja kohalike energiaallikate osakaalu. 1. juunist 2007 kadusid Eesti ja Soome vaheliselt energiakaubandusel piiri ületamise tariifid, kuna Eesti liitus Euroopa põhivõrkude organisatsiooni ETSO piiriüleste energiavoogude kulude kompenseerimise mehhanismiga Inter TSO Compensation mechanism (ITC-mehhanism). Piiriüleste tasude kaotamine on oluliseks sammuks Põhjamaade ja Baltikumi energiaturgude integreerimise ja Balti turu avanemise suunas.</p>
	16		Põhivõrkude moderniseerimine ja arendamine varustuskindluse suurendamiseks ja energiakadude vähendamiseks.	<p>Vajalik aastane investeeringute maht on põhivõrgu tariifidega tagatud, st elektri ülekandetariifi on sisse arvatud investeeringuvajadus. 28. novembril 2006 avas Eesti Energia AS kontserni kuuluv OÜ Põhivõrk uue Balti-Kiisa alajaamu ühendava 330 kV pingega õhuliini. 206 km pikkune Balti – Kiisa õhuliin on Eesti taasiseseisvusaja pikim kõrgepingeliini ehitusprojekt. Lisaks Põhja- ja Lääne-Eesti kasvava elektrienergia tarbimise rahuldamisele toetab liin Eesti-Soome merekaabli Estlink varustamist. Projekti kogumaksumuseks oli 367 miljonit krooni. 2007. aasta esimese kolme kuu suurimaks lõpetatud investeeringuks oli Emajõe 110 kilovoldise (kV) alajaama ehitus Tartus. Lisaks kuulutati Põhivõrgu liinide ja alajaamade renoveerimis- või ehitustööde teostamiseks välja kuus uut hanget. Samuti sõlmiti lepingud Rakvere 110 kV alajaama uuendamiseks ja Tartu-Pihkva õhuliini põhikaitsete renoveerimiseks Tartu alajaamas.</p> <p>2006. aasta oktoobris paigaldati uued kõrgsurve gaasitorustikud ja gaasijaotusjaamad Pärnumaal (mis võimaldavad näiteks ka Pärnu ja Sindi linna varustamist maagaasiga) ja Raplas. Samuti on AS-il Eesti Gaas kavas ehitada uus kõrgsurve gaasitrass Põltsamaa piirkonna ühendamiseks (valmib eeldatavalt 2008) ja Paldiskisse. Maagaasi tarbimine Eestis on tõusnud; 2006. aastal oli see 1009 mln m³, 2004 aastal tarbiti 966 mln m³.</p>
5	13	Meede 5.5: Riikliku järelevalve tõhustamine ausa konkurentsi, kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks		
Planeeritud tegevused 2007				Tegevuste elluviimise seis

			<p>Järelevalveasutuste infovahetuse ja koostöö tõhustamine ning järelevalve tegevuseks kasutatavate paljude erinevate infosüsteemide integreerimine. Selleks on algatatud olemasolevate süsteemide analüüs, mille tulemustest lähtuvalt arendatakse välja infosüsteem, mis tagab kõiki järelevalveasutusi hõlmava tervikliku infovahetuse.</p>	<p>1. Turukonkurentsi ja tehnilise järelevalve asutuste võimekuse tõstmiseks ja infovahetuse parandamiseks on otsustatud ühendada Energiaturu Inspektsiooni, Konkurentsiameti, Raudteespektsiooni, Sideameti ja Tehnilise Järelevalve Inspektsiooni funktsioonid kaheks asutuseks: tururegulatsiooniga tegelev asutus ja tehnilise järelevalvega tegelev asutus.</p> <p>2. 2007. aastal alustati projektiga „Turujärelevalve tegevuste arendamine Uue Lähenemisviisi Direktiivi ja teiste seotud valdkondade raames läbi uuendatud IT lahenduste“. Projekti raames on teostatud analüüs Euroopa Liidu liikmesriikides kasutusel olevate turujärelevalveasutuste andmebaaside ja nende kasutatavuse kohta ning analüüsitud Eesti turujärelevalve andmebaaside integreerimise võimalusi EL andmebaasidega. Analüüsi käigus on välja selgitatud võimalus integreerimaks Euroopa ühine tooteohutuse veebipõhine infosüsteem ja Tehnilise Järelevalve Inspektsiooni sisene infosüsteem. Hetkel käib töö nende andmebaaside integreerimiseks tehnilise lahenduse välja töötamisega.</p>	
		<p>Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused</p>	<p>Kvaliteedi ja ohutusalase ennetustegevuse käivitamine. Selleks viiakse läbi ohutusalast seadusandlust käsitlevad koolitused ettevõtjatele, tarbijatele suunatud teavituskampaaniad ning arendatakse välja statistiline andmebaas, hindamaks erinevaid ohutustegureid ja luues seeläbi selgemad alused järelevalveressursside planeerimiseks.</p>	<p>2007. aasta alguses viidi läbi toodete ohutusjärelevalve teostamise uuring. Uuringu raames selgitati välja järgmiste turujärelevalve süsteemi haaratud asutuste: Tehnilise Järelevalve Inspektsioon; Tarbijakaitseamet; Tervisekaitseinspektsioon; Ravimiamet; Tööinspektsioon; Keskkonnainspektsioon; Sideamet; Veeteede Amet riikliku toodete turujärelevalve testide maht Eestis, sealhulgas nii turujärelevalve kui ka kasutusjärelevalve või õnnetuste uurimiseks tellitavad katsed. Osaliselt võrreldi Eestis tehtavate katsete mahtu välisriikides samades valdkondades tehtavate katsetega ning anti üldine hinnang järelevalve mahu ja ulatuse piisavusele ohutustaseme tagamiseks Eestis.</p>	
			<p>Proaktiivse konkurentsipoliitika rakendamine läbi sektoranalüüside ja ettevõtjate konkurentsioiguse alase teadlikkuse tõstmise. Sektoranalüüside käigus kogutud andmeid kasutatakse ettepanekute tegemisel seadusandliku raamistiku parandamiseks ning konkurentsipoliitika moderniseerimisel. Ettevõtjate nõustamise ja teavitamise kaudu suurendatakse järelevalve ennetusliku eesmärgi saavutamist.</p>	<p>2007. aastal on Konkurentsiamet alustanud raamatute müügituru ja maagaasi turu konkurentsioiguse analüüsiga, jätkatakse mootorikütuste jaemüügi, vagunite registreerimise, pakendite ja pakendijätmete kogumine ja taaskasutusse suunamise ning toiduainetööstuse konkurentsioiguse analüüsides ning lõpetatud on mootorikütuse hulgemüügi kaubaturu analüüs. Konkurentsiamet on koostanud üldsuse teadlikkuse tõstmise ja ettevõtjate nõustamise parendamiseks meediaplaani.</p>	
6	11	Meede 6.1: Keskkonnateadlikkuse tõstmine			
			2006	2007	2008
		Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)

	130 mln (sh elurikkuse säilitamiseks 91,7 mln)	155 mln (sh elurikkuse säilitamiseks 107 mln)	114 mln
	Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	<p>Ettevõtetes keskkonnanõuandjate põhimõtete tulemusliku rakendamise ja vabatahtlike keskkonnanõuandjate tegevuste rahastamise kohustuste (näiteks keskkonnanõuandjate süsteemide juurutamine ettevõtetes, saastetasu asenduslepingud) toetamine ja stimuleerimine, kasutades aktiivseid tegevuste meetmeid, nende osalist kaasfinantseerimist ning riigiabi skeme.</p>	<p>Eesti organisatsioonidel on võimalus valida kahe keskkonnanõuandjate süsteemi vahel: rahvusvaheline keskkonnanõuandjate standard ISO 14001 ning EMAS ehk Euroopa Ühenduse keskkonnanõuandjate- ja keskkonnanõuandjate süsteem. Keskkonnanõuandjate on võimalik juurutada Euroopa Ühenduse ökomärgis. Eestis on ISO 14001 sertifikaat omistatud 202 ettevõttele ning EMASi kohaselt registreeritud 2 ettevõtet. 2006. aastal asendati saastetasu maksmise kohustus kohustusega teha keskkonnanõuandjate investeeringuid kokku 7 ettevõttele kokku summas 7 709 000 krooni eest. Nendest Sillamäe SEJ (1 132 000 kr) soojuselektrijaam vähendas õhuheitmete ja jäätmete koguseid rohkem kui 15% uue tehnoloogia ja efektiivsema kütuse kasutuselevõttuga. AS VKG Oil jäätmete saastetasu asendati investeeringutega põlevkiviõli utmise generaatorite moderniseerimiseks põlevkivi orgaanilise osa parema ära kasutamise eesmärgil kokku summas 5 547 000 krooni.</p> <p>Viiel väikesel vee-ettevõttele asendati väiksemad summad kokku 1 161 000 kr. Tegemist on suhteliselt odavate väikeste tehnoloogiliste uuendustega, mis on andnud suhteliselt suurt keskkonnanõuandjate-efekti. 2007. aasta esialgse prognoosi järgi on asendatav summa enamvähem sama suur. Kinnitati esimesed keskkonnanõuandjate kütsestandardid. Energeetika-, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu poolt kinnitati hüdro meteoroloog-tehnik I, II hüdro meteoroloog III, IV, V kütsestandardid.</p>	
	<p>Roheliste riigihangete kasutamise edendamine, sealhulgas õigusraamistiku vastav kohandamine ning rakendamine nii avalikus sektoris kui ettevõtetes, saavutamaks keskkonnanõuandjate lahenduste elluviimist.</p>	<p>Töötati välja Eesti keskkonnanõuandjate ning jätkusuutlike riigihangete prioriteetid aastateks 2007-2009, mis võimaldavad süsteemselt arendada keskkonnanõuandjate riigihangete meetodikaid ja soodustada säästlike hangete läbiviimist. Prioriteetide rakendamine toimub Eesti keskkonnanõuandjate tegevuskava 2007-2013 raames. Institutsioonidevaheline tööühik täpsustas keskkonnanõuandjate riigihangete tegevuskava aastateks 2007-2008 (http://www.envir.ee/219407), 2007. aastal on väljatöötamisel 10 tootegrupist keskkonnanõuandjate riigihangete abimaterjalid 4 grupile (koristus- ja puhastustooted ja -teenused; transport; info-tehnoloogia sh arvutid ja printerid; kantseleitarbed ja paber) ning vastavad eelnõud valmivad detsembris 2007.a.</p>	

			<p>Elurikkuse säilimise tagamine läbi looduskaitse arendustegevuste eesmärgiga kindlustada liikide ja elupaikade kaitse (sh Natura 2000 võrgustiku loomine ning soodsa looduskaitse seisundi tagamine), reformides selleks looduskaitse haldusstruktuuri, töötades välja looduskaitse riikliku arengukava ning alustades selle rakendamist, tagades mh looduskaitsemeetmete riikliikku kaasrahastamist eesmärgiga mitmekesistada maaelu, pakkuda alternatiivseid töövõimalusi ning edendada loodusturismi.</p>	<p>Natura 2000 aladega on kaitstud 1,4 miljonit hektarit, ligikaudu pool sellest asub meres ja ülejäänud pool maismaal. Maa-elu arengufondist on makstud keskkonnatoetust Natura 2000 võrgustiku põllumajandusmaadele. Uue maaelu arengukava 2007-2013 raames alustatakse Natura 2000 erametsanduse ja poollooduslike koosluste toetuste maksmist.</p>	
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
		Standardsete keskkonnanjuhtimissüsteemide (ISO 14000, EMAS) sertifikaate omavate ettevõtete arv	250 ISO 14 000 ja 25 EMAS	202 ISO 14001 ja 2 EMAS	
		Ohustatud liikide ja elupaigatüüpide seisund (I ja II kategooria kaitsealuste liikide arvukus, Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide kaitstus)	Seisund ei ole 2003. a võrreldes halvenenud	Seisund ei ole halvenenud. Kõige rangema kaitsega I kategooriasse kuulub 64, II kategooriasse 262 ja III kategooriasse 243 liiki. Eestis on kohatud üle 300 linnuliigi, ligi 75 kalaliiki, 5 roomajaliiki, 11 liiki kahepaikseid ning 65 liiki imetajaid. Siin kasvab ligikaudu 1450 liiki soontaimi, 550 liiki sammaltaimi ning 2500 liiki vetikaid. Eestis on kaitstud 60 erinevat elupaigatüüpi.	
6		Meede 6.2: Reostuskoormuse vähendamine ja loodusvarade säästliku kasutuse tagamine			
		Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)		Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)	
	674 mln		1140 mln	1090 mln	
		Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis	

	1	11
	4	11

<p>Eesti keskkonnatehnoloogilise arengukava (ETAP) välja töötamise kavandamine koos riikliku ETAP teekaardi koostamise ning rakendamise, määratledes Eesti keskkonnaseisundi parandamiseks olulised tehnoloogiad, tehes ettepanekuid tugimeetmete pakkumiseks teadusasutustele ja ettevõtetele, motiveerimaks neid vajalikke tehnoloogiaid arendama või sisse tooma, testima ja rakendama, ning luues rahvusliku koostöövõrgu.</p>	<p>Keskkonnatehnoloogiate arendamine on Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegias 2007-2013 määratletud üheks prioriteetvaldkonnaks. Innovatiivsete keskkonnatehnoloogiate arendamiseks on kavas kasutada ka Euroopa Liidu struktuurifondidest Eestile eraldatud vahendeid. Struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013 elukeskkonna arendamise rakenduskavas on keskkonnatehnoloogiate arendamisele planeeritud ligikaudu 240 miljonit krooni. Keskkonnateadlikkuse tõstmine on üks elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid. Euroopa Liidu keskkonnatehnoloogiate tegevuskavaga seonduvalt toimub Eestis keskkonnatehnoloogilise teekaardi (ETAP teekaardi) uuendamine.</p>
<p>Taastumatute loodusvarade kasutustõhususe suurendamise (sh põlevkivi kasutamise kasuteguri tõstmist) kaudu energiatootmise keskkonnasäästlikumaks muutmise ning mineraalsete ehitusmaterjalide säästva kasutamise toetamine, algatades ning kaasrahastades vastavate uuringute läbiviimist ning rakendades vastavaid riigiabi skeme.</p>	<p>Taastuenergia kasutamist elektri tootmisel soodustavad elektrituruseaduse muudatused, mis muu hulgas loovad uue õigusliku aluse taastuenergia tootjate ja koostootjate turuletuleku toetamiseks. Uus toetusseem võimaldab kõigil taastuvelektri tootjatel kasutada taastuvelektri ostukohustust ja müüa ise oma toodangut ning saada võrku antud ja müüdüd elektrienergia eest toetust. Sama toetusseemi saavad kasutada ka turvast või jäätmeid kütusena kasutavad koostootmisjaamad. Välja on kuulutatud hange Narva tuulepargi rajamiseks. Jätkatakse ökoloogilise maksureformi elluviimist, mille üheks eesmärgiks on maksusüsteemi muudatustega väärtustada ja kasutada säästvalt loodusvarasid ning tõsta ressursikasutuse efektiivsust.</p> <p>Alates 1. jaanuarist 2008 asendab Eesti elektri tootmisel makstavat CO2 saastetasu elektriaktsiis (50kr/MWh), mis on oluliselt suurem EL energiamaksustamise direktiivis sätestatud miinimummäärast (15,6 kr/MWh). Oluliseks sammuks on olnud "Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007-2013" koostamine. Arengukava peamine eesmärk on luua kodumaise biomassi ja bioenergia tootmise arenguks soodsad tingimused, et vähendada Eesti sõltuvust imporditavatest ressurssidest ja fossiilsetest kütustest, vähendada survet looduskeskkonnale, kasutada maaressurssi tõhusalt ja jätkusuutlikult ning soodustada tööhõivet maapiirkondades. Ette on valmistatud Eesti põlevkivi kasutamise arengukava 2007-2013. Käimas on ettevalmistustööd looduslike ehitusmaterjalide kasutamise tegevuskava koostamiseks ning turbaalade kaitse ja säästliku kasutamise tegevuskava koostamiseks.</p>

			<p align="center">Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused</p>	<p>Energiasäästu soodustamine vastava sihtprogrammi rakendamise ja uuendamise kaudu (sh hoonete energiatõhususe suurendamiseks meetmete kavandamine ja nende ettevalmistamise toetamist).</p>	<p>Energiasäästu sihtprogrammi ja selle rakenduskava elluviimine on perioodi vältel panustanud energiasäästu saavutamisse läbi energiasäästualases rahvusvahelises koostöös osalemise, koolituste, infokampaaniate, analüüside ja uuringute teostamise, maakondlike ja kohalike omavalitsuste energeetika arengukavade väljatöötamise toetamise ning hoonete energeetilise sertifitseerimise ja energიაuditi metoodikate väljatöötamise. Ette on valmistatud uus energiasäästu sihtprogramm, mille eesmärkideks on energiatarbimise ratsionaliseerimine, energiatootmise ja jaotamise efektiivsuse parandamine ning keskkonnamõjude vähendamise tegevuskava väljatöötamine ja kinnitamine. Uus programm määratleb tegevused energiasäästualase oskusteabe kättesaadavuse tagamiseks ja lõpptarbijate teadlikkuse tõstmiseks säästlikest käitumisharjumustest. Hoonete energiatõhususe teemat käsitletakse ka ette valmistatavas Eesti elamumajanduse arengukavas 2007-2013.</p>
	11; 16			<p>Keskkonnainfrastruktuuri arendamise ning jääkreostuse likvideerimise toetamine, töötades välja veemajanduskavad ja jäätmekavad, korraldades ning kaasfinantseerides infrastruktuuriobjektide ehitamist ning jääkreostuse vähendamist.</p>	<p>Veeinfrastruktuuri on arendatud läbi Ühtekuuluvusfondi projektide ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) veeprogrammi. Praegu on pooleli 7 suurt ühtekuuluvusfondi veemajanduse projekti (sh Kohtla-Järve regionaalse rooveekäitlussüsteemi rekonstrueerimine; Narva joogivee ja kanalisatsioonitorustike projekt; Läänesaarte alamvesikonna vee- ja kanalisatsioonisüsteemid). 2007. a viidi lõpuni Rapla ja Kehtna valla vee-kanalisatsiooni projekt ja Tartu linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise projekt. Kinnitatud on veemajanduskava Viru, Pärnu, Pandivere ja Läänesaarte alamvesikondades. Peipsi, Võrtsjärve, Matsalu ja Harju alamvesikondade veemajanduskavad on kooskõlastamisel ja kinnitatakse 2007. a lõpus 2008. a alguses.</p> <p>2007. a lõpetati kaks suurt Ühtekuuluvusfondi projekti. Rapla- ja Kehtna valla ühise veemajandusprojekti käigus ehitati kokku 10 kilomeetrit veetorustikke ja 24 kilomeetrit rooveetorustikke koos uute pumplatega. Lisaks rajati Kehtnasse uus vee- ja rooveepuhasti ning Raplas renoveeriti rooveepuhasti mudatöötlus. Tartus vee- ja kanalisatsioonivõrgustiku laiendamise ja renoveerimise projekti raames ehitati 20,6 km veetorustikke ning renoveeriti 36,80 km veetorustikku, kanalisatsioonitorustikke ehitati 24,8 ja renoveeriti 16,4 km. 2008. aastal jätkuvad juba eelnevatel aastatel alustatud ühtekuuluvusfondi projektide elluviimine: Kohtla-Järve regionaalse rooveepuhasti rekonstrueerimise projekt, Pärnu ja Paide veemajandusprojekt, Narva joogivee ja kanalisatsioonitorustike projekt, Matsalu veeprojekt, Viimsi vee- ja rooveeprojekt, Läänesaarte veeprojekt, Emajõe ja Võhandu valgala veeprojekt.</p>

Jäätmeinfrastruktuuri on arendatud läbi ühtekuuluvusfondi ja ERDFi projektide ning KIKi jäätmeprogrammi. Olulisemad käimasolevad Euroopa Liidu kaasfinantseeritavad projektid on Pärnu jäätmemajandusprojekt, Narva tuhavälja nr 2 sulgemine, Tallinna jäätmemajanduse faas II Pääsküla prügila sulgemine. Integreeritud jäätmemajanduse korraldamiseks on ette valmistatud uus riiklik jäätmekava, mis on kavas kinnitada 2007. aasta lõpuks.

Üle on võetud Euroopa Liidu jäätmealased üldpõhimõtted: vastu on võetud uus jäätmeseadus ja uus pakendiseadus, on kehtestatud erinevaid nõudeid erinevate jäätmeliikide käitlemiseks ja nõuded peamistele jäätmekäitlustoimingutele (ladestamine, põletamine). Edasi on arendatud erinevaid jäätmekäitlusega seotud andmekogusid (pakendiregister, probleemtoodete register, keskkonnalubade register jne).

2007. aasta seisuga on suletud kuid korrastamata 24 tavajäätmete, 3 ohtlike jäätmete ja 1 püsijäätmete prügilat. Nendes prügilates ei toimu enam jäätmete vastuvõtmist. Nõuetele mittevastavaid tavajäätmete prügilaid on veel sulgemata 12, ohtlike jäätmete prügilaid 8 ja püsijäätmete prügilaid 2. Need prügilad suletakse 16. juuliks 2009. Nõuetele vastavaid tavajäätmete prügilaid töötab 5, ohtlike jäätmete prügilaid 2 ja püsijäätmete prügilaid 1. 2007. a lõppes Pääsküla prügila sulgemine. Lõppes Ühtekuuluvusfondist rahastatud tehnilise abi projekt valmistamiseks ette tööstusjäätmete ja poolkoksi ladestuspaikade sulgemist Kohtla-Järvel ja Kiviõlis. Suurematest jäätmekäitluskeskustest valmis Narva jäätmejaam. Tööd on alustanud Läänemaa ja Põltsamaa jäätmejaamad. Alustas tööd Lõuna-Eesti ohtlike jäätmete käitluskeskus, mille valmimisega on rajatud üleriiklik ohtlike jäätmete kogumiskeskuste võrgustik.

Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
Hinnatavate veekogude seisund on hea	Hinnatavatest veekogudest 65% on heas seisundis	65%
Ühiskanalisatsiooni teenusega kaetud elanikkond üle 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladel (% elanikkonnast)	93%	2005.a - 91 %
Nõuetekohaselt töötavad reoveepuhastid üle 2000 inimekvivalendiga reoveekogumisaladel (% reoveepuhastitest)	77%	2005.a - 60%

Elanikkonna varustatus kvaliteetse joogiveega (% elanikkonnast)	80%	2006. a - 86% elanikkonnast on liitunud ühisveevärgiga ja 66% neist saab nõuetele vastavat vett
Jäätmete käitlemine vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonna- ja tervisekaitse nõuetele (% jäätmetest)	100%	32%
Keskkonnanõuetele mittevastavate prügilate, sh tööstusjäätmete hoidlate sulgemine ja korrastamine (% prügilatest)	100%	33% (2007. aastal tegutses 22 nõuetele mittevastavat prügilat. Alates 2009.a 16. juulist peavad kõik mittenõuetekohased prügilad lõpetama jäätmete vastuvõtu).
Taastuvatest energiaallikatest toodetava elektri-energia osatähtsus (% brutotarbimisest)	2,50%	1,5% (2006 esialgsetel andmetel)

Ülevaade Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmisest 2007. aastal: TÖÖTURG JA TÖÖHÕIVE

Ees-märk	Prioriteetne valdkond Euroopa Ülemkogu lõppjärel-dustes	Integr. suunis	Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2005-2007 täitmise seis															
7		24	Meede 7.1: Tasemehariduse, eriti kutsehariduse, paindlikkuse ja tõhususe suurendamine															
			<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="443 558 1005 591"></th> <th data-bbox="1005 558 1362 591">2006</th> <th data-bbox="1362 558 1719 591">2007</th> <th data-bbox="1719 558 1898 591">2008</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="443 591 1005 683">Meetme finantseerimine</td> <td data-bbox="1005 591 1362 683">Riigieelarve (sh struktuurivahendid)</td> <td data-bbox="1362 591 1719 683">Riigieelarve (sh struktuurivahendid)</td> <td data-bbox="1719 591 1898 683">Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="443 683 1005 748"></td> <td data-bbox="1005 683 1362 748">561 mln</td> <td data-bbox="1362 683 1719 748">633 mln</td> <td data-bbox="1719 683 1898 748">961,7 mln</td> </tr> </tbody> </table>		2006	2007	2008	Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)		561 mln	633 mln	961,7 mln			
	2006	2007	2008															
Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)															
	561 mln	633 mln	961,7 mln															
	1		<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="443 748 1184 802">Planeeritud tegevused 2007</th> <th data-bbox="1184 748 1898 802">Tegevuste elluviimise seis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="443 802 1184 959">Kutseõppe õppekohtade planeerimine vastavalt kinnitatud riiklikule arengukavale. Kõrghariduse tasemel riikliku koolitustellimuse õppekohtade loomine: 50% üldkeskhariduse omandanuile ning kuni 10% kutseõppeasutuste lõpetaja-tele põhihariduse baasil, eelistatult rakenduskõrghariduses.</td> <td data-bbox="1184 802 1898 959">Kutseõppe õppekohtade planeerimine toimub vastavalt arengukvale. 2007/08 õppeaastal on riiklikus koolitustellimuses kutseõppe õppekohtade arvu suurendatud 305 koha võrra. 2007/08 õppeaasta reaalsete vastuvõtunumbrite pinnal võib tellimuse koguarv muutuda, muutus vormistatakse ministri käskkirjaga.</td> </tr> </tbody> </table>	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	Kutseõppe õppekohtade planeerimine vastavalt kinnitatud riiklikule arengukavale. Kõrghariduse tasemel riikliku koolitustellimuse õppekohtade loomine: 50% üldkeskhariduse omandanuile ning kuni 10% kutseõppeasutuste lõpetaja-tele põhihariduse baasil, eelistatult rakenduskõrghariduses.	Kutseõppe õppekohtade planeerimine toimub vastavalt arengukvale. 2007/08 õppeaastal on riiklikus koolitustellimuses kutseõppe õppekohtade arvu suurendatud 305 koha võrra. 2007/08 õppeaasta reaalsete vastuvõtunumbrite pinnal võib tellimuse koguarv muutuda, muutus vormistatakse ministri käskkirjaga.											
Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis																	
Kutseõppe õppekohtade planeerimine vastavalt kinnitatud riiklikule arengukavale. Kõrghariduse tasemel riikliku koolitustellimuse õppekohtade loomine: 50% üldkeskhariduse omandanuile ning kuni 10% kutseõppeasutuste lõpetaja-tele põhihariduse baasil, eelistatult rakenduskõrghariduses.	Kutseõppe õppekohtade planeerimine toimub vastavalt arengukvale. 2007/08 õppeaastal on riiklikus koolitustellimuses kutseõppe õppekohtade arvu suurendatud 305 koha võrra. 2007/08 õppeaasta reaalsete vastuvõtunumbrite pinnal võib tellimuse koguarv muutuda, muutus vormistatakse ministri käskkirjaga.																	
			<table border="1"> <tbody> <tr> <td data-bbox="443 959 1184 1179">Meetme raames planeeritud ja</td> <td data-bbox="1184 959 1898 1179">Erinevate toetuste süsteemi (õppe-, ühiselamu- ja transporditoetused) täiustamine, et võimaldada majanduslikult vähemkindlustatud õpilastel kutseõppes osaleda.</td> </tr> </tbody> </table>	Meetme raames planeeritud ja	Erinevate toetuste süsteemi (õppe-, ühiselamu- ja transporditoetused) täiustamine, et võimaldada majanduslikult vähemkindlustatud õpilastel kutseõppes osaleda.			1. septembrist 2006 on rakendunud tasuta koolilõuna ning laiendatud tasuta koolipiimaprogrammi kõigile kutseõppeasutuste õppuritele. SA Innove on edukalt käivitanud õpipoisi õppevormi pilootfaasi (õpipoisse on osalenud 860, kutseõppeasutusi 16 ja ettevõtteid 185). Haridus- ja teadusministri poolt 21. märtsil 2007. aastal kinnitatud töökohapõhise õppe rakendamise korra alusel on loodud õiguslik alus õpipoisi õppevormi üldiseks kasutamiseks. Alates 2007/08 õppeaastast on kutseõppeasutustel võimalus pakkuda õpipoisi õppevormi juba riikliku koolitustellimuse raames.										
Meetme raames planeeritud ja	Erinevate toetuste süsteemi (õppe-, ühiselamu- ja transporditoetused) täiustamine, et võimaldada majanduslikult vähemkindlustatud õpilastel kutseõppes osaleda.																	

		elluviidud tegevused	Euroopa ühtse kvalifikatsiooniraamistiku põhimõtteid järgivate regulatsioonide jõustamine, mis võimaldab aste-astmelt edasiliikumist kutse- ja kõrghariduslike õppekavade vahel, põhitähelepanuga keskharidusejärgse kutseõppe ümberstruktureerimisele.	Vastu on võetud uus kutseharidusstandard. Standardiga kehtestati ühtsed nõuded põhi- ja keskhariduse tasemel toimuvale kutse- ja erialasele õppele. See on aluseks uute kutseõppe õppekavade koostamisel. Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga ühilduva kvalifikatsiooniraamistiku jõustamiseks valmistatakse ette ESF vahenditest rahastatavat programmi, mille elluviijaks on Kutsevalifikatsiooni Sihtasutus ja mille vahendid avanevad õppeasutustele ja partneritele 2008. aasta esimesel poolel.	
	1		Loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia (LTT) eriala populariseerimine noorte hulgas pakkudes innovaatilisi programme põhikoolides ja gümnaasiumides ning kutseõppeasutustes, riiklike stipendiume kõrghariduse tasemel ning toetades riiklikult huvikoole (nt tehnikamajasid, loodusmajasid) ja noortekeskusi.	LTT eriala populariseerimine toimub projektipõhiselt ja väikesemahuliste eelarvetega (riiklik toetus aineolümpiaadide läbiviimisele, teadustööde konkursi, õpilaste riikliku teadustööde konkursi läbiviimiseks, teaduse populariseerimise auhinnafondi suurendamine, teadusbuss, -seminarid ja -laagrite korraldamine). 2007/2008. õppeaastal algatatakse noorte leiutajate riiklik konkurs. Laiema toetuse käivitamine noorte huviringidele on võimalik Kultuuriministeeriumi kaudu väljatöötatava huvihariduse toetuskeemis (käivitub eeldatavalt 2009. a).	
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
		Põhikooli lõpetajate osakaal, kes suundub omandama kutseharidust	32% (varasem eesmärk 38%)	30% (EHIS, 2006), samas on kutseõppe õppurite osakaal suhtena kõigi keskhariduse (ISCED 3) tasemel õppijate arvu aasta-aastalt suurenenud (2004.a. 31%, 2005.a. 31.2%, 2006.a. 31.6%)	
		Kutseõppevõimalustega gümnaasiumide arv	30	29 (HTM, august 2007). Koos põhi- ja algkooliastmega 53 (madalamatel astmetel on tegu valdavalt mere- ja muusikaharidusega).	
		Lõpetajate arv loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkonnas tuhande 20-29 aastase elaniku kohta	2010. a – kasv 15%	2006 - 11,2 (HTM, 2007). Kasvud - 26% (2005/06 vrdl. 2003/04)	
7		Meede 7.2: Õppe kvaliteedi parendamine			
		Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)		Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)	
	4223 mln		4797 mln	5183,9 mln	
		Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis	

		23		<p>Uue põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamine.</p>	<p>Uue õppekava projekt valmis 2007. aasta alguseks, kuid 2007. aastal õppekava veel kasutusse ei võeta, kuna õppekava eelnõu avalikul arutelul laekus palju täiendusi ja parandusettepanekuid, mistõttu otsustati arutelu õppekava sisu üle jätkata. Uueks õppekava valmimise tähtajaks on 2009. aasta II kvartal. 2007/08 õa tellitakse õppekava lähteülesandele eksperthinnag.</p>
1		24	<p>Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused</p>	<p>Kõrghariduse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine läbi kõrgkoolide suurema spetsialiseerumise, infrastruktuuri investeringute, kvaliteedistandardite täpsema regulatsiooni, ressursside kontsentreerimise, õppeasutuste litsentseerimise ning ühiskraadide ja –diplomite väljaandmist võimaldava seadusandluse kaudu.</p>	<p>09.01.2007 kinnitas haridus- ja teadusminister Kõrgharidusstrateegia 2006-2015 aladokumendina Kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia. Rahvusvahelistumise strateegia paneb paika põhitegevused Eesti kõrghariduse positsiooni parandamiseks rahvusvahelises kõrgharidusruumis. Ühiskraadide ja -diplomite eelnõu on 2007. a sügisel ettevalmistuse viimases faasis, valitsusele esitatakse eelnõu 2007. a sügisel. 2.08.07 heakskiidetud rakenduskava alusel toimuvate tegevuste koordineerimiseks kutsutakse 2007.a. kokku Kõrghariduse Nõukoda, kuhu soovime välisekspertide kaasamist. Oktoobris alustab tööd seaduste muutmise töörühm (käsitletavad teemad on seotud kvaliteediga).</p> <p>Kõrgharidusstrateegias ette nähtud rahastamissüsteemi uuendamiseks alustab tööd juhtrühm, kelle ülesandeks saab mh vajalike uuringute ning analüüside tellimine. Käivitatud on õppetootuste ja –laenude seaduse muutmise töörühm, millelt oodatakse ettepanekuid praeguse toetuste ja laenusüsteemi muutmiseks enam õppeedukusest sõltuvaks. Töörühmade töö sisendiks on 13. septembril 2007.a. esitletud raport OECD ekspertide poliitikasoovitustega kõrghariduspoliitika arendamiseks (peamised teemad: võrdsed võimalused kõrghariduses, muutused kõrgkoolide juhtimisel).</p>
				<p>Riiklike initsiatiivide jätkamine IKT alaste teadmiste ja oskuste parendamiseks ning vastava infrastruktuuri ja õppekeskkonna väljaarendamiseks rõhuasetuse liikumisega baasoskustelt IKT kasutamisele õppeprotsessis, et toetada inimeste toimetulekut teadmispõhises ühiskonnas ning haridussüsteemi konkurentsivõimet (Õppiv Tiiger põhikoolidele ja gümnaasiumidele ning kutseõppeasutustele).</p>	<p>E-õppe arengukavad koos tegevuskavadega on seitsmel e-Ülikooli konsortsiumi liikmel. E-Kutsekooli konsortsiumi liikmetest on e-õppe arengukava olemas viiel kutse- ja rakenduskõrgkoolil. Hetkel on väljatöötamisel kuueteistkümnes kutse- ja rakenduskõrgkoolis e-õppe arengukava. Kokku on e-Ülikooli ja e-Kutsekooli konsortsiumi liikmeskoolides 1900 e-kursust. E-kursuseid ning õpikeskkondi kasutab õppimisel ligi 25 000 kasutajat. Üks kasutaja osaleb keskmiselt kuni kahel e-kursusel. E-õppe kursustega on seotud orienteeruvalt 37% kõrgkoolides õppijatest. E-Kutsekooli liikmeskoolides oli 2006/07 ca 7 800 kasutajat, mis on 29% kõigist kutseõppeasutuse õppuritest. 2008. a varustatakse igas koolis (täiendavalt) vähemalt üks ja aastaks 2011 vähemalt 50% (sõltub HTM ja KOV eelarvetest järgmisteks aastateks) klassiruumidest</p>

			<p>kaasaegse õpikeskkonnaga – statsionaarse videoprojektoriga, interneti, ekraani ja sülearvuti liidesega arvuti mugavaks kasutamiseks ainetunnis. Soov on kaasata projekti kõik koolid. Plaanide kohaselt peaksid õpetajad saama ainetunnis kasutada veebipõhiseid süsteeme – õppeinfosüsteemi („E-kool” – klassipäevik ja kommunikatsioon), õpikeskkondasid (IVA, Moodle, WebCT), õpiobjektide aita (Koolielu) jt. Loomisel on videosüsteemid väikesaarte koolidele ainetundide läbiviimiseks õppeainetes, kus vastav pedagoog puudub. Soov on koostada ja kinnitada nimekiri nendest (kohustuslikest või väga soovitatavatest) kaasaegsetest arvutiga liidestatavatest tehnilistest vahenditest, mida tuleks kasutada loodusteaduste tundides. Eesmärk on investeerida aastaks 2011 selleks 50-100 tuhat krooni iga kooli kohta. Lisaks sellele on kavas suurendada koolides arvutite ja smart-tahvlite ning arvutite teel juhivate tööpinkide ja õmblusmasinate hulka ning suurendada interneti kiirust.</p>
		Kutseõppe keskkonna kvalitatiivne uuendamine (õpperuumid, sisseseade).	<p>Perioodi 2004-2006 struktuurivahendite meetme 4.3. "Kutse- ja kõrghariduse infrastruktuuri kaasajastamine" raames finantseeritakse kutseõppe infrastruktuuri ja sisseseade arendamist perioodil 2004-2008 kokku 427 miljoni krooni ulatuses. Kokku arendatakse kümmet kutseharidusasutust. Suurimad investeeringuobjektid on Tartu Kutsehariduskeskus, Võrumaa Kutsehariduskeskus ja Tallinna Tööstushariduskeskus. 2007. aastal on planeeritud kutseõppeasutustele välja maksta 230 miljonit krooni.</p>
23		Tööandjate/ettevõtjate ja õppeasutuste koostöö parendamine õppe kvaliteedi tõstmise eesmärgil, sealhulgas tööandjate rolli suurendamine kutseõppeasutuste nõukogudes.	<p>2007. aasta lõpuks valmivad kutseõppe akrediteerimissüsteemi uuendamise põhimõtted. Eesmärgiks on kaasata akrediteerimiskomisjonidesse tööandjate esindajad, et suurendada ettevõtete usaldust kutseõppe suhtes. Käimas on ka praktikakorralduse hea mudeli välja töötamine, et praktika rolli kutseõppe kvaliteedi kujundamisel nii koolidele kui ettevõtjatele rohkem teadvustada.</p>
	Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase
	ISCED 3-taseme haridusega noorte (20-24 a) osakaal	2010. a – 85% 22-aastastest keskharidusega	2006 - 82% (HTM, 2006)
	ISCED 5- ja 6-taseme haridusega inimeste osakaal 30-34. aastaste vanusegrupis	Stabiilne	2006 - 27%
	Haridussüsteemist väljalangejate osakaal	2010 - mitte rohkem kui 10%	2006 - 13,2%
	Põhikoolist väljalangejad	2013 - põhikoolist (7.-9. kl) alla 1% ning gümnaasiumist (10. kl) alla 3%	2005/06 õa - 7-9 kl. 1.6%, 10 kl. 1.8%.

		Õppekohamaksumus kutsehariduses ja üldhariduses	Keskmine õppekohamaksumus kutsehariduses on 1,5 korda suurem kui üldhariduses	2007.a. on kutsehariduse õppekoht 1,28 korda kallim.	
7		Meede 7.3: Noorte tööhõivevalmiduse tõstmine läbi noorsootöö tõhustamise			
		Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
			Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
			51 mln	116 mln	152 mln
		Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
3	18		Noorte osalus kogude ning noorte esindusühingute kaasamine noori puudutavate otsuste tegemisel haridus-, tööhõive-, tervise-, kultuuri- ja sotsiaalvaldkonnas, luues selleks konsulteerimisskeemid riiklikul tasandil (I etapp) ning kohalikul tasandil (II etapp).	Üleriigilisel tasandil tegutseb haridusvaldkonna küsimustes Õppurite Nõukoda ning noortepoliitika ja noortevaldkonna küsimustes Noortepoliitika Nõukogu. 2006. aastal tegutses 14 maakondlikku noortekogu, mille ülesanne on kaasata noori maakonna ning kohaliku tasandi otsustusprotsessi. Noorte osaluse suurendamiseks on riigieelarve toel Eesti Noorteühenduste Liidu poolt käivitatud 2007. aastal osaluse kampaania ning osalus on kuulutatud ENL aastateemaks 2007. aastal.	
			Noorsootöö kvaliteedi parendamine valdkonna töötajate kutsestandardite rakendamise kaudu.	01.03.2006.aastal kinnitati noorsootöötaja III, IV, V kutsestandardid, mis on aluseks töötajate kvalifikatsiooninõuete määramisel, õppekavade, koolitusprogrammide ja eksaminõuete väljatöötamisel, kutse kvalifikatsiooni tõendamisel ja hindamisel, rahvusvaheliste kutse kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemisel. Kõrgkoolid alustasid 2006. aastal õppekavade vastavusse viimist kutsestandarditega. Eesti Noorsootöö Keskus sai noorsootöö kutset omistavaks organiks, 2007. aastal toimuvad esimesed kutseksamid.	
			Noorsootööasutuste ning noorteühingute võrgustiku tugevdamine läbi avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste, huvialakoolide ning noorteühingute riiklike programmide jätkamise ja koostöö arendamine, sh koolide ning tööandjatega kohaliku tasandi koostööprojektide toetamise kaudu.	2007. aastal suurendati riiklike aasatatoetusi noorteühingutele kaks korda. Teavitamis- ja nõustamiskeskuste riiklik programm suurenes riigieelarves 2 miljoni krooni võrra. Huvikoolide tegevuse korraldamiseks kehtestati 2006. aasta lõpus uus huvikooli seadus ning 2007. aastal eraldati 10 miljonit krooni huvihariduse õppevahendite kaasajastamiseks. Noortekeskuste ja koolide koostöö arendamiseks toetati pikapäevakoolide pilootprojekti 2007. aastal. 2007. aastal valmivad viimased avatud noortekeskuste ja teavitamis- ja nõustamiskeskuste projektid EL tõukefondide meetme 4.3. toel; noortevaldkonnas kasutati vahendid ära 100% ulatuses.	
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008		Praegune tase

			Noorte (7-26) kaasatus noorsootöös	60%	42%	
			Noorte osalus noorteühingutes	5%	4% (2006 Noorsootöö arengukava aruanne)	
			Noortekogud igas maakonnas ja suuremates linnades	20	15	
			Noorsootööasustuste (sh ANK, TNK, huvikool) arv suureneb ANK ja TNK osas	500	ca 440 (2006. a. Noorsootöö arengukava aruanne)	
7	3	23	Meede 7.4: Elukestva õppe põhimõtetest lähtuva täiendus- ja ümberõppe süsteemi arendamine			
				2006	2007	2008
			Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
				3 mln	4 mln	4 mln
				Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
			Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Täiskasvanukoolituse kvaliteedikindlustussüsteemi väljatöötamine, sh koolitajate koolitamine eesmärgiga tagada nii õppija kui ka õppe tellija kindlustunne koolituse kvaliteedi osas.	VÕTA (varasema õpi- ja töökogemuse arvestamine) rakendamine on jõudnud kõige kaugemale kõrghariduses. Ülikooli- ja rakenduskõrgkooli seadustes tehti muudatused, mis muuhulgas sätestasid VÕTA arvestamise ühtsete põhimõtete kasutusele võtmise nõude kõrgharidusstandardis. Kõrgharidusstandardi eelnõu on ette valmistatud. Kutseõppeasutustel on VÕTA arvestamise põhimõtted kirjas koolide õppekorralduseeskirjades. Lisaks on kutsehariduses kinnitatud esimesed viis väljundipõhist õppekava, mis muudavad VÕTA arvestamise hõlpsamaks. Arendustööd VÕTA rakendamiseks kõigil haridusastmetel jätkuvad. Tööturuameti täiend- ja ümberõppe süsteemi on kavas ESF vahenditest laiendada lisaks töötutele ka töötavatele inimestele.	Koolitajate koolitamine käib läbi ESFi projektide, seire viiakse läbi 2008. aastal. Kutsestandardid koolitajatele on olemas. Käimas on erakoolitajatele koolitsulubade väljastamise süsteemi läbipaistvamaks muutmise. Eesmärgiks on erakoolitajate info lisamine EHISesse.

			Täiskasvanukoolituse rahastamissüsteemi väljatöötamine soodustamaks koolitusele ligipääsu kõigile täiskasvanutele ning kvalifikatsiooni tõstmist või uue kvalifikatsiooni omandamist tagamaks Eesti tööjõu konkurentsivõimet.	Täiskasvanukoolituse senisest suuremat sihtgrupp hõlmava rahastamissüsteemi väljatöötamine Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtimisel toimub. Uus rahastamissüsteem esitatakse valitsusele heaks kiitmiseks 2007. aastal elukestva õppe strateegia lisana.	
			Täiskasvanukoolituse alase statistika kogumise korrastamine ja prioriteetsetes uurgusuundades kokku leppimine, tagamaks arendustegevuseks vajalike analüüside ja prognooside olemasolu.	Valmistatakse ette täiskasvanukoolituse statistika lisamist EHISE andmebaasi.	
		Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008	Praegune tase	
		Elukestvas õppes osaleva täiskasvanud elanikkonna (25-64) osakaal	10%	2005 - 6,5%	
7	24	Meede 7.5: Kutse-, karjääri- ja õpinõustamise arendamine			
		Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
			Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
			7 mln	4 mln	9,9 mln
			Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis	
			Ühtsetel alustel toimiva kutse- ja karjäärinõustamise võrgustiku väljatöötamine ja tööle rakendamine.	Elukestva nõustamissüsteemi väljaarendamiseks selgitati 2006. aastal välja erinevate nõustamisliikide, -vajaduste ning -pakkujate hetkeseis ning loodi alus praegu valdavalt Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi haldusalas olemasolevate nõustamissüsteemide arendamiseks integreeritud nõustamissüsteemiks. Lõimitud nõustamissüsteem pakub kõiki nõustamisliike võimalikult ühtsena. Ühtse süsteemi koordineeritud arendamiseks sõlmitakse Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumi vahel koostöö kokkulepe.	

			<p>Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused</p>	<p>Erineval moel omandatud õpitulemuste ja töökogemuse väärtustamiseks üleriigiliste VÕTA (varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise) süsteemi rakendamise põhimõtete väljatöötamine.</p>	<p>VÕTA (varasema õpi- ja töökogemuse arvestamine) rakendamine on jõudnud kõige kaugemale kõrghariduses. Ülikooli- ja rakenduskõrgkooli seadustes tehti muudatused, mis muuhulgas sätestasid VÕTA arvestamise ühtsete põhimõtete kasutusele võtmise nõude kõrgharidusstandardis. Ette on valmistatud VÕTA põhimõtteid sisaldav kõrgharidusstandard. Kutseõppeasutustel on VÕTA arvestamise põhimõtted kirjas koolide õppekorralduseeskirjades. Lisaks on kutsehariduses kinnitatud esimesed viis väljundipõhist õppekava, mis muudavad VÕTA arvestamise hõlpsamaks. Arendustööd VÕTA rakendamiseks kõigil haridusastmetel jätkuvad.</p>	
				<p>Kutse kvalifikatsioonisüsteemi arendamine eesmärgiga suurendada haridussüsteemi paindlikkust ja vastavust tööturu nõuetele.</p>	<p>Ühtse, hariduslikke ja kutse kvalifikatsioone ühendava raamistiku koostamiseks valmistatakse ette ESF programmi, mille elluviijaks on Kutse kvalifikatsiooni Sihtasutus ja mille ressursid avanevad 2008.a. esimesel poolel. Uus kvalifikatsioonisüsteem katab nii kutse- kui kõrghariduse kõiki kvalifikatsioone, sh töötatakse välja kutseomistamise kvaliteedisüsteem.</p>	
				<p>Tööandjate tööjõuvajaduste regulaarse monitoringu käivitamine.</p>	<p>Endiselt eelistatakse koolitustellimuse eraldamisel loodus- ja täppiseaduste ning tervise ja heaolu valdkondi. Kutse- ja rakenduskõrghariduse tasemel on eelistuseks ka teenindusvaldkond. RKT protsessis on sisendiks MKM vastavad analüüsid. Laiaulatusliku monitoringu käivitamine kolme ministeeriumi koostöös ei ole tänaseks alanud.</p>	
8			Meede 8.1: Tööhõive suurendamine läbi aktiivsete tööturumeetmete ja toetavate sotsiaalmeetmete osutamise			
				2006	2007	2008
			Meetme finantseerimine	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)
				281,4 mln	434,8 mln	681,5 mln
				Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
		18	Tööturu- ja hoolekandeteenuste seostamine ning tööhõiveõimelisust toetavate hoolekande teenuste edasi arendamine läbi:			

Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	o puuetega inimestele kutse- ja tööalase rehabilitatsioonisüsteemi rakendamise	Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise kontseptsioon valmis 2006. aastal. Käimas on seaduse enda muutmise ettevalmistamine, mille valmimise tähtajaks on Vabariigi Valitsuse 2007-2011 aasta tegevusprogrammis 2007. aasta III kvartal. Käivitatud on projekt PITRA 2, mille raames töötatakse välja täiendavaid versioone rehabilitatsiooniteenuse paremaks rakendamiseks. 2007. aasta IV kvartalis käivitatakse pilootprojekt kahes maakonnas selgitamaks eelhindamise protsessi rakendamisvõimalusi. PITRA 2 projekti lõppkokkuvõtet laekuvad 2008. aasta II kvartalis.
	o puuetega inimestele tööturul püsimumist soodustavate hoolekandeteenuste rakendamise (sh isiklik abistaja, tugiisik; sotsiaaltransport, kaitstud ja toetatud töö, jm)	Käivitatud on uue hoolekandeseaduse eelnõu koostamine, mille käigus töötatakse välja mitmete seni seaduse tasemel kirjeldamata teenuste kirjeldused (sh isiklik abistaja, tugiisik jt). Planeeritud on kehtestada teenuste miinimumnõuded. Välja on töötatud isikliku abistaja teenuse hindamisinstrument, alustatud on teenuste mõjude hindamisega. Teenuste lõplikud kirjeldused valmivad 2007. aasta IV kvartaliks.
	o sotsiaalinfosüsteemi rakendamise eesmärgiga parandada info kättesaadavust registreerimata töötute ja mitteaktiivsete kohta ning tagada toetuste saamise seotus aktiivsetes tööturu või sotsiaalmeetmetes osalemisega	Sotsiaalteenuste andmeregistri (STAR) puhul on läbi viidud esimese osa hange ning hetkel on käimas selle arendused. Tööpoliitika infosüsteemi (TÖIS) osas on läbi viidud kogu hange ning käimas on infosüsteemi arendused, mille valmimise tähtaeg on 2008. aasta jooksul.
	Riikidevahelise töötajate vaba liikumise mõjude hindamine tööjõu pakkumisele läbi:	
	o seisukohtade väljatöötamise tööalase sisseande osas	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhitud töögrupp koostas ettepanekud välismaalaste töötamisega seotud menetlusprotseduuride lihtsustamiseks. Valitsuskabinet kiitis ettepanekud heaks 14.06.2007. Ettepanekute alusel lühendatakse menetlustähtaegu ning vähendatakse bürokraatlike takistusi lühiajalise töötamise registreerimisel ning töötamiseks mõeldud elamisloa taotlemisel. Muudatuste elluviimise tähtajaks on 2008. aasta II kvartal.
	Meetme indikaatorid	Oodatav tulemus 2008
Pikaajaliselt töötute arv	18 500	2006 - 19500
Registreeritud töötute aktiivsetes meetme-tes osalemise määr	2005-2007 a - 22%	2006 - 21,3%
Koolituses osalenute tööle saamise määr	65%	Seoses muudatustega infosüsteemis, ei ole võimalik täpsustada 2006. aasta seis. Tööpoliitika infosüsteemi raames tehtavate muudatustega on andmed edastatavad järgmises aruandes.
Puuetega inimeste tööhõive määr	30%	2006 - 32,6%

Tööhõive määr (15-64)	2008.a-69%; 2010.a-70%; 2014.a-72%	2006 - 67,7%, 2007. a. I kvartal 68,3%
Naiste tööhõive määr (15-64)	2008.a-66,9%; 2010.a.-68,3%	2006 - 65,1%
Vanemaealiste tööhõive määr (55-64)	63,40%	2006 - 58,2%
Noorte töötute osatähtsus vastavas vanusegrupis rahvastikust (15-24)	3,80%	2006 - 4,3%
Aktiivsuse määr	73,10%	2006 - 72,1%
Pikaajalise töötuse määr	2,70%	2006 - 2,8%

8 3

Meede 8.2: Elanikkonna tervise parandamine ja paremate töötingimuste tagamine			
Meetme finantseerimine	2006	2007	2008
	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve (sh struktuurivahendid)	Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)
	301,1 mln	421,2 mln	517,6 mln
	Planeeritud tegevused 2007		Tegevuste elluviimise seis
	Varajase haigestumise ja suremuse vähendamine. Selleks:		
	o edendatakse tervislike eluviise läbi riikliku südame- ja veresoonkonna haiguste ennetamise strateegia elluviimise		2006. aastal jätkus riikliku südame ja veresoonkonna haiguste ennetamise strateegia rakendamine. Elanikkonna tervislike toitumisvalikute soodustamiseks koostati toitumissoovitused rasedatele, rinnaga toitvatele emadele ning eakatele, mis avaldatakse 2007. aastal. Eesti Haigekassa toetusel viidi läbi jaanuaris-veebbruaris tervisliku toitumise teabekampaania, jätkusid koolipiima ja koolilõuna programmid jpm. Liikumist soodustava keskkonna tagamiseks suunas Kultuuriministeerium lisaraha kohalikele omavalitsustele mänguväljakute ja spordiehitiste ehituse toetuseks. Igapäevase liikumisharrastuse võimaldamiseks jätkub sportimispaikade, liikumis- ja terviseradade võrgustiku arendamine. Valmisid internetipõhine füüsilise võimekuse enesetestimise süsteem ja käsiraamat. Käivitus perearstide tulemustasu süsteem Haigekassa südame ja veresoonkonna haiguste riskide väljaselgitamise ja vähendamise projekti osana

**Meetme raames
planeeritud ja
elluviidud tegevused**

	<p>2007. aastal on elanikkonna tervislike tootumisvalikute soodustamiseks täiendatud tootumisalast programmi (www.terviseinfo.ee), mis võimaldab inimesel hinnata oma tootumise tervislikkust. Läbi viiakse koolieelsete lasteasutuste tootlustajate südameretvisealast koolitust. Südame-veresoonkonnahaigustest ohustatud rühmade väljaselgitamiseks ja riskide vähendamiseks on käimas mitmeid Haigekassa projekte. Näiteks on 12,6 miljonit krooni mõeldud südamehaiguste varasele avastamisele, riskifaktorite uurimisele ning perearstide boonussüsteemi toetamisele. Jätkuvad juba 2005. aastal alanud tervisliku tootumise, liikumisaktiivsuse ning suitsetamisest loobumise alased koolituskursused perearstidele-õdedele, kooliõdedele. Ennetustöö koordineerimiseks paikkondlikul tasandil on ette nähtud 8,4 miljonit krooni.</p>
<p>o vähendatakse alkoholi, tubaka ja illegaalsete uimastite tarvitamisest tingitud kahjusid läbi teavitustöö tõhustamise, kättesaadavuse piiramise, sõltlaste abistamise ja tubaka-vaba keskkonna suurendamise</p>	<p>Tubaka tarbimise ja suitsuses keskkonnas viibimise vähendamiseks koostati 2006. aastal üldhariduskoolide õpilastele ülevaade erinevatest tubakatoodetest ning nendega kaasnevatest terviseriskidest. Jätkusid erinevad teavitus- ning ennetustöö kampaaniad. Aktiivset tegevust jätkas suitsetamisest loobumise kabinetide võrgustik. 2007. aasta suve hakul jõustus 2005. aastal vastuvõetud tubakaseaduse viimane säte, millega keelustati suitsetamine tootlustusettevõtetes, kus nüüdsest on suitsetamine lubatud üksnes nõuetele vastavas suitsetamisruumis või väliterrassil. Selle muudatuse jõustumisega laienes tubakavaba ala ning loodi paremad eeldused passiivse suitsetamise vähenemiseks.</p>
	<p>Narkomaania ennetamise strateegia raames viidi 2006. aasta jooksul peamiselt läbi teavitustööd. Koostati kvaliteedijuhtimissüsteemi kirjeldus, juhtumikorraldussüsteemi kontseptsioon ja KOV-idele narkomaania ennetamise tegevusjuhendid. Narkomaaniaennetamises koolitati noorsootöötajaid ja tervisekasvatuse õpetajaid. 2007. aastal on narkostrategia raames alustatud tugiisikute süsteemi väljatöötamisega, valminud on opiaatsõltuvuse ravijuhis, läbi on viidud koolitusseminare ravi-rehabilitatsiooni spetsialistidele. Käesoleva aasta kevadel viidi läbi narkomaania ennetamise kampaania noortele ning septembris on analoogne kampaania kavas läbi viia lastevanematele.</p>

			<p>o tõhustatakse HIV/AIDS-i alast ennetustegevust läbi riikliku HIV ja AIDS strateegia rakendamise ning parendatakse teiste nakkushaiguste epideemiatega toimetulekut ning suurendatakse reageerimisvalmisolekut rajades nakkushaiguste seiresüsteemi ja ajakohastades labora-toorset baasi ja diagnostika võimalusi</p>	<p>o HIV/AIDSi vastase strateegia rakendamise osas on 2006. aastal olnud võtmevaldkondadeks süstlavahetus- ja nõustamisteenuse ning opioidasendusravi pakkumine süstivatele uimastikasutajatele. 2006. aastal tegutses viies organisatsioonis GFP vahenditest kokku 25 süstlavahetuspunkti ning riikliku programmi vahenditest kaks süstlavahetuspunkti ja neli madala läve teenust osutavat keskust. Riikliku strateegia raames pakub Eestis anonüümset vabatahtliku nõustamise ja testimise teenust 6 AIDSi nõustamiskabinetti. 2007. aastal on jätkuvalt rakendatud HIV-positiivsete inimeste juhtumikorraldusskeemi, suunamaks rohkem abivajajaid õigeaegsele antiretroviirusravile ning tagamaks nende ravile alluvus. Läbi on viidud ennetustegevus noorte seas, lisaks valmistatakse kooliõpetajaid ette uue õppekava järgi HIV-ennetuslikel teemadel õpetama ning jätkuvalt toimuvad noortelt-noortele koolitused. Nõustamist ning süstlavahetust viiakse läbi 23 süstlavahetuspunktis ja 5 madala läve keskuses; metadoonasendusravi on osutatud 840 süstivale narkomaanile.</p>	
			<p>o vähendatakse ja ennetatakse elukeskkonnaga seonduvaid tervisehäireid läbi tervisekaitse süsteemi korrastamise</p>	<p>Tervisekaitse süsteemi korrastamise osas on tegevuse ja funktsioonide jaotuse planeerimiseks loomisel strateegilise planeerimise töörühm, mille eesmärgiks on (valdkondade) järelevalve strateegiate ja ühtse arengukava väljatöötamise kavandamine aastateks 2008-2010. Valminud on tervisekaitseinspeksiooni uus põhimäärus, mis oluliselt selgemalt määratleb ära tervisekaitse funktsioonid ja korralduse.</p>	
	18		<p>Töökeskonna edendamine läbi tööohutusnõuete tõhusamat rakendamist soodustava tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustussüsteemi ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetussüsteemi väljatöötamise</p>	<p>Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustussüsteemi kontseptsiooni väljatöötamine jätkub. Vabariigi Valitsuse 2007-2011 aasta tegevusprogrammi kohaselt valmib kontseptsioon 2008. aasta I kvartalis.</p>	
			<p>Meetme indikaatorid</p>	<p>Oodatav tulemus 2008</p>	<p>Praegune tase</p>
			<p>Keskmine oodatav eluiga soo lõikes</p>	<p>mehed 67 a. naised 78 a.</p>	<p>2005 - mehed- 67,27; naised - 78,14</p>
			<p>Tööõnnetuse tagajärjel kaotatud tööpäevade arv</p>	<p>137 000</p>	<p>2006 - 131 508</p>
			<p>Surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 töötaja kohta</p>	<p>4,7</p>	<p>2006 - 4,5</p>
9	3	21	<p>Meede 9.1: Töösuhete paindlikkuse suurendamine ja tööturu korrastatuse tagamine</p>		
			<p>2006</p>	<p>2007</p>	<p>2008</p>
			<p>Meetme finantseerimine</p>	<p>Riigieelarve (sh struktuurivahendid)</p>	<p>Riigieelarve (sh struktuurivahendid)</p>
					<p>Riigieelarve eelnõu (sh struktuurivahendid)</p>

		23,7 mln	28,6 mln	38,5 mln
Meetme raames planeeritud ja elluviidud tegevused	Planeeritud tegevused 2007	Tegevuste elluviimise seis		
	Töösuhete paindlikum reguleerimine läbi:			
	o töölepingu seaduse eelnõu ettevalmistamise ja menetlemise eesmärgiga lihtsustada töösuhete loomist ja lõpetamist, kindlustades töötajale mõistlikud tagatised	Vabariigi Valitsuse 2007.-2011. aasta tegevusprogramm sätestab olulise eesmärgina tööturu nüüdisajastamise ning paindlikumaks muutmise. Kui aktiivne tööturupoliitika toimib juba edukalt, siis tööõigus on vananenud ning vajab kaasajastamist. Uue töölepingu seaduse kontseptsioon esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks septembris. Seaduse ja seonduvate õigusaktide eelnõude esitamise tähtaeg on 2007. aasta lõpp. 2007. aasta III ja IV kvartal on kavandatud eelnõude konsulteerimiseks sotsiaalpartnerite ja teiste asjaomastega. Eelnõu menetlemine Riigikogus on kavandatud 2008. aasta esimesse poolaastasse.		
	o paindlikke töövorme ja -korraldust puudutava teadlikkuse tõstmise ja soodsate hoiakute kujundamise tööandjates ja töötajates	2007. aastast alates on planeeritud struktuurivahendid tööturu osapoolte teavitamiseks. ESFi tööelu kvaliteedi parandamise programm rakendub sügisest 2007.		
	o kollektiivlepingu seaduse muutmise eesmärgiga laiendada lepinguvabaduse põhimõtte rakendamist kollektiivlepingute sõlmimisel	Konsultatsioonid ja asjakohaste muudatuste ettevalmistus jätkub. ESF tööelu kvaliteedi parandamise programmi raames on kavandatud läbi viia kollektiivlepingute laiendamise regulatsiooni analüüs. ESF programm rakendub 01.09.2007.		
	o vahendatud töötajate regulatsiooni põhimõtete rakendamise	SoM tellimusel on juulis 2007 valminud renditöö uuring, mille tulemuste analüüs on aluseks õigusliku regulatsiooni kujundamisel.		
	o töösuhete õigusliku regulatsiooni mõjude hindamise meetodite piloteerimise	Kevadel 2007 töötati välja tööelu uuringu (millega kogutakse tööandjatel ja töötajatel kvantitatiivseid andmeid töösuhete kohta) lähteülesanne, elluviimiskava ning kirjeldati uuringu sisu ning täpsemat andmevajadust.		
	Tööturu korrastatuse edendamine läbi:			
	o tööinspektsiooni ja teiste järelevalve asutuste koostöö tõhustamise, eesmärgiga vähendada vormistamata töösuhetest ja standarditele mittevastavast töökeskkonnast saadud konkurentsieeliste negatiivset mõju ettevõtluskeskkonnale	Ette on valmistatud Tööinspektsiooni regionaalsele töökorraldusele ülemineku kava. Analüüsitakse töökeskkonna ja töösuhete järelevalvemetoodikat, olulist tähelepanu pööratakse ennetustöö osatähtsuse suurendamisele järelevalves. Koostatud on ESF tööelu kvaliteedi parandamise programm, milles nähakse ette tööinspektorite kompetentsimudeli koostamist 2008. aastal ja pädevuskoolituse läbiviimist 2008-2009.		